

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 1

23 Temmuz 2026 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.08

BAŞKAN: Yusuf BEYAZIT (TOKAT)

BAŞKAN VEKİLİ: Lütfiye Selva ÇAM (ANKARA)

SÖZCÜ: İsa Mesih ŞAHİN (İSTANBUL)

KÂTİP: İbrahim ÖZYAVUZ (ŞANLIURFA)

----- 0 -----

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli milletvekillerimiz, değerli uzmanlarımız, değerli basın mensuplarımız; Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'ta Okul Olaylarını ve Dijital Riskleri Araştırma Komisyonunun 14'üncü toplantısını açıyorum.

Komisyonumuzun tam ismi; Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'ta Okullarda Meydana Gelen Olaylar ile Çocukların Dijital Ortamlarda Karşılaştığı Riskler ve Olumsuz Etkilerinin Tüm Yönleriyle Ele Alınarak Araştırılması, Çözüm Önerilerinin Geliştirilmesi ve Benzer Olayların Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonudur.

Bugün Komisyonumuzda çok değerli katılımcılar var. Toplantı yeter sayımız olduğu için toplantıya açarak bazı bilgiler vermek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, bir önceki toplantımızda Şanlıurfa ve Kahramanmaraş bölge milletvekillerini dinlemiştik, bugünkü toplantımızda Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, dijital yayın platformları, film-dizi şirketlerinin temsilcilerini dinleyeceğiz.

Değerli milletvekilleri, Komisyon olarak, yaşanan okul olaylarının tüm yönleriyle araştırılması, benzer vakaların tekrar yaşanmaması için gerekli tedbirlerin belirlenmesi ve çocuklarımızı, gençlerimizi dijital çağın tehditlerine karşı koruyacak etkin, kalıcı ve sürdürülebilir politikaların oluşturulması amacıyla çalışmalarımızı özenle sürdürmeye devam ediyoruz.

Bugünkü toplantının amacı, ilgili kurum ve platformların görev ve sorumluluk alanlarını birlikte değerlendirmek ve uygulanabilir çözüm önerilerini geliştirmektir. Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun sorumluluğu, okul saldırılarının ve gençlik şiddetinin haberleştirilmesinde çocukların mahremiyetini koruyan, şiddeti normalleştiren ve saldırganı görünürlük yoluyla özendirmeyen yayın ilkelerinin uygulanmasını sağlamaktır. Şiddet görüntülerinin sürekli tekrar edilmesi, saldırı yöntemlerinin ayrıntılı biçimde gösterilmesi ve çocukların kimliklerinin açığa çıkarılması yeni mağduriyetler doğurabilmektedir. Dijital yayın platformları hangi içeriğin hangi çocuğa ne sıklıkta gösterileceğine karar veren teknolojik aktörlerdir. Bu nedenle yaş doğrulama, çocuk profilleri, ebeveyn kontrol sistemleri, riskli içerik bildirimleri ve algoritmik şeffaflık konularında daha güçlü sorumluluk üstlenmeleri gerekmektedir. Film ve dizi yapım şirketleri de şiddetin toplumsal ve kültürel temsilinde önemli bir etkiye sahiptir. Silahın intikam ve şiddetin güç, saygınlık ve sorun çözme aracı olarak sunulması özellikle çocuklar ve gençler üzerinde olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Yapım süreçlerinde çocuk gelişimi, çocuk hakları ve ruh sağlığı uzmanlarından destek alınması, şiddetin sonuçlarının ve şiddetsiz çözüm yollarının da görünür kılınması önemlidir.

Değerli basın mensupları, özellikle bugünkü çalışmamıza saat on birde başlayarak bitinceye kadar devam ettireceğiz. Komisyonumuz bu zamana kadar akademisyenleri, psikologları, sosyologları, eğitim bilimcileri, kamu kurum ve kuruluşlarının yetkililerini ayrıntılı bir şekilde değerlendirdi, dinledi, uzun bir çalışma gerçekleştirdi. Kahramanmaraş'ta, yine Şanlıurfa'da ve İstanbul'da alan çalışmaları yapıldı. BTK gibi, Siber Güvenlik gibi yerlerde, kurumlarda incelemelerde bulundu. Öncelikle, ben herkesin huzurunda bu kadar yoğun gündemler içerisinde Komisyonumuzda emek vererek bu konuyu önemli ve belirle kılan milletvekili arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Ben şimdi RTÜK Başkanımıza hem hoş geldiniz diyor hem de sözü ona vermek istiyorum.

Başkanım, buyurun, söz sizde.

Bu arada, RTÜK Başkanımızın konuşmasından sonra görsel basın çıkabilir değerli arkadaşlar.

Buyurun Başkanım.

RTÜK BAŞKANI MEHMET DANIŞ - Sayın Başkanım, Komisyonun değerli üyeleri, değerli katılımcılar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'taki elim olaylarda kaybettiğimiz vatandaşlarımıza öncelikle rahmet diliyorum, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum. İnşallah böyle elim olayların bir daha yaşanmamasını Cenab-ı Allah'tan temenni ediyorum. Tabii, dijitalleşme çocukların bilgiye erişmesini, öğrenmesini ve kendileri ifade etmesini önemli ölçüde kolaylaştırmıştır. Bununla birlikte dijital platformlar, sosyal medya uygulamaları, video paylaşım siteleri ve çevrim içi oyunlar çocukların karşısına yeni risk alanları da çıkarmıştır. Şiddet içerikleri, siber zorbalık, mahremiyet ihlalleri, dezenformasyon ve yaşlarına uygun olmayan yayınlar çocukların fiziksel, zihinsel ve duygusal gelişimini olumsuz etkileyebilmektedir. Üstelik bütün çocukların karşılaştıkları içerikleri yalnızca kendi tercihleri belirlememektedir. Algoritmik öneri sistemleri, izleme alışkanlıklarından hareketle benzer içerikleri sürekli öne çıkarabilmekte ve kimi zaman zararlı içeriklerin görünürlüğünü artırabilmektedir. Bu nedenle çocukların dijital ortamda korunması yalnızca ailelere bırakılabilecek bireysel bir mesele değildir. Bu konu kamu kurumlarının, yayıncıların, teknoloji şirketlerinin, eğitim camiasının ve toplumumuzun ortak sorumluluğudur. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu olarak çocukların hem geleneksel yayıncılıkta hem de internet üzerinden sunulan isteğe bağlı yayın hizmetlerinde güvenli bir medya ortamına erişmesi temel önceliklerimiz

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 2

arasındadır. Bu doğrultuda çalışmalarımızı koruyucu yayıncılık, farkındalık ve eğitim, nitelikli içeriklerin teşviki, etkin denetim ve uluslararası iş birliği anlayışıyla sürdürüyoruz.

Çocukların korunmasına yönelik en önemli araçlarımızdan biri, akıllı işaretler koruyucu sembol sistemidir. Bu sistem, bir programın taşıyabileceği zararlı içeriklerle hangi yaş gurubuna uygun olduğu konusunda izleyicileri yayın öncesinde bilgilendirmektedir. Üst Kurulumuzdan lisanslı dijital platformlarda da kullanılması zorunlu olan akıllı işaretler sistemini, dijital yayıncılığın değişen ihtiyaçlarına uygun biçimde iletişim, psikoloji ve sosyoloji gibi disiplinler arası akademisyenlerden ve uzmanlardan oluşan bir heyetin çalışmasıyla güncelliyoruz. Kısa zaman içerisinde uygulamaya başlayacağımız yeni koruyucu sembol sisteminde şiddetin türleri, ayrımcılık, intihar gibi isteğe bağlı yayın hizmetlerine özel yazılı uyarılar geliştirdik. Çocukların korunmasına yönelik kriterleri güçlendirdik. Savunmasız gruplara yönelik koruma yaklaşımını daha da genişlettik.

Günümüzde çocuklar için önemli bir sorun olan zorbalık, ilk kez çok boyutlu şekilde ele alındı. Kumar gibi davranışsal bağımlılık, uyuşturucu gibi madde kullanımına ve dilin doğru kullanımına özen gösterilerek bağımlılık ve uygunsuz dil olmak üzere iki yeni içerik sembolü eklenmesi planlanmaktadır. Ayrıca, yaş kategorilerinde de "10+" ve "16+" sembollerinin eklenmesi ve çocuklara yönelik olumsuz içerik taşıyan yayınların yayınlanma saatlerinin yeni semboller ışığında yeniden düzenlenmesi yapılacaktır. Böylece hem içeriklerin daha doğru sınıflandırılmasını hem de ailelerin daha bilinçli tercihler yapabilmesini hedefliyoruz. Bunun yanında dijital platformlarda ebeveyn kontrolü, çocuk profili, PIN uygulaması ve içerik filtreleme araçlarının etkin biçimde sunulmasını yakından takip ediyoruz. "İyi Uykular Çocuklar" uygulamasıyla da çocukların geç saatlerde gelişimine zarar verebilecek yayın içeriklerine maruz kalmasını azaltmayı amaçlıyoruz. Ancak çocukları korumanın yalnızca teknik tedbirlerle mümkün olmadığını da biliyoruz. Bu nedenle çalışmalarımızı bilimsel araştırmalarla destekliyoruz. Medyametre Medya Kullanım Alışkanlıkları Araştırması, Gençlerin Medya Kullanımı ve Dijital Okuryazarlık Araştırması, Televizyon Yayınlarında Şiddet Araştırması ile Çocukların Yeni Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Siber Zorbalık Araştırması, çocukların medya kullanım biçimlerini, karşılaştıkları riskleri ve koruma ihtiyaçlarını veriye dayalı olarak ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular, geliştirdiğimiz koruyucu politikaların bilimsel bir zemine dayanmasına katkı sağlamaktadır.

Farkındalık çalışmalarımızı yayıncılık alanındaki somut uygulamalarla da güçlendiriyoruz. Son dönemde 314 bilgilendirici ikame programın yayınlanmasını sağladık ve çocukların korunmasına yönelik 26 kamu spotu hakkında tavsiye kararı verdik. RTÜK Medya ve Çocuk Dergisi aracılığıyla çocuklara ve ailelere medya okuryazarlığı, dijital güvenlik ve bilinçli ekran kullanımı konularında rehberlik ediyoruz. Engelsiz erişim anlayışıyla hazırlanan dergimizin sesli betimleme, ayrıntılı yazı ve işaret dili seçenekleriyle erişilebilir biçimde yayınlanmasını da kapsayıcı yayıncılık bakımından önemli bir kazanım olarak görüyoruz. Bu çalışmalarımızı ilgili kurumları, akademisyenleri, medya profesyonellerini, sivil toplum kuruluşlarını ve aileleri aynı zeminde buluşturan geniş katılımlı programlarla da destekliyoruz. Bu anlayışla RTÜK olarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın öncülüğünde Dijital Anafor Ekran Bağımlılığı Zirvesi'ni geliştirdik. Zirve'de ekran bağımlılığı, dijital mahremiyet, zararlı içerikler, dikkat ekonomisi ve yapay zekâ temelli algoritmaların çocuklar ve gençler üzerindeki etkileri ele alındı. Ailelerin bilinçlendirilmesine ve uygulanabilir koruyucu politikaların geliştirilmesine yönelik çözüm önerileri değerlendirildi. Çocuk dostu medya politikamız yalnızca zararlı içeriklerle mücadele etmekten ibaret değildir; nitelikli ve güvenilir içeriklerin desteklenmesini de denetim kadar önemli görüyoruz. Bu anlayışta, Aile ve Çocuk Dostu Yapım ve Dizileri Teşvik Ödülleri kapsamında örnek yapımları destekliyor, çocukların sağlıklı gelişimine katkı sağlayan içeriklerin artmasını teşvik ediyoruz. 12 Haziran 2026 tarihinde Dijital Anafor Zirvesi'nde belgesel, bilim, kültür, sanat, çocuk, dizi, güncel yapım ve yarışma kategorilerindeki 10 program için 18 milyon TL teşvik ödülü verilmiştir. Önümüzdeki yıllarda da olumlu örnek içeren paylaşım yapımları destekleyen politikamızı sürdürmeyi planlıyoruz. Gençlerin dijital risklere karşı güçlendirilmesini kurumlar arası iş birlikleriyle de destekliyoruz. Avrupa Birliği Erasmus+ Programı kapsamındaki Safe-You Projesi'nde sosyal ortak olarak yer alıyor, akran eğitim modeliyle gençlerin dijital güvenlik, dijital vatandaşlık ve siber farkındalık alanlarında bilinçlenmesine katkı sunuyoruz. Diğer taraftan, şiddeti özendiren, suç ve suç örgütlerini meşrulaştıran, müstehcenlik veya ayrımcılık içeren ve çocukların fiziksel, zihinsel ya da ahlaki gelişimini olumsuz etkileyebilecek yayınlara karşı 6112 sayılı Kanun çerçevesinde denetim ve yaptırım süreçlerimizi kararlılıkla sürdürüyoruz. Çocuklara karşı genel ahlaka aykırılık, dilin kaba kullanımı, bağımlılık riski içeren yapımlar, suç, şiddet ve istismar içeriklerinden dolayı son beş yılda 454 kez idari yaptırım uygulanmıştır. Uygulanan idari para cezalarının toplamı 345 milyon TL civarındadır. Ancak yaklaşımımız yalnızca ihlal sonrasında ceza uygulamak değildir. Yayıncılarla sürekli diyalog içinde önleyici rehberliği, ortak sorumluluğu ve çocuk hakları odaklı yayıncılık anlayışını güçlendirmeyi önemsiyoruz. Dijital yayın ortamının büyüklüğü ve değişim hızı denetim kapasitesinin teknolojiyle birlikte geliştirilmesini zorunlu hâle getirmektedir. Bu doğrultuda VIA Projesi'yle yapay zekâ destekli izleme, analiz ve raporlama kapasitemizi güçlendiriyor, dijital yayın ortamındaki risklere daha hızlı ve etkili biçimde müdahale etmeyi hedefliyoruz. Bugün mesele yalnızca çocukların hangi içeriği izlediği değildir, o içeriğin çocukların karşısına nasıl çıkarıldığı, hangi tasarım araçlarıyla sunulduğu ve algoritmalar tarafından nasıl önerildiği de en az içeriğin kendisi kadar önemlidir. Bu nedenle, algoritmik şeffaflığın artırılması, yaş güvencesi sistemlerinin geliştirilmesi, ebeveyn kontrol araçlarının güçlendirilmesi ve çocuk hakları etki değerlendirmesinin yaygınlaştırılması önümüzdeki dönemin temel çalışma alanları arasında yer almalıdır. RTÜK olarak amacımız çocukları dijital dünyadan uzaklaştırmak değil, dijital dünyanın sunduğu imkânlardan güvenli, bilinçli, dengeli ve haklarına uygun biçimde yararlanmalarını sağlamaktır. Çocuklar için güvenli bir dijital gelecek ancak kamu kurumlarının, ailelerin, eğitim camiasının, yayıncıların, teknoloji şirketlerinin ve uluslararası kuruluşların ortak sorumluluk anlayışıyla mümkün olacaktır. Bu anlayışla koruyucu yayıncılık yaklaşımımızı geliştirmeye, medya okuryazarlığını güçlendirmeye, nitelikli

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 3

içerikleri desteklemeye, teknolojik denetim kapasitemizi arttırmaya ve çocuklarımız için daha güvenli bir dijital gelecek oluşturmak üzere iş birliği içinde çalışmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkanım, eğer uygun görürseniz bir de sunumumuz var. Başkan Yardımcımız sizlere sunum arz edecekler. Özellikle burada yapmış olduğumuz sahadaki anket çalışmalarının sonuçlarıyla beraber paylaşımları olacak, müsaade edersiniz.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanı Sayın Mehmet Daniş'e çok teşekkür ediyorum.

Görsel basından arkadaşları dışarıya davet ettik ama lütfen buyurun.

Şimdi sözü Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkan Yardımcınız Doktor Deniz Güler'e veriyorum.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Sayın Başkanım, o 454 idari yaptırımı kaç yılda demiştiniz?

RTÜK BAŞKANI MEHMET DANIŞ - Beş yıl.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Son beş yıl?

RTÜK BAŞKANI MEHMET DANIŞ - Son beş yıl evet.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI DENİZ GÜLER - Sayın Başkanım, müsaadenizle başlıyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Deniz Bey, buyurun.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI DENİZ GÜLER - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinizi şahsım ve kurum adına saygılarımla selamlıyorum.

Bugün burada Radyo ve Televizyon Üst Kurulu adına çocuklarımızın dijital ve geleneksel medya ortamlarında karşı karşıya kaldığı risklere karşı yürüttüğümüz çalışmaları ve bu alanda güncel gelişmeleri sizlerle paylaşmak üzere huzurlarınızda bulunuyorum.

Sunumumda öncelikle Üst Kurulumuzun denetim faaliyetlerini, güncel araştırma ve izleme çalışmalarını, çocukların medya ortamında daha etkin korunmasına yönelik olarak politika önerilerimizi ve sektörle iş birliği içinde yürüttüğümüz çalışmaları güncel veriler ışığı altında değerlendireceğim. Dijitalleşmenin medya kullanım alışkanlıklarını hızla dönüştürdüğü günümüzde çocukların fiziksel, zihinsel ve duygusal gelişimlerini destekleyen güvenli bir medya ekosistemi oluşturulması üst kurulumuzun en temel öncelikleri arasında yer almaktadır.

Önce, müsaadenizle, kısaca Üst Kurulumuzun yapısından bahsetmek gerekirse Üst Kurulumuz Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilen 9 üyeden oluşmaktadır. Üyelerimiz mesleklerinde en az on yıl deneyim sahibi, yükseköğretim görmüş ve devlet memuru niteliğine sahip kişiler arasından belirlenmektedir. Başkan ve Başkan Vekilimizin görev süresi iki yıl olup üyelerin...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Deniz Bey, teşkilatla ilgili konulara girmeden, esas bizim komisyonumuzla ilgili alanlarla bir çerçeve çizerseniz...

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI DENİZ GÜLER - Olur Başkanım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Yani genellikle o tür şeyleri yani sizin o iç çalışma sistemleriniz.

Evet, sunumunuza...

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI DENİZ GÜLER - Hemen Başkanım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurun.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI DENİZ GÜLER - RTÜK olarak tabii, faaliyetlerimizi dört ana sütun üzerinde kurguluyoruz Başkanım. Denetim ve yaptırım tarafında 6112 sayılı Kanun çerçevesinde tavizsiz bir duruşumuz var. Aynı şekilde, önleyici tedbirlerle akıllı işaretler ve ebeveyn kontrol sistemlerini hayata geçirmiş bulunuyoruz. Sadece denetleyen değil, aynı zamanda farkındalık yaratan araştırmalar ve iş birlikleriyle de topyekün bir koruma stratejisi izliyoruz. Tüm bu süreçlerin merkezinde ise tartışmasız bir biçimde çocuğun yararını önceliyoruz.

İsterseniz buradaki kanuni kısımları geçip direkt araştırma kısmına geçebilirim Başkanım daha hızlı bir şekilde.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Aynen, lütfen.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI DENİZ GÜLER - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; 2025 yılında Türkiye'de gençlerin medya kullanımı ve dijital okuryazarlık araştırmasını Türkiye'deki 26 ilde 7.511 gencimizle birlikte yaptık 15-21 yaş grubunda. Burada bu yaş grubundaki gençlerin televizyon, radyo, isteğe bağlı yayın platformu, internet ve sosyal medyada geçirdikleri zaman ve kullanım alışkanlıklarını ortaya çıkartmak amacıyla yaklaşık iki buçuk ay süren önemli bir araştırma ortaya çıktı, şimdi onun sonuçlarını sizlere arz edeceğim.

Şimdi, bu slaytta önce gençlerimizin medya kullanım alışkanlıklarına baktığımızda gençlerimiz sosyal medyayı günlük ortalama üç saat yirmi dört dakika kullanıyorlar, isteğe bağlı yayın platformlarını günlük ortalama 58 dakika, televizyonu 40 dakika, radyoyu ise 38 dakika düzeyinde kullanmaktadırlar. Son bir hafta içerisinde günlük kullanım aktivitesine baktığımızda ise sosyal medyayı gençlerimizin yüzde 90'ı hemen hemen her gün kullanıyor, televizyon yüzde 77, isteğe bağlı yayıncılık yüzde 65 ve radyo da yüzde 38'le kullanımda son sırada gözüküyor.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Genç tanımı nedir burada?

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI DENİZ GÜLER - 15-21 yaş grubu.

Bu tablo bize öncelikle şunu göstermektedir: Gençlerin medya merkezi artık geleneksel ekranlardan ve radyodan ziyade dijital ağlardır yani her 10 gençten 9'u sosyal medyada aktif bir durumdadır. RTÜK olarak denetim yaklaşımımızı da bu dönüşümü dikkate alarak güncelledik ve dijital platformları ve sosyal medya ekosistemi içerisindeki çocuk koruma perspektifiyle bu alanları da daha yakın bir şekilde inceliyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 4

Gençlerin medya tüketiminde çarpıcı bir dönüşüm var diye ifade ettim, 2018 yılında yaklaşık üç saat olan günlük televizyon izleme süresi 2025 yılında 40 dakikalara gerilemiştir. Bu dönüşüm medyanın regülasyon açısından yalnızca televizyon merkezli düşünülmemeyeceğinin de açık bir göstergesidir.

Aynı şekilde, radyoya baktığımızda da radyoda da dramatik bir düşüş karşımıza çıkıyor ve otuz sekiz dakikayla gençlerimizin günlük ortalama radyo dinlediğini görmekteyiz. Tabii, radyo gençler arasında etkisini kısmen kaybetse de hâlâ güvenilir ve düşük riskli bir mecra olarak önemini korumaktadır.

Tabii, burada önemli hususlardan bir tanesi de dijital platformların kullanım ve erişimi. Dijital platformlara bugün her 10 gençten 6'sı aktif olarak bağlanıyor ve kullanıyor. Yüzde 89,2'sinin ise en az 1 sosyal medya hesabı bulunmakta. Bu hesapları incelediğimizde, sosyal medyadaki en büyük tehlikelerden bir tanesi de sosyal medya profilinin herkese açık olması sorusuydu. Burada yüzde 25'lik bir kısım sosyal medya profilinin herkese açık olduğunu ifade etmiştir. Bu da aile denetiminin zayıfladığı bir gölge alan ortaya çıkartmaktadır.

Tabii, biz burada "Sosyal medyanın en olumsuz yanı size göre nedir?" diye sorduk gençlerimize. Gençlerimizden gelen cevaplarda en dikkat çeken sonuç yüzde 30,1'le "sosyal medyanın gerçek hayattan uzaklaştırması" cevabıydı. Tabii, gençlerimiz dijital dünyada var olurken bir yandan da fiziksel ve sosyal gerçeklikten de kopma riskiyle karşı karşıya kalmaktadır. 2'nci sırada ise yüzde 18,5'la siber zorbalık ve şiddet yer almakta. Bu durum sosyal medyanın yalnızca bir iletişim aracı değil, aslında aynı zamanda psikolojik baskı alanı hâline gelebilen bir ortam olduğunun gençler tarafından ifade edilmiş hâlidir. 3'üncü sırada ise yüzde 13,6'yla dezenformasyon, yüzde 12,8'le zenginlik gösterişi ve özendirme kültürü gelmektedir. Yani sorun yalnızca içerik yoğunluğu değil, değer aktarımı olarak karşımıza çıkmakta. Algoritmalar gençlerimize çoğu zaman gerçeklikten kopuk, gösteriş odaklı ve manipülatif bir dijital atmosfer sunmaktadır. Bu tablo, tabii, bize 3 temel mesaj vermektedir. Sosyal medya meselesi yalnızca teknik bir regülasyon konusu olmaktan çıkmıştır; aynı zamanda, psikososyal bir mesele olarak karşımıza gelmektedir. İkincisi; aslında gençlerimiz bilinçlidir, riskin farkındadır. Üçüncü olarak da koruma politikalarımızın yalnızca yasaklayıcı değil, bilinç artırıcı olarak ortaya çıkması zorunluluğudur.

RTÜK olarak yaklaşımımız, denetim, farkındalık ve dijital okuryazar ekseninde çok boyutlu bir koruma modelidir çünkü gençlerimizi yalnızca zararlı içerikten değil, dijital yalnızlıktan da korumak durumundayız.

Gençlerin haber alma kaynaklarını incelediğimizde sosyal medya, aynı, kullanım oranlarında olduğu gibi, en yoğun kullanılan haber alma kaynağı olarak karşımıza çıkıyor. Televizyon yüzde 53,7'yle 3'üncü sırada kalmış.

Tabii, sosyal medyanın siber zorbalıktan dezenformasyona kadar pek çok suça teşvik edici içeriklere gençlerimizi maruz bırakma riskini de beraberinde getirmektedir. Bu nedenle dijital okuryazarlık burada daha da önemli ve kritik bir hâle gelmektedir. Gençlerimizin dijital okuryazarlık düzeyini bir ölçek kapsamında ölçtük. Burada tabii, "dijital okuryazarlık" ifadesi günümüzde sadece bir teknoloji kullanma becerisi olarak değil, bir dijital öz savunma mekanizması olarak karşımıza çıkıyor. Araştırma sonuçlarımıza göre aslında gençlerimizin yüzde 57,2'sinin yüksek düzeyde dijital okuryazarlığa sahip olduğunu görüyoruz. Ancak tabii, bu sevindirici bir yön olarak gözükse de madalyonun diğer yanından baktığımızda, yaklaşık yüzde 43 civarında gencimiz hâlâ savunmasız bir şekilde dijital mecrada kendilerini yalnız bir biçimde bulmaktadırlar; risk grubu olarak karşımıza da çıkmaktadır.

Tabii -çok güncel bir konuydu- "Sosyal medyada yaş sınırı olmalı mı?" diye sorduk o zaman gençlerimize. Gençlerimizin yüzde 88,1'i "Evet, sosyal medyada bir yaş sınırı olmalı." diye cevap verdi. "Evet." diyenlere devamında bir soru daha sorduk, "Bu yaş sınırı kaç olmalı?" dedik ve açık uçlu bir soruydu bu. Ortalaması 16 çıktı gençlerimizden gelen cevaplar karşısında. Bu veri, tabii, çok önemli bir gerçeği de bizlere göstermekte. Düzenleme talebi sadece devlet ve Türkiye Büyük Millet Meclisinden değil, gençlerin kendisinden de gelmektedir. Gençler dijital dünyanın imkânlarından faydalanmak isterken bir yandan da aynı zamanda kontrolsüz erişimin risklerinin de farkındadır.

Başkanım, sonuç kısmı var, araştırmayla sınırlandırılabilir mi, devam edeyim mi?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Hayır, devam edin lütfen.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI DENİZ GÜLER - Bu doğrultuda tabii RTÜK olarak biz de gerek araştırmalar gerek farkındalık çalışmalarımız kapsamında her zaman aile ve çocuğun yararını öncelikleyen bir politika gerçekleştirmekteyiz. 2023-2028 Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı kapsamında da çalışmalarımızı kararlılıkla sürdürmekteyiz. Koruyucu yayıncılık anlayışı, farkındalık ve bilinçlendirme faaliyetleri ile etkin denetim mekanizmalarını hayata geçirirken akıllı işaretler sisteminin güncellenmesinden ebeveyn kontrol uygulamalarının yaygınlaştırılmasına, medya okuryazarlığı çalışmalarından bilgilendirici ikame programlara ve kamu spotlarına, aile ve çocuk temalı yapımların teşvik edilmesine kadar birçok alanda çocuk dostu yayıncılık anlayışını güçlendirmekteyiz.

Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri; tabii, son olarak ifade edeceğim, bugün sizlerle paylaştığımız bu değerlendirmelerde Üst Kurulumuzun bütün çalışmalarına yön veren temel bir ilkeyle tamamlamak istiyorum: Çocuğun yararı, ailenin yararı. Bizim için yalnızca bu hukuki bir ilke olarak karşımıza çıkmıyor. Aynı zamanda çocuklarımızın güvenli, sağlıklı ve bilinçli bireyler olarak yetişmesini esas alan tüm politika ve uygulamalarımızın merkezinde yer alan temel bir sorumluluk olarak karşımızda. Paylaştığımız güncel veriler, dijital medya ekosistemindeki hızlı dönüşüm karşısında denetim ve koruma anlayışımızın da sürekli geliştiğini ortaya koymaktadır. Ancak içinde bulunduğumuz çağda çocuklarımızı korumanın yalnızca denetim ve yaptırımla mümkün olmayacağı da aşîkârdır. Çocuklarımızın korunması hiçbir kurumun tek başına omuzlayabileceği bir sorumluluk değildir. Bu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 5

mücadeleyi devletin tüm kurumlarının, yayıncıların, dijital platformların, ailelerin ve toplumun ortak kararlılığını gerektiren millî bir sorumluluk olarak görüyoruz. Geleceğimizi medya okuryazarlığı yüksek, muhakeme gücü gelişmiş, dijital risklere karşı bilinçli nesiller üzerine inşa etmek, çocuklarımızı suça sürükleyebilecek gelişimsel kırılganlıkları, zararlı içerikleri ve kontrolsüz erişimi hep birlikte bertaraf etmek durumundayız.

Bu kapsamda kapanış olarak hepinize saygılarımı sunmak istiyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Deniz Bey, Dijital Anafor Ekran Bağımsızlığı Zirvesi yaptınız.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI DENİZ GÜLER - Evet Başkanım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Ondan bahsetmediniz, onunla ilgili bilgi vermediniz.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI DENİZ GÜLER - Siz "O tarafı geçin, araştırma" deyince Başkanım...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Araştırmayı değil, kurumsal kimliğinizle ilgili açıklamalara demiştiniz. Onu verin, o çalışmayı bize de gönderin daha sonrasında.

Evet, buyurun.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI DENİZ GÜLER - Araştırma sonuçlarını mı Başkanım, dijital anaforla ilgili kısmı mı?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Hem anaforla ilgili hem araştırmayla ilgili; bir açıklama yapın. Bu çok önemli bir çalışmaydı, önemli bir zirveydi.

Evet, buyurun.

RTÜK BAŞKAN YARDIMCISI DENİZ GÜLER - 12-13 Haziran 2026 tarihinde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının himayelerinde Üst Kurulumuz ve İstanbul Aile Vakfı iş birliğinde Dijital Anafor Ekran Bağımsızlığı Zirvesi'ni düzenledik. Zirvede ekran kültürünün birey, aile ve toplum üzerindeki etkilerini farklı boyutlarıyla ele alırken dijital bağımlılık, medya söylemi ve temsili, siber zorbalık, yapay zekâ kültürü aktarımı, hukuk ve sanal bahisle mücadele ile dijital çağdaki ahlaki değerlerin korunması başlıklarını uzmanlarımızla birlikte değerlendirdik. Tabii, zirve sonucunda da bir sonuç bildirgesi yayınlandı. Bu sonuç bildirgesinde çocukların dijital ortamdaki güvenliğini artıracak yaş doğrulama ve ebeveyn kontrolü uygulamalarının yaygınlaştırılması, aile ve çocuk dostu dijital tasarımların teşvik edilmesi, medya söylem rehberinin hazırlanması, yapay zekâ uygulamaları ve dijital platformlar için toplumsal etki değerlendirme sisteminin geliştirilmesi ve dijital dünyada hakikatin görünürlüğünü güçlendirecek farkındalık çalışmalarının artırılması çağrısında bulunulmuştur.

Bu kapsamda Sayın Başkanım, arz ederim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Çok teşekkür ederim.

Evet, şimdi de değerli arkadaşlar, Miray Yapım...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Başkanım, bence önce Başkanımıza, RTÜK'e sorularımızı, görüşlerimizi aktaralım, sonra yayıncılarla devam ederiz çünkü dağılıyor.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - O zaman böyle bir şey bugüne mahsus olmak üzere yapabiliriz.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Yani RTÜK'le ilgili konuşacağımızı konuşalım, ondan sonra diğer arkadaşlarımızla devam edelim. Onların da görüşlerini... Belki tekrar bir şey söylemek ister. Konu dağılıyor sonra. Bugün böyle yapalım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Peki, olur.

Ali Bey, size o zaman söz veriyorum.

Buyurun.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Evet, teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Öncelikle hoş geldiniz Komisyonumuza değerli arkadaşlar.

Değerli milletvekilleri, üç aydır neredeyse dinlediğimiz herkesten yani psikologlardan, sosyologlardan, akademisyenlerden, kamu kurumlarının temsilcilerinden, tüm dinlediğimiz misafirlerimizden ortak bir serzeniş aldık. Nedir? Evet, çocuklara karşı yaşanan bu okul saldırılarının temelinde eğitimdeki aksaklıklar vardır, güvenlik sorunu vardır, rehberlik nedeniyle kaynaklı sorunlar vardır, pek çok sorun vardır ama neredeyse herkesin ortaklaştığı bir şey; medya sorunu da var. Sadece dijital medya değil aynı zamanda bildiğimiz görsel medya sorunu da var. Ben eski bir RTÜK üyesiyim -Mehmet Bey bilir- iki buçuk, üç yıl civarında Radyo ve Televizyon Üst Kurulunda üyelik yapmıştım yani kurumu da biliyorum az çok. Bu kadar serzeniş varken Sayın Başkan, siz bir eksiklik görüyor musunuz RTÜK'te? Çünkü işte, 6112 sayılı Yasa, içinde her şey var aslında, yasayı yenilemeye hiç gerek yok ama gerekirse yenilenebilir de ilave maddeler de bu Parlamentodan getirilebilir de ama 6112 sayılı Yasa var. Uygulama ne kadar doğru? Maalesef ama maalesef, üzülerek söylüyorum, RTÜK birazcık işi siyasete döktü yani "Ya, muhalif kanalları izleyelim, muhalif kanallarla ilgili yaptırımlar uygulayalım, onun dışında çok fazla bir şey yapmaya da gerek yok. Bol bol yurt dışı gezileri zaten var, zirveler mirveler bunları da düzenlerler, RTÜK görevini yapmış olur." Üzülerek söylüyorum Sayın Başkanım bunu. Dizilere baktığınız zaman milletvekili arkadaşlarımız da rahatsız, gazeteci arkadaşlarımız da gelen herkes rahatsız. Allah aşkına, bana bir dizi söyleyin, bir bölüm söyleyin, 3-5 kişi ölmesin. Ben yasakçı bir anlayışa sahip değilim ama bazı bölümler bazı diziler var ki arkadaş, dizide kimin ne yaptığı belli değil yani anlatmak, söylemek istemiyorum, hepiniz biliyorsunuz, kimin ne yaptığı belli değil. Dolayısıyla yasaklamaya karşıyız ama bazı kararları da almak zorundayız. Mesela, dizilerde silah görüntüsünün olmaması gerekiyor. Buna yönelik RTÜK ne yapacak, ne yapabilir, ne yapıyor? Biz yapalım. Kanun çıkaralım. Komik olacak belki bununla ilgili bir kanun çıkarmak ama eğer RTÜK'ün gücü yetmiyorsa televizyonlara buyurun, o zaman biz buradan, Parlamentodan bir kanun çıkaralım. Almanya'da var, Alman dizilerinde silah

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 6

gösterimi yasak, incelediğim için biliyorum. Bizde neden böyle bir karar almıyoruz? İzleme Daire Başkanlığı... İzleme Daire Başkanlığını biliriz. Her kanala göre bir uzman verilir. Uzmana denilir ki: "Buraya yüklen." Saniye saniye incelettilir. "Ya, boş ver, geçiştir." denilir bir kanal için o kanala da bakılmaz bile. İşte, rapor ayda yılda bir tane gelirse gelir gelmezse gelmez. Siyasi bakmamak lazım bu işe. Çocukların hayatı, geleceğimiz. Biz bu Komisyonunda siyasi bakmadık. İşte, arkadaşlar burada. Hepimiz bu konuya siyasetüstü baktık bu meseleye. O yüzden gelin, efendim, "yandaş" mı diyelim artık... ATV'ni? ATV yapıyorsa ATV'ye ceza kesilsin, gerekli yaptırım uygulansın, A Haber'se A Haber'e neyse artık Halk TV'ye Halk TV'ye, kimeyse bu konuda hassas davranmayanlara. Bunun için de gerçekten uzmanların tarafsız bir şekilde raporlaştırmaları gerekiyor. Bir öneri: Dijital medyayla ilgili bir kurum önerisi geldi 3-5 akademisyenden, efendim, diğer kurumlardan. Böyle bir kurum kurulabilir mi? Dijital medya izleme işte kontrol falan gibi. RTÜK'ün içinde olabilir mi mesela Sayın Başkan, onu çalıştınız mı, çalışabilir misiniz? RTÜK'ün içerisinde dijital medyayla ilgili daire başkanlığı yani bir kamu kurumu kurulması öneriliyor, en azından, RTÜK içerisinde bu sağlanabilir mi? BTK'da sağlanabilir. BTK'ya da aynı soruyu sorduk, aynı şeyi yaptım.

İki, kamu spotları... Şimdi, geliyor mesela vakıflar, dernekler, sivil toplum kuruluşları "Biz bu konuda kamu spotu yaptık, RTÜK'e gönderdik; RTÜK'de onayladı, yayınlanmadı." diyorlar. Yayınlanmaz, o kadar çok kamu spotu var ki yayıncı hangisini yayınlasın! Adamın zaten... Üç beş dakika reklam, reklam gelirlerinde sıkıntı var. Bu konularla ilgili kamu spotlarının zorunlu olması gerekir diye düşünüyorum yani tavsiye değil de zorunlu hâle getirmek gerekir. Belki de öyledir bilmiyorum ama yayımlanmadığından çok şikâyetçiydi çünkü gelen STK'lar.

Yani RTÜK'e çok iş düşüyor. Böyle bir yasakçı zihniyetle bakmadan bazı uygulamaları yapmak gerekir. Geçmişte -dün anlattım, kulakları çınlasın- Davut Dursun Hoca döneminde ben üyeydim, Davut Bey de Başkandı. Davut Bey çağırırdı yapımcıları, televizyon yöneticilerini, genel müdürleri; sohbet eder, o arada söylerdi "Ya, bu Kurtlar Vadisi'nde de bu kadar olmaz kardeşim, falan." derdi ve yapıldı o, uygulanırdı yani hani, biraz da dost sohbetinde, dost muhabbetiyle bazı şeyleri sağlardı geçmişte. Bugün öyle bir çalışma var mı bilmiyorum. Az önce size sordum, siz "Biz de yapıyoruz." dediniz ama galiba birazcık bir sıkıntı var o konuda. Yani size çok iş düşüyor Sayın Başkan. RTÜK'ün artık muhalefete sopa olmaktan çıkıp biraz da televizyonları denetlemesi gerekir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum tekrar.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - İsa Mesih Şahin Bey, size söz veriyorum.

Bütün soruları aldıktan sonra cevabı alacağım.

Buyurun.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

RTÜK Başkanımıza, Başkan Yardımcımıza da sunumlarından dolayı teşekkür ediyorum.

Tabii, benim konuşma hazırlığım global platformlar, sonra yerli yapımcılar, ondan sonra RTÜK üzerine kuruluydu, RTÜK en sondaydı. Direkt RTÜK'e... Biraz yumuşatalım Başkanım.

Değerli Başkanım, teşekkür ediyorum sunum için.

Tabii, son dönemde yaşadığımız bazı sorunlar toplumda ciddi hassasiyetleri beraberinde getiriyor ve biz de bugün önemli bir konuda bir Araştırma Komisyonunun çalışmalarını ifa ediyoruz. Gerçekten buradan da beklenti yüksek. Tabii, ben bu çalışmalarda RTÜK'ün de önemli bir paydaş olduğunu düşünüyorum. Burada yapacağımız eleştiriler hepsi yapıcı eleştiriler; kurumu daha iyi hâle nasıl getiririz, daha faydalı hâle nasıl getiririz? Mesela bu. Bir de beklentilerimizi nasıl sonuca dönüştürürüz? Buradaki mesele bu. Tabii ki toplumda da siyaset kurumunda da RTÜK'ten beklenti yüksek. Bazen RTÜK tabii, çok da ortada kalabiliyor, her şeyde "RTÜK nerede?" sesleri yükselebiliyor. Ama tabii, burada size de düşen, kurum olarak size de düşen sorumluluklar var. Öncelikle şunu ifade etmek isterim: Çocuklarımızın korunması adına kurumun atacağı her ciddi adımın, her radikal adımın yanındayız; mevzuat değişikliğine, uzman personele, teknolojik altyapıya veya ilave yetkiye ihtiyaç varsa bunları açıkça konuşmamız gerekiyor. Birinci sorum bu olsun: RTÜK'ün işleyişinde aksamalara sebep olan yetki isteği var mı yani Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak bizim yapmamız gereken düzenlemeler var mı? Birinci sorumuz bu olsun. Yani biz Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak elimizden gelen desteği bu anlamda verelim. Tabii, bu desteğin karşılığında da daha fazla dikkat, daha fazla ihtimam ve kararlılık beklemek de hakkımız.

Şimdi şunu sormak istiyorum: Ya, -bunu yüz kere duymuşsunuzdur- Sayın Başkanım, bu sabah programları, gündüz kuşağı, sabah kuşağı programları nedir Allah aşkına? Ya, buna bir sınır, bir düzenleme getiremiyor muyuz? Yani aile içi kavgalar, kayıplar, cinayet şüpheleri, istismar iddiaları ve insanların en mahrem meseleleri saatlerce canlı yayında didikleniyor. Ben avukatlık yaptım ama arkadaşlar bizden daha fazla avukatlık yapıyorlar, daha fazla hâkim, savcılık yapıyorlar. Yani buraya bir sınır, ölçü konmalı. Acılar stüdyo ekranlarına, aile dramları reyting malzemesine dönüştürülüyor maalesef, hem de çocukların ekran karşısında bulunabileceği saatlerde bunlar yaşanıyor. Ya, bazı programlarda böyle paralel soruşturmalar yapılıyor, yargılamalar yürütülüyor, sunucu sorguluyor, konuklar hüküm veriyor, sosyal medya da mahkûm ediyor. Böyle bir tablo var Değerli Başkanım. Yani soruşturması süren olaylarla ilgili insanlar saatlerce teşhir ediliyor, insanların lekelenmeme hakkı yeri geliyor, zedelenabiliyor. Bunların hepsi önemli sorunlar. Yani hiçbir kişi, hiçbir kurum, hiçbir yayıncılık anlayışı kendisini mahkeme yerine, yargı yerine koymamalı, buna müsaade edilmemeli. Bununla ilgili önümüzdeki dönemde bir ölçü, sınır koyma anlamında bir çalışmamız var mı? Bu toplumun en önemli beklentilerinden birisi.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 7

Tabii, son olarak da şunu ifade edeyim: Değerli Başkanım, az önce de ifade ettim, bu mücadelenin en güçlü paydaşlarından birisi RTÜK olmalı ancak şu dikkatimi çekti: "Son beş yılda 454 idari yaptırım uygulandı." dendi. Bunların bir kısmı para cezası "345 milyon lira para cezası." dendi. Şimdi, Değerli Başkanım, gerçekten tabii ki bir hukukçu olarak ceza verilmesinden mutlu olmayız ama yaptırım da gerekiyorsa yapılmalı. Yani şu soruyu soracağım: Bu rakam televizyonların, yapım şirketlerinin film, dizi bütçelerini düşündüğümüzde çok düşük bir tutar değil midir? Mesela, bir dizinin ortalama bütçesi sanırım 20-25 milyon bandındadır bir bölümlük. Bir sezonda en az 30 bölüm çekilebiliyor yani yaklaşık 700-720 milyon maliyet bulabiliyor Başkanım. Sadece bir televizyonunda yayınlanan bir dizinin bir yıllık bütçesi 720 milyon iken RTÜK'ün beş yılda bütün televizyonlara uyguladığı cezanın 345 milyon lira olması gerçekten çok şaşırtıcı. Ya, burada da bir sorun yok mu? Bu soruyu da özellikle paylaşmak istiyorum.

Son olarak da şunu söyleyeyim: Tabii, bir hukukçu olarak hak ve özgürlükler konusunu sonuna kadar savunan bir insan olduğumu düşünüyorum ancak hak ve özgürlüklerin de sınırı vardır, ölçüsü vardır yani sanat özgürlüğü, yayın özgürlüğü çocukların ruhsal gelişimini, toplum yapımızı, aile yapımızı görmezden gelemmez. Bu anlamda, eğer katı bir sınır konulacaksa tam da buralarda konulması gerektiğine yani hak ve özgürlükler çizgisine katı bir sınır çekilecekse hatta kırmızı çizgi çekilecekse tam da bu alanlarda çekilmesi gerektiğini de savunuyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Yılmaz Hun, sizde söz.

Buyurun.

YILMAZ HUN (İğdır) - Teşekkür ediyorum.

Sizler de hoş geldiniz. Ben Yılmaz Hun, İğdir Milletvekili, DEM PARTİ.

Şimdi, en fazla tartışılan kurumlarımızdan bir tanesi kuşkusuz RTÜK çünkü eğitimi, hayatımızı belirleyen görsel medyadan bir tanesi, o nedenle de uygulamalarından dolayı uzun süredir en fazla tartışılan bir kurumdur maalesef. Tarafsızlık ilkesini ihlal etmiş, yani güvenilirliği gerçekten sorgulanıyor. En önemli, net ortaya çıkaran da seçim süreçlerinde mesela propaganda dönemlerinde de muhalefete gösterdiğiniz, yer verdiğiniz oran ile iktidara yer verdiğiniz oran arasındaki farktan zaten ortaya çıkıyor. Eşit davranmıyorsunuz maalesef, çok yanlı davranıyorsunuz. Bu nedenle, mesela, muhalif TV'lerin yoğun olarak kapatılması, yayınlarının durdurulması, yayınlarının cezalandırılması bir yana yani şimdi, 345 milyon para cezası verildi. Biz bunu soru olarak soruyorum, bunun sonuçlarını da istiyoruz. Bu hangi kanallara verildi? Bunun sonuçlarını almak istiyoruz.

Yani yayınlarda, dizilerde çok fazla şiddet var, silah kültürü dizilerde yoğun olarak var ve kendi adaletini sağlayan konular yani çok fazla özendiriliyor, kılıcın, kalkanın, silahın çok fazla olduğu diziler var. Bu çerçevede 2 tane soru soracağım: Mesela, çocuklar bugün televizyon yayınlarından çok dijital platformlar üzerinden içerik üretiyor ya da tüketiyor. Yaş sınırlamaları ise çoğu zaman kolaylıkla aşılabiliyor. Platformlarınızda çocukların yaşlarına uygun olmayan şiddet içeriklerine erişimi engellemek için uyguladığınız yaş doğrulama ve ebeveyn kontrol sistemlerini gerçekten yeterli görüyor musunuz? Bu sistemlerin etkinliğini ölçen bağımsız bir değerlendirmeniz var mı?

İkinci sorum ise çocukları korumak yalnızca zararlı içerikleri sınırlandırmakla değil, olumlu içerikleri arttırmakla da mümkündür. Barış kültürünü, toplumsal dayanışmayı, ayrımcılıkla mücadeleyi, çatışmasız iletişimi güçlendiren, çocuk ve gençlik içeriklerinin üretimi konusunda özel bir yayın yapan politikanız bulunuyor mu? Yani bu noktada da ticari kaygılar içerikler ne kadar ön plandadır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Şenol Sunat, sizde söz hakkı.

Buyurun.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Evet, ben bütün sunum yapan arkadaşlara teşekkür ediyorum başta RTÜK Başkanı olmak üzere.

Hemen aklıma gelmişken RTÜK araştırmasında sosyal medya olarak tanımlanan alanın alt kırımları nedir? "Sosyal medya" çok kapsamlı bir kavram, bunun netleştirilmesi gerekiyor.

Gençler en çok hangi platformu kullanıyor? Gençler en çok hangisinde olumsuz etkilere açık oluyor? Telegram bu araştırmanın konusu olmuş mudur? Yine, bugün mevcut mevzuat çocukları medyadaki şiddetten korumakta yeterli mi? Çocukların yoğun olarak ekran başında bulunduğu saatlerde şiddet içerikli yayınların sayısı hakkında düzenli analiz yapabiliyor musunuz, yapıyor musunuz?

Son beş yılda çocukları olumsuz etkileyebilecek şiddet içerikleri nedeniyle kaç yayın kuruluşuna idari yaptırım uyguladınız? Bunun sunumunuzda altı yıl boyunca 454 idari yaptırım uyguladığınızı ifade ettiniz ama bu sadece şiddet mi yoksa çocukların gelişimine zarar veren her konudaki yayınlar mıydı? Hadi diyelim ki şiddetti, cezalar yayıncıların davranışlarını değiştirecek kadar caydırıcı mı? İsa Bey de bu soruyu ifade ettiler. Buna ilişkin etki analizi yaptınız mı? Yine dizilerde -yine konuşmacıların da arkadaşlarımızın da ifade ettiği gibi- cinayet, silah kullanımı, mafya ve intikam temalarının çok olağanlaştırıldığını hepimiz görüyoruz. Yine, sabah kuşağı programlarında gerçekten İsa Bey'in de ifade ettiği gibi, çok çok ahlaki dejenerasyonun had safhaya vardığı bir yapıyı hep birlikte görüyoruz ve her defasında da bunların yasaklanacağı söyleniyor. Evet, isimleri değişiyor ama yine konular aynı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 8

devam ediyor. RTÜK ne yapıyor Allah aşkına bu konuda? RTÜK'ün özel bir politikası hâlen neden oluşmadı? Bunları sorguluyoruz, sorgulamaya da devam edeceğiz.

Yine, dijital platformları yeterince denetleyebiliyor musunuz? Yani Netflix, Youtube, TikTok ve benzeri platformlarda şiddet içeriklerinin çocuklar üzerindeki etkisi konusunda veya çocuklara önerilmesi konusunda RTÜK'ün yetkileri yeterli mi? Dijital platformlarla çocukların korunmasına yönelik ortak protokolleriniz var mı?

Yani dergiler çıkarıyorsunuz, tamam da -kaç çocuğa ulaşıyor, ondan da emin değilim- bunları görüyorum birçok kurumda, dergiler çıkarılıyor ama okunmayacak olan kitapların depolarda kalacak olan kitapların sadece bir maliyet olup devlete de zarar verdiği kanaatini taşıdığımı da ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sayın Sunat, çok teşekkür ederim.

Evet, şimdi de Hasan Arslan Bey'e söz veriyorum.

Buyurun.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

RTÜK yetkililerine, bürokrat arkadaşlarımıza da sunumları için teşekkür ederim.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ama sunumlardan da anladığımız kadarıyla, televizyon ve radyonun özellikle gençler üzerindeki izlenirliğinin yıllara sari olarak giderek düştüğünü ve düşeceğini de tahmin ettiğinizi düşünüyorum. Bu anlamda, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun herhâlde bir yeniden yapılanmasına ihtiyaç var. Belki ismi de dâhil edilmek üzere dijital platformlar, sosyal medya gibi şeyleri de içerecek yeniden bir yapılanma, Ali vekilimiz de bahsetmişti aslında düşünüyor musunuz böyle bir kontrol mekanizmasını RTÜK içerisinde. Tabii, kendimizi çağa uyarlamamız gerekiyor, RTÜK'ün de kendisini çağa uyarlaması gerektiğini bu anlamda düşünüyorum. Bu konudaki fikrinizi merak ediyorum.

İkinci konu, oyunlar, çocuklardaki oyun bağımlılığı. Tabii, dijital platformları çok fazla kullanıyor gençlerimiz, çocuklarımız. Özellikle 15 yaş sınırı, bu anlamda sizin yaptığınız istatistikte gençlerin de yüzde 88,1'inin yaş sınırı olması gerektiğini araştırıp sonuçlara yansıttığınızı gördüm. Bu da 1 Mayıs'ta çıkardığımız yasanın yerinde bir yasa olduğunun bir göstergesi, aynı zamanda, gençler tarafından da olumlu algılandığının bir göstergesi. Ben çocuklara dijital oyunlarda da silah gösterilmesinin ya da silahı eline alıp da oyunda da olsa karşı taraftaki bir insanı vurmaya çalışmasını, bunu bir oyun olarak ve skor peşinde koşmuş olmasını doğru bulmadığımı şahsen belirtmek istiyorum. Bu anlamda, dijital oyunlarda da kesinlikle yasaklayıcı bir tavrımız yok ama çocuklarımızı korumak adına böyle bir engelleyici mekanizmaların devreye alınması gerektiğini düşünüyorum. Hülasa -sizin konuya geleceğim- oyunlarda da böyle düşünürken dizilerde, televizyon programlarında silah gösterilmesinin, özellikle 18 yaş sınırı sembolleri koyduğunuz anlarda da olmak üzere engellenmesi gerektiğini düşünüyorum. Sizin bu konudaki bakış açınızı merak ediyorum. Ali Vekilimiz Almanya'da bunun yasak olduğunu bildiğinden bahsetti, ben bilmiyorum.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Silah gösterilmesinin.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Silah gösterilmesinin... Kesinlikle yani öyle bir şey varsa bunun üzerinde çalışılabilir. En azından 18 yaş ibaresi olmayan, çocuklara, genel izleyiciye tabi olan film ve dizilerde bunun şiddete sebep olacağı için engellenmesi gerektiğini düşünüyor, fikrinizi de merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Başkan Vekilimiz Sayın Lütfiye Selva Çam Hanımefendi'ye söz veriyorum.

Buyurun efendim.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) - Teşekkür ederim Başkanım.

Ben de RTÜK Başkanımıza, Başkan Yardımcımıza teşekkür ediyorum sunumlarından dolayı.

Kısa kısa birkaç tane sorum var, İsa Bey'in bıraktığı yerden devam edeyim. Bu gündüz kuşaklarındaki devletin, polisin, hâkimin, savcının çözemediği pek çok meseleyi bir program yapımcısı, kendisine farklı farklı misyonlar yüklenerek çözmeye çalışıyor. Ben de geçen ay hasta yattım on, on beş gün, böyle "zap" yaparken yakaladığım bir konu, bir televizyon programında böyle detaylı bir şekilde inceleyince dehşete düştüm.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Utandınız değil mi?

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) - Utanmanın ötesinde, bir de çok ciddi manada izlendiğine de şahitlik ediyorum. Yani esnaf ziyaret ederken bakıyorsunuz, televizyon ekranında bunlar izleniyor, ailelerin evlerine gittiğinizde bunlar izleniyor yani ciddi manada sanki bir dizi takip eder gibi, olayın çözülmesi için aylarca takip edilen bir program hâline geliyor ve ciddi manada bunları, gündüz kuşağını TikTok 7/24 bir şekilde de yayınlıyor. Yani sadece bununla kalmıyor, oradaki görüntülerle kalmıyor, TikTok'ta bu sürdürülebilir bir şekilde 7/24 insanların gözlerinin önüne seriliyor. Bu gerçekten büyük bir problem ve nereye gitssek, kiminle konuşsak "Bu konuda ne olur yani elinizde hiç mi güç yok, RTÜK bunu niye kapatmıyor?" diye böyle bir serzenişte bulunuyorlar. Bunun da ben altını çizmek istedim.

Bunun dışında RTÜK dijital denetlemeleri nasıl yapıyor? Yani böyle bir denetleme hakkınız var mı, yapabiliyor musunuz? Yani kanuni bir değişiklik gerekirse biz -az önce Hasan Vekilin de söylediği gibi- bu konuda da yapılması gerekeni yapmak üzere buradayız. Mesela YouTube, aslında televizyon ekranlarında yayınlanan bütün diziler YouTube'da var ve küçük "shorts"larla çok

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 9

daha sık bir şekilde insanların gözlerinin önüne geliyor. Hani burada yapılabilecek şeyler neler, onu öğrenmek isterim. Kamu spotlarına baktım, bir yılda çok fazla kamu spotu var ama kamu spotlarının yayınlanma saatleri çok geç oluyor, bunda bir değişiklik yaptınız mı, ne kadar amaca hizmet ediyor? RTÜK'e hani bu şekilde bir sorum da olacak.

Diğer bir konu, çocukların medyaya erişim hakkı olduğu kadar zararlı içerikten korunma hakları da var. Yani bugün dijital platformlarda bu iki hak arasında doğru denge kurulabiliyor mu, kurulabilmesi için ne yapılması lazım, bunu da sorayım.

Bir de tabii, çok güzel araştırmalar var, az önce dinledik. Zirve yapıldı, zirveyi de takip ettim ben, onun sonuçlarını, oradaki sonuçları da bize iletirseniz biz raporumuzda da faydalanabiliriz. Türkiye'de çocukların hangi dizi, film, karakter ve şiddet içerikleriyle ne süreyle karşılaştıklarını gösteren yaş, cinsiyet ve platform bazlı güncel bir setimiz var mı bizim yani bunu inceleyebileceğimiz bir çalışma yapıyor mu RTÜK, bu veriye ulaşmamız mümkün mü, ölçülebilir mi? Bunu da sormak istiyorum.

Bir de tabii, algoritmalar... Yani bir içeriğe baktıktan sonra aynı ölçüde daha tersi, daha şiddetlisi, yoğun şiddet içerikli yönlendirme zinciriyle çocuk da yetişkin de karşı karşıya kalabiliyor. Bu zincirleri Türkiye ölçeğinde denetleyebilecek bir mekanizmamız var mı?

Ben teşekkür ediyorum tekrardan.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Biz de teşekkür ediyoruz Başkan Vekilimize.

Latif Selvi Bey, söz sizde.

Buyurun.

LATİF SELVİ (Konya) - Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar, değerli konuşmacı arkadaşlar; RTÜK'ü dinledik, 2 arkadaşımızdan da istifade ettik. Tabii, RTÜK'e çok büyük bir önem atfediyoruz çünkü önemli görevleri var. Neticede, sektöre ilgili bir güvence alanı arandığı zaman hep RTÜK baş rolde önümüze geliyor. Bu konuda bazı sorularım olacak benim de. Bunlardan birincisi, hem Mehmet Bey'in sunumunda hem de Deniz Bey'in sunumunda paydaş kuruluşlarla beraber veya paydaşlarla beraber yapılan çalışmalara vurgu yapıldı. Bu konunun bütün taraflarıyla ilgili eşgüdüm sorunu yaşanıyor mu? İlk olarak bunu soracağım.

Bir diğer konu, tespit ettiğiniz ve problemli gördüğünüz veyahut da öne çıkarılmasını istediğimiz hususlarda yasal boşluk görüyor musunuz, bu konuda bir değerlendirmeniz olur mu?

Yine, bir başka konu, olumlu yapımları ve programları desteklediğinizi ifade ettiniz. Bu yapımcılar açısından yeterli görülüyor mu ve ayrıca da yapılan desteklemelerin arzu ettiğiniz sonuçları üretilip üretilmediğiyle ilgili bir denetleyici sisteminiz var mı?

Yine, bizim de alanda şu ana kadarki görüşmelerimizde tespit ettiğimiz yaş gruplarına göre bir planlama yapılmasıyla alakalı olarak zaten bir çalışmanız var. Bununla ilgili aşağı yukarı bütün toplumda gördüğümüzle örtüşüyor vermiş olduğunuz rakamlar, yüzde 88, yüzde 16 değerlendirmesi. Burada yapılması gerekenler, birtakım yasal düzenlemeler yapıldı. Yargı paketine de yine bu yargı süreçlerine de yansıyan sosyal medya düzenlemeleri var ama bunların haricinde de yapılması gerekenler, önerileriniz var mı?

Yine, dijital alanı doğru kullanmayla ilgili çalışmalarınız takdire şayan. Bu hususta Millî Eğitim Bakanlığıyla çalışmalarınız ne durumda? Çünkü bizim öğretmenlerimizin büyük çoğunluğu genç öğretmenler yani aynı zamanda kendileri de sosyal medyayı yoğun kullanan kişiler. Bu konuda önemli katkılar sunabileceğini değerlendiriyorum. Tabii, hangi medya kuruluşunun ceza aldığı bizim açımızdan, şahsen benim açımdan önemli değil; önemli olan, neden ceza aldığı ve bu ceza alacağı işleri yapmamasıyla ilgili odaklanmamız gerektiğini düşünüyorum.

Yine, yalnızlaşmaya bir vurgu yapıldı. Şimdi, bu dijital yalnızlıktan korunma da Deniz Bey'in sunumunda geçmişti. Bu olaylara karışan, 3 suçlu işleyen katil çocuklar için biz şunu gördük: 3'ünde de bir yalnızlaşma var. Konuşmalarımızda, görüşmelerimizde bu çocukların Telegram gruplarında bazı alanlara taşındığı ve orada gruplaştırmalarla dış dünyaya kapatıldığıyla ilgili ve profesyonelce çocukları hedeflerine doğru yönettikleriyle alakalı bazı tespitlerimiz oldu, bu konunun önemli olduğunu değerlendiriyoruz biz de. Ayrıca, Aile Bakanlığıyla düzenlenmiş olduğunuz programın sonundaki sonuç bildirgeleri çok önemli, bazılarını biz de görmüş olduk. Bu konularla alakalı gerek yasal gerekse de uygulamayla ilgili, ilgili kuruluşlarla nasıl bir çalışma yapıyorsunuz veya henüz böyle bir öneriniz oldu mu?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sayın Selvi, ben de teşekkür ediyorum.

İbrahim Özyavuz Bey, buyurun.

İBRAHİM ÖZYAVUZ (Şanlıurfa) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben de RTÜK Başkanımıza ve Başkan Yardımcımıza sunumlarından dolayı teşekkür ediyorum.

Soru soran bütün arkadaşlarımızın RTÜK'le ilgili yeni yasal düzenlemeler konusunda hemfikir olduklarını burada tespit ettim. Mevcut yapının yetersizliğinden bahsettiler. Daha çok sorumluluk ve yetki kullanımı gerekli diye düşünüyorum.

Günümüzde çocuklar yalnızca televizyon yayınlarına değil, dijital platformlar üzerinden sunulan içeriklere de yoğun şekilde erişmektedir. RTÜK çocukları şiddete, suça ve zararlı davranışlara özendiren içeriklerden korunmasına yönelik mevcut denetim mekanizmalarını yeterli görüyor mu? Yine, mevcut yaş sınıflandırma sistemi dijital yayın platformları bakımından yeterince etkin uygulanabilmekte midir? Bu sistemin güçlendirilmesine yönelik yeni çalışmalar var mı?

Son yıllarda özellikle dizi film ve dijital içeriklerde şiddetin sıradanlaştırıldığı yönünde toplumsal eleştiriler bulunmaktadır; RTÜK, bu konuda bilimsel bir etki analizi yürütmekte midir? Yine, çocukların dijital yayınlardan korunması amacıyla mevcut mevzuatta

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 10

herhangi bir değişiklik düşünülüyor mu? Ki bütün milletvekili arkadaşlarımız da belirttiler, böyle bir yasa çalışması olursa sizin de önerileriniz doğrultusunda bir hepimizin destek vereceği malum. Çocukların dijital dünyada güvenliğin sağlanmasını yalnızca ailelerin sorumluluğu olarak mı görüyorsunuz? Yoksa, içerik üreticilerinin ve yayıncıların da bu konuda doğrudan sorumluluğu bulunduğunu düşünüyor musunuz? Dijital çağın sunduğu imkânlardan en iyi şekilde yararlanırken çocuklarımızın ruh sağlığını, aile yapımızı, millî ve manevî değerlerimizi korumak hepimizin ortak sorumluluğudur. Bu anlayış doğrultusunda kurum ve kuruluşlarınızın çocuklar üzerinde yararını esas alan yalnızca hukuki yükümlülükleri yerine getiren değil, aynı zamanda toplumsal sorumluluğu önceleyen yeni uygulamaların hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu konuyla ilgili atılacak somut adımlar için hazır mısınız? Somut olarak hangi adımları atmayı düşünüyorsunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sayın Özyavuz, teşekkür ediyoruz.

Sayın Mahmut Tanal, buyurun efendim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Çok teşekkür ederim değerli Başkanım.

Değerli milletvekilleri, değerli RTÜK Başkanımız ve üyeleri, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Öncelikle Başkanımızdan ve milletvekili arkadaşlardan, RTÜK Başkanı ve üyelerden, basın mensuplarından özür diliyorum geç geldiğim için, kusura bakmayın. Konuşmaları ben izleyemedim. Mehmet Bey'e de başarılar diliyorum görevinde tekrar, Allah utandırmasın. Tabii, burada eğer bunlardan bahsedilmişse ben söyleyeceklerimin hepsini geri almış olacağım, özür dilerim, umarım ve dilerim bir tekrar mahiyetinde olmaz.

Birincisi, RTÜK bünyesinde çocuk psikolojisi, çocuk gelişimi ve çocuk hakları alanında uzmanlardan oluşan, sürekli çalışan bir çocuk yayınlarını izleme kurulu var mıdır değerli Başkanım? Yani, burada önemli olur ama çocuk gelişimi, çocuk hakları alanında ve çocuk psikoloji alanında yani bu 3 alanda bir izleme kurulu ama bu sürekli.

İkincisi, tabii, RTÜK sadece ceza kesen bir kurum değil; RTÜK'ün aynı zamanda çocuk haklarını önceleyen, aileleri bilinçlendiren ve güvenli medya kültürünü geliştiren öncü bir kurum hâline gelmesi açısından ne tür çalışmalar yapılıyor? Çocukları korumak tabii ki bir tercih değil, Anayasa'nın ve Türkiye'nin de taraf olduğu uluslararası Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin de bir gereğidir. Yani burada tercih vesaire diyemeyiz, göremeyiz. Bu çocuk hakkı açısından anayasal hak ve uluslararası anlaşmaların gereğidir. Son olarak şununla bitirmek isterim: RTÜK, çocukları zararlı içeriklerden koruma görevini daha etkili ve daha kararlı bir şekilde yerine getirmeli, getirilmesini de diliyoruz buradan ama... Evet, "zararlı" kavramı çok maymuncuk bir kavram. Bunların aslında tanımlanmasını vesairesini yapmak lazım. Bu, aynen şey gibi bir kavram Değerli Başkanım "kamu düzeni, kamu güvenliği" deriz ya, onun gibi. Nerede başlar, nerede biter? Yani bunların tanımlanması vesairesi açısından da önemli.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Tekrar herkesi selam ve saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sayın Tanal, çok teşekkür ediyoruz.

Sayın Yıldız Konal Süslü Hanımefendi, buyurun.

YILDIZ KONAL SÜSLÜ (İstanbul) - Sayın RTÜK Başkanımıza ve yardımcılara sunumları için teşekkür ediyorum.

Ben de birkaç şey sormak istiyorum. İletişimde bir söz vardır, der ki: "Yapıyor mu, yapamıyor mu?" Biraz önce birçok vekilimiz belli şeyler sordular hem gündüz kuşakları hem diğer konularla ilgili. RTÜK bu sürecin neresinde, neden, yapmıyor mu, yapamıyor mu? Aile yılı ilan ettik. Aile, bir toplumun da kişinin de zirhıdır diyoruz ama aileyi ifsat edebilecek ve temel dinamiklerini, değerlerini, kültürünü yok edebilecek ne kadar varsa bunların yayınlandığı programlara müdahale edemememizin nedeni nedir? Yemek bizim sadece bedenimizi değil, aynı zamanda ruhumuzu doyuran, iletişimi, iş birliği, empatiyi her şeyi geliştiren sosyal bir dokudur. Böyle programlara müdahale etmenize engel olan şey nedir? Onunla beraber, Nasrettin Hoca'nın bir sözü var, diyor ki: "Testi kırılmadan..." Programlar yapılmadan, yayına başlamadan önce yapımcılara "Sizin içerikleriniz nelerdir? Kırmızı çizgilerimizi ihlal ediyor musunuz?" gibi bunları değerlendirme, müdahale etme imkânınız var mı yoksa neden?

Bir de bize güzel bir dergi getirdiniz, teşekkür ediyoruz. Orada, 2'nci sayfada, işte çocukların takiplerinden bahsetmişsiniz; Snapchat'te, Twitter'da, Facebook'ta, Instagram'da ama Telegram'la ilgili bir bölüm yok. Telegram'a baktınız mı, kullanıcı sayıları nelerdir? Çünkü bu Komisyonda suçla ilgili iletişimin ya da ağların en çok Telegram üzerinden olduğunu bizim gözlemleme şansımız oldu. Bir de bu dergiye çocuklar nasıl ulaşacaklar diyorum. Sorularına şimdi veya yazılı cevap verilerse memnun olurum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sayın Süslü, çok teşekkür ediyoruz.

Sayın Suat Özçağdaş, buyurun efendim.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Çok teşekkür ederim Başkanım.

RTÜK heyetine de teşekkür ediyorum. Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun görevlerine genel olarak baktığımızda, yayın düzenleme ve denetleme, lisans ve frekans işlemleri, araştırma ve diğer görevler diye kabaca 3 yerde toplayabiliriz. Yayın düzenleme ve denetleme bölümünde de yayınları izlemek, yaptırım uygulamak ve özgürlükleri korumak olarak gözüküyor. Ben bugüne kadar RTÜK'ün herhangi bir özgürlüğü koruduğuna şahit olmadım. Burada bulunmanız bugün kıymetli ama bu ülkede özgür yayıncılık yapan hangi kanal varsa RTÜK tarafından acımasızca cezalandırıldığını ama belirli gruplara yakın olan kanalların istedikleri her

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 11

haysiyet cellatlığını yapmasına izin verildiğini gördüm. Örneğin, Gaziosmanpaşa Belediye Başkanımız tutuklandığı gün devletin kanalından balya balya dolarlar çıkan kasalar gösterildi ama RTÜK bunlarla ilgili hiçbir işlem yapmadı. Oysa öyle bir kasa yoktu, öyle bir para da yoktu. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı ve 15 milyon yurttaşımızın Cumhurbaşkanı adayı Ekrem İmamoğlu tutuklandığında "1.200 telefon dağıtıldı, parkelerin altından paralar çıktı. İşte, Ekrem'in arabaları." denilen yayınların hiçbirine -sonra utanmadan bu yalanları söyleyenler "Ya, arada yalan da söylüyoruz." deyip kendi kanallarında konuştular- RTÜK'ten bir eylem göremedik. Adını vererek söyleyeyim TGRT'ye, A Haber'se, buna benzer kanallarsa her şeyi söyleme özgürlükleri var. Halk TV'ye, Sözcü'ye, Tele1'se -ki kendisine çöküldü- bu kanallarda ağızını her açana ceza var. Bunu özgürlükleri korumak maddesiyle nasıl aynı yerde bağdaştırdığınızı merak ediyorum. Yani mesela, bu kanallarda bu haysiyet cellatlığının her gece saatlerce yapılması, RTÜK'ün hiç ilgisini çekmiyor mu? Bunu merak ediyorum.

İki, 6112 sayılı Kanun ihlallerinin madde bazlı dağılımı. 1/1/2020-20 Temmuz 2026 arasında millî, manevi değerler, genel ahlak ve ailenin korunması 160; çocuk gelişimine zararlı olanlar 140; dilin düzeysiz, kaba, argo kullanımı 42 diye böyle gidiyor. Mesela, ben bunların içerisinde hiç politik bir ceza görmüyorum şimdi, buradaki rakamlarda yok. Oysa bu kanalların böyle kapatıldığını biliyoruz. Hangi maddeyle kapatılıyorlar mesela? Nezaketsiz konuştukları için mi? Eğer nezaketsiz konuşuyorlarsa bazı kanalları benim dinlemeye terbiyem müsaade etmiyor mesela ama onlara hiçbir şey olmuyor, buraya yansımıyor.

Bir başka mesele millî, manevi değerler. Burası 86 milyonluk bir ülke. Bu 86 milyonluk ülkenin içerisinde birbirinden taban tabana zıt yaşam formları var. Herkes bunu biliyor, taban tabana zıt; hayata bakışları, giyim kuşamları, özgürlük anlayışları, ilişki anlayışları, her şeyleri farklı ama tek bir formla bütün toplum onun üzerinden değerlendiriliyor. Bu ülkede bir ilde yaşayanlar ile öbür ilde yaşayanlar, bir bölgede yaşayanlar ile öbür bölgede yaşayanlar, bir cinsiyetten olan ile öbür cinsiyetten olanlar, o inanıştan olanlar ile bu inanıştan olanlar; hepsinin farklı farklı anlayışları var ve hepsi çok saygın, hiçbirisi diğerinden daha değerli değil ama RTÜK sadece bir tanesi üzerinden yürüyor. Bunu özgürlüklerin korunmasıyla nasıl bağdaştırdığınızı merak ediyorum.

Ve önemli bir konu, dördüncü önemli konu; okul saldırıları üzerine çalışmalar yapıyoruz. Çocuklar her gün ister istemez televizyonları izliyorlar, sosyal medyayı takip ediyorlar, rol modelleri alıyorlar. Nasıl oluyor da birtakım dizilerde sürekli birileri birilerini öldürüyor, mafya aileleri var, bir yeri basıyorlar, 15 kişiyi öldürüyorlar, hatta o kadar çok insan öldürüyorlar ki artık öldürdükleri insanlar hep sürekli maskeli, figüran yetiştiriyor çünkü, hep maskeli insanları öldürüyorlar. Mafya dizileri buna döndü, çünkü yeni figüran bulunamıyor. Ve hayatta hiçbir şey olmamış gibi, bu dizi kahramanları sanki bu ülkede bir hukuk yokmuş gibi, bu ülkede kolluk yokmuş gibi, bu ülkede yargı yokmuş gibi hayatlarına devam edebiliyorlar ve bu bir normal olarak gözüküyor. Evet, çocukların yaşadıkları süreçlerde dijital medya çok önemli, birtakım oyunlar çok önemli, yurt içi ve yurt dışından bazı grupların etkileri çok önemli ama bu çocuklar aynı zamanda akşam televizyonda belirli bir güç odağı ailesine mensup birilerinin istediklerini öldürüp sonra kendi dükkanlarına dönüp, kebab yiyip, yemek yiyip ertesi gün tekrar yaşadıklarını görebiliyor. Bu, hayatın olağan akışına aykırı bir durum, böyle yaşayamazsınız yani. Bu da bir rol model durum oluşturuyor. Küçük küçük Kurtlar Vadisi görüyoruz her yerde, topluma sirayet ediyor. RTÜK'ün bununla ilgili, bu dizilerle ilgili, örneğin Kahramanmaraş'taki çok acı olay yaşandıktan sonra -Şanlıurfa ve Kahramanmaraş'ta- bazı diziler benim bilebildiğim kadarıyla, yanlışsa düzeltin lütfen, bir, iki hafta kadar yayınlanmalıdır, sonra kaldıkları yerden devam ettiler. Bunu nasıl rasyonalize ediyoruz? Bunu nasıl kabul edebiliyoruz? Bazı güç sahiplerinin ülkenin televizyonlarından "İstediyimi vururum, istediğimi öldürürüm, ertesi sabah da işe giderim; bir şey de olmaz." mesajını topluma bu kadar rahat verebilmesi niye bizim engelleyemediğimiz bir şey?

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Çok teşekkürler.

Son söz olarak Sayın Gizem Özcan'a söz vereceğim, ondan sonra cevaplara geçeceğiz arkadaşlar. Çünkü bugün daha 6 kurum, 9 kişi dinleyeceğiz, oldukça yoğun bir programımız var.

Buyurun Sayın Özcan.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; ben de sunumlar için teşekkür ediyorum.

Dört sorum olacak sizlere. RTÜK'ün 2020 yılında gerçekleştirdiği bir şiddet araştırması var. Bundan sonra yeni bir araştırma yapılmış mıdır? Yapılmadıysa altı yıldır niçin yapılmamıştır? Öncelikle bunu soracağım.

İkinci olarak, dizilerdeki şiddet yalnızca sahne sayısı veya süre üzerinden mi değerlendirilmekte, yoksa şiddetin meşru, kahramanca ya da bir güç, itibar kazanma aracı olarak sunulup sunulmadığı da ölçülmekte midir? Özellikle de mafya, suç, aşiret, intikam ve silahlı, silah temalı dizilerin çocuklar ve ergenler üzerinde sadece ayrıca etkisine ilişkin bir değerlendirme, bir ölçüm yapılmış mıdır, yapılmakta mıdır?

Dizilerde çocukların, öğrencilerin veya öğretmenlerin, şiddetin faili ya da mağduru olarak gösterildiği sahneler için özel bir değerlendirme standardınız var mıdır?

Çocukların yeni medya kullanım alışkanlıkları ve Siber Zorbalık Araştırması'nın tarihi de 2018, internetten baktığımda. Neden bunların devamı getirilmemiştir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, RTÜK Başkanımız Sayın Mehmet Daniş Bey'e sözü vereceğim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 12

Sayın Başkanım, cevap vermek istediğiniz sorulara şimdi cevap verebilirsiniz, yazılı olarak da daha sonrasında bazı soruları cevaplandırma imkânınız var. Evet, siz yanınızdaki arkadaşlarınıza da gerekirse sorularla ilgili sözlü cevap verme imkânı tanıyabilirsiniz.

Buyurun efendim.

RTÜK BAŞKANI MEHMET DANIŞ - Teşekkür ederim Başkanım.

Çok değerli milletvekillerimize de teşekkür ediyorum değerlendirmelerinden dolayı.

Önce biraz aslında genel çerçevede belki birçok soruya cevap olabilecek birkaç değerlendirmede bulunmak istiyorum. Şimdi, Avrupa'dan da örnek verdi Sayın Milletvekilimiz. Şimdi, bizim yapısal bazı sorunlarımız var bence sektörel anlamda. Şimdi Avrupa'ya baktığımızda hiçbir ülkede bizim kadar yirmi, otuz, kırk tane genel yayın yapan kanal yok. Yani bu ne anlama geliyor? Orada iki veya üç tane kanal var ve bunların "Prime Time" saatleri belli, işte, yayınladığı diziler belli. Onun haricindeki diğer yayıncılarda abonelik üzerine şifreli kanallar olarak biz bunları görüyoruz. Herhangi bir Avrupa ülkesine gitseniz, otelde televizyonu açsanız sanıyorum sekiz, on tane kanalla karşılaşsınız ama çevre ülkelerle beraber yani her ülkenin üçü, dördü geçmeyen kanal sayısı varken bizde bu sayı... Bir çırpıda şu anda otuz tane kanalı hep beraber sayabiliriz, bunlar genel yayın yapmak durumunda. Bu ne anlama geliyor? Bunların hepsinin aslında aynı reklam pastasından faydalanarak ayakta kalması gibi bir sonucu doğuruyor. Burada önemli olan ne? Burada önemli olan, bunların reyting kaygısıyla aslında program içerikleri. Şimdi sektörle, yapımcıyla, senaristle, kanalların, yayıncıların yöneticileriyle biz müteaddit defalar toplantılar yaptık. Bizden önce yapıldı, sayın üyelerimiz zamanında, şimdi yapıyoruz ve yapmaya da devam edeceğiz. Şimdi, son geldiğimiz noktada, işte, reklamların büyük kısmı dijital alana kaymış durumda. Geleneksel medya bu reklamların hemen hemen yüzde 15'in altında kalmış, bu kadar daralmış bir pastada bunların kıyasıyla bir reyting mücadelesi... Şimdi, alabildiğince birbiriyle yarışıyor bunlar. Tabii, her hafta bir dizi yayına giriyor; bakıyorsunuz iki, iki buçuk saat; her hafta bunu yazıyor, yapımcı çekiyor; işte, ekrana bunu teknik anlamda getiriyor. Aslında sıkışmış, daralmış bir alanda ama çok oyuncunun olduğu biz de bir alanı yönetmeye çalışıyoruz. Tabii, soruların birçoğu aslında doğal olarak YouTube, Telegram, TikTok gibi yerlerden bize geliyor. Maalesef bizim yetki alanımızın dışında olan alanlar bunlar.

Yine, sağ olsun, sayın milletvekillerimiz hem soruyorlar hem de destek beyanlarını da ifade ettiler. RTÜK'ün bir mevzuat yenilenmesine ihtiyacı var mı? Kesinlikle var. Niye? Çünkü çok hızlı gelişen bir sektör bu. Özellikle dijital alanda. Artık geleneksel medya anket sonuçlarımız bunun için değerli. Gençlerimiz televizyon izlemiyor, televizyonu artık 50 yaşın üstündeki bireylerimiz izliyor. Bunlar daha çok televizyon programlarını bile dijital platform olarak, zamansız olarak istediği zaman ve telefonda veya tabletten izler duruma gelmiş gençlerimiz ve toplumun büyük kesimi. Dolayısıyla, evet, bizim bu anlamda mevzuatımızın yenilenmesi ve mümkünse YouTube gibi aslında habercilik yapan, yayıncılık yapan kuruluşları da bizim lisanslamamız, -bunların- lisanslanması gerekiyor.

Yine, hani burada şirket adından ziyade, yarın öbür gün başka bir şirket de aynı vardır, belki başka platformlar da vardır. Dolayısıyla, hani RTÜK'ün anayasal olarak kuruluş ruhuna uygun olarak da tabii ki yasama organımız her zaman bize yeni görevler verebilir ama habercilik ve yayıncılık yapanları bizim dijitalde de her alanda denetlememizin en azından yeni bir regülasyona sebep olacağını, belki biraz daha kontrollü bir alanın sağlanabileceğini düşünüyoruz. Bununla ilgili de bizim yasa için bir metin çalışmamız oldu, bu konuda da bizim çalışmalarımız var.

Yine, en büyük şikâyetlerden biri... Tabii, şimdi, denetimsiz bir alan. Algoritmaların, yapay zekânın da devreye girdiğini düşünürsek yıkıcı bir teknoloji, buna yetişebilmek çok da mümkün değil. Dolayısıyla yeni alanda biz belki yasal olarak yeni bir düzenleme yapılırken burada... Teknik olarak siz hazır mısınız? Evet, biz buna hazırız yeni kurduğumuz sistemle, sosyal medyada, dijitaldeki, bütün gelişmeleri biz izleyip raporlayabilecek yeni çok ileri teknoloji bir programı şu anda kuruyoruz. Yapay zekâ destekli bir programımız birkaç ay içerisinde devreye alınmak üzere. Bunun için eğer Meclisimiz bize yeni yetkiler verirse biz buna hazırız.

Tabii, şimdi siz yayıncıları da dinleyeceksiniz, biz de çok fazla onlarla bir araya geliyoruz. Şimdi, onların en büyük savunması nedir? En azından biz de oturup ailece izlenebiliyordu, çocuğun ne izleyebildiğini, bireyin ne izleyebildiğini, toplumun ne izleyebildiğini aslında aile kontrol edebiliyordu ama iş telefon ve tablete bireyselleşince artık bunu kontrolünün mümkün olmadığı gibi bir savunmaları var. Biz, evet, teknolojik olarak izlenme alışkanlıkları, tüketim alışkanlıkları geleneksel medyadan dijitalde kaymış olsa da hâlâ bu alanda yapılabilecek birçok şeyin olduğunu düşünüyoruz televizyonculuk ve radyoculuk anlamında da. Bununla ilgili de beraber ortak çalıştaylar yapıyoruz, çalışmalar yapıyoruz ama gelen soruların ortak özelliği, ciddi anlamda dizilerle ilgili, gündüz kuşaklarıyla ilgili eleştiriler alıyoruz. Bunlara bizim verdiğimiz cezalar az bulunuyor, çok bulunuyor, bunlar eleştiriliyor. Malumunuz, bizim verdiğimiz bütün cezalar yargı süreçlerine tabi. Bunların bir kısmı da yargıdan dönüyor, bu da doğal yani yargı da bizim verdiğimiz ceza isabetli bulmazsa bu da geliyor ve biz netice itibarıyla bu cezayı uygulamıyoruz.

Şimdi, gündüz kuşakları çokça gündeme geldi. Malumunuz, bundan öncesi evlilik programlarıydı, onlar Meclisimizin müdahalesiyle yasaklandı, yerine gündüz kuşakları icat edildi. Gündüz kuşakları belli bir formatta ilerlerken şimdi hâkimin, savcının, kolluk gücünün yerine geçen artık yeni orada programlar, programcılar görüyoruz. Bununla ilgili Adalet Bakanlığımızla ortak görüşmelerimiz oldu. Onların yargı paketi içerisinde bununla ilgili bir düzenlemeyi Adalet Bakanlığımızın getirdiğini biliyorum bu konuda.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Gelmedi öyle bir şey.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 13

RTÜK BAŞKANI MEHMET DANIŞ - Belki Mecliste bir metin hazırlanmıştı, biz de orada görüşümüzü vermiştik. Ayrıca, bizim de bununla ilgili bir öneri metnimiz var.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Zaten bunu aslında Adalet Bakanlığın değil, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin önemli artlarından biri olarak sunulan Parlamento'larımızın böyle bir şey yapması lazım, Adalet Bakanlığının değil.

RTÜK BAŞKANI MEHMET DANIŞ - Kesinlikle.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Onlar teknik çalışma yapıyorlar.

RTÜK BAŞKANI MEHMET DANIŞ - O teknik anlamda... Daha önce bize görüşümüz sorulduğunda biz bununla ilgili görüşlerimizi olumlu anlamda bildirdik.

Özellikle bu dijital alanda biz bununla ilgili kamuoyundan çok fazla itiraz, tepki ve şikâyetler alıyoruz. Dijital alanda, tabii, orada habercilik yapılıyor, orada dizi yayınları sahneye konuyor. Burada RTÜK'ün yetkisinin olmaması aslında kamuoyu açısından bir soru işareti oluşturuyor ama hemen hemen bütün üyelerimiz bize bu konuda destek oldu. Eğer böyle bir düzenleme olursa bu bizim elimizi güçlendirecektir. Bu, belki bundan sonra geleneksel medyayı da, dijital alanda da bir denetim olduğunda dijital medyayı da rahatlatacağı diye düşünüyorum.

Genel anlamda cevap vermeye çalışıyorum Başkanım da eksik kalanların, teknik soruların cevabını -arkadaşlarımız da bu soruları aldı- biz sizin Başkanlığınız aracılığıyla üyelerimize muhakkak veriyoruz.

Özellikle "Çocuklarla ilgili mevzuatınız yeterli mi?" dendi, yetkimiz olan alanlarda yeterli olduğunu düşünüyoruz çocuğun korunmasıyla ilgili, yine, ailenin korunmasıyla ilgili alanlarda ama dediğim gibi, yetkimizin dışındaki alanlarda artık birçok ihlalin ve çocuk için zararlı içeriklerin üretildiğini görüyoruz. Eğer o alanlarda da biz yetkilendirilsek bu konulara da vaziyet edebileceğimizi düşünüyorum.

Mesela özellikle, tabii, silah yasaklanabilir mi? Bunu zaman zaman değişik ortamlarda biz de tartışıyoruz ama benim anlayabildiğim, görebildiğim şey şu: Eğer senarist, eğer yapımcı isterse bir sahnede silahı hiç kullanmadan da şiddetin en âlâsını hissettirebilir, şimdi, bunun bir de sanatsal bir yönü var ya. Yani mesela değerli bir psikologla görüşürken "Tarihî bir dizi çekiyorsunuz, işte orada da kılıçlar falan var, çocuk bunu tarihî bir figür olarak algılayabiliyor ama siz hiç silahı göstermeyebilirsiniz ama orada o kadar yoğun bir şiddet bulutu oluşturabilirsiniz ki bunun etkisi daha ağır olabilir." diyor.

Şimdi -özellikle sayın milletvekilimiz ifade etti- tabii, biz RTÜK olarak önden bir denetim yapmamız mümkün mü? Mümkün değil, telkinde bulunmamız bile mümkün değil bakıldığı zaman, buna sansür diyoruz. Ama, bir milletvekilimiz ifade etti, yıllar öncesinde yayınlanmış bir dizi, Kurtlar Vadisi dizisi; hâlâ bunun türbülansından çıkamayan aslında bir yayıncı sektörümüz de var bakıldığı zaman. Yani belki bu noktalarda biraz daha ortak irade göstererek yayıncılarımızı dinleyerek, onlarla beraber ama senaristlerimizi de dinleyerek, yapımcılarımızı da dinleyerek toplumun faydasına olabilecek olan bazı yapımların desteklenmesine en azından fikrî anlamda, sadece ekonomik anlamda da değil, hep beraber bir ortam oluşturabiliriz diye düşünüyorum çünkü bir türbülanslar yani bire birde konuştuğunuz zaman herkes çok iyi, herkes bunu kabul ediyor ama dizi yayına girdiği zaman, bakıyorsunuz, aynı şey devam ediyor. Sayın Ali Öztunç ifade etti, işte, "Zaman zaman bunlarla oturulup..." Gerçekten bunu yapıyoruz, çalıştaylar yapıyoruz, davet ediyoruz, hep beraber, sektörle beraber oturuyoruz ama bunların üzerindeki reyting baskısı sanıyorum bunları en çok bu hâle getiren olay. Maalesef birbirini taklit eden, işte mafya dizisiyse mafya dizisi veya bölgesel dizilerse bölgesel diziler hemen bir kanalda yayına girince öbürkülerde de girmeye devam ediyor. Hani bu noktada aslında bizim biraz da tavsiye niteliğinde onlarla istişarelerimiz, görüşmelerimiz oluyor ama durumumuz bu.

Sonuç itibarıyla şunu söyleyebilirim: Gerçekten de artık izlenme oranları düşmüş bir geleneksel medyamız var, radyomuz, televizyonumuz var, daha çok dijital kayan izlenme oranlarını görüyoruz. Kesinlikle yeni yetkiyle donatılırsak yeni alanlarda teknik anlamda ve uzman insan, beşerî sermaye anlamında da uzmanlarımızla buna yeterli olduğumuzu düşünüyorum, verilirse biz o alanlarda da bu görevimizi yerine getirebiliriz diyorum Başkanım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyoruz Sayın Başkanım.

RTÜK BAŞKANI MEHMET DANIŞ - Teşekkür ederim.

Eksik kalan, özellikle teknik sorulara da biz sizin aracılığınızla ulaştırırız Başkanım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Tamam. Bir de o yasal çalışmalara ön ayak olsun diye yapmış olduğunuz teknik çalışmaları da -bahsettiniz- onu da bize gönderirseniz en azından biz tavsiye noktasında değerlendirdiğimiz zaman biraz daha öne alırız gibi düşünüyorum.

RTÜK BAŞKANI MEHMET DANIŞ - Olur Başkanım.

Başkanım, izniniz olursa, bugün bizim kurul günümüz, Başkan Yardımcımız ve Daire Başkanımız arkadaşımız burada, ben ayrılmak isterim ama ne zaman komisyonumuz gerekli görürse tekrar her zaman da komisyonumuzun emrindeyiz.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Tamam Başkanım, sizi yolcu edelim ama...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Mehmet Başkan gitmeden bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurun Ali Bey.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Evet, Sayın Başkanım, kuruluş yıl dönümünüz de kutlu olsun bu arada.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 14

Anladığım şu: Siz diyorsunuz ki: "Evet, serzenişlerinizde haklısınız ama bizde de yetki yok. 6112 sayılı Yasa'ya göre biz de... Yenilenmesi gerekiyor, çağa ayak uydurması gerekiyor. Dijital medyayla bizim alakamız yok." YouTube'tur, işte, ne bileyim, diğer dijital medyadaki...

RTÜK BAŞKANI MEHMET DANIŞ - Netflix gibi platformlar hariç, YouTube'ta, Telegram'da, TikTok'ta bizim şu an için...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Bunlar, platformlar size bağlı zaten ama zaten sorun şey değil Sayın Başkanım, mesela Netflix ya da diğer platformlar zaten tercihe bağlı; açyorsun istediğin diziye, istediğin filmi izliyorsun yani orada hani bir zorunluluk yok, istediğin gibi izleyebilirsiniz. Sorun YouTube'ta.

LATİF SELVİ (Konya) - O kadar da serbestlik verme yani.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Yok, şöyle ama öyle, Netflix'i açyorsun, istediğin kanalı izle.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Ali Bey, biraz hızlı şey yapalım, ne olur, çok sunumlarımız var.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Yani sizin Türkiye Büyük Millet Meclisinden bir yeni RTÜK kanunu talebiniz vardır.

RTÜK BAŞKANI MEHMET DANIŞ - Sektördeki gelişmeler, aslında bizi bu noktaya getiriyor yani bize yeni yetkiler verilirse biz bu alana da vaziyet edebileceğimizi teknik ve uzmanlarımız anlamında ben ifade ediyorum.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - İşte orada sıkıntı şu: "Ver yetkiyi, gör etkiyi." dendiği zaman, geçmişten yaşadıklarımız ve bugün RTÜK'ün bazı uygulamaları -sizin döneminiz öncesini kastederek özellikle söylüyorum- Ebubekir Bey döneminde çok hoyratça kullanıldı yani gerçekten sopa oldu.

RTÜK BAŞKANI MEHMET DANIŞ - Ben de üyeydim o zaman.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Biliyorum, siz üyeydiniz ama Başkanın inisiyatifiydi, siz üyeydiniz, biliyorum. Başkanın inisiyatifiyle, hani işte anayasal bir kurum... Başkan siyaset mi yapıyordu, RTÜK Başkanlığı mı yapıyordu, bilmiyorum. Siz tecrübeli bir siyasetçisiniz bu arada, 3 dönem milletvekilliği yaptınız, biz birbirimizi tanıyoruz. Sizin yaptığınız siyasetin daha fazlasını yapmaya çalışıyordu, siyasetçiye yaptığınızın daha fazlasını yapmaya çalışıyordu, sıkıntı oydu. Neyse konumuz Ebubekir Şahin değil ama...

Teşekkür ederim.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Sorularımıza yazılı olarak cevap alabilirsek sevinirim. Soru önergesi vermek istemem yani.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Alacağız, tamam Suat Bey çünkü bizim arkadaşlar, uzman arkadaşlar bu soruları filan, hepsini tespit edip onların şeylerini takip edecekler, onları değerlendirecekler.

Sayın Başkanım, sizi uğurluyoruz.

Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Ay Yapım Operasyondan Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı Meltem Vargı, yine Ay Yapım Baş Hukuk Müşaviri Zatiye Selen İnanc konuşmacı olarak bulunacaklar.

Ay Yapımla ilgili, değerli milletvekillerimiz, Aşk-ı Memnu, Ezel, Yaprak Dökümü, Kuzey Güney, Karadayı, Fatmagül'ün Suçu Ne, Çukur, İçerde, Gaddar, Üç Kuruş gibi...

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Fena.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Sadece burayı dinleyebiliriz.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Ve tabii, aynı zamanda, Emmy'nin uluslararası ödülleri de var Ay Yapımın; Emmy ödülünü almış Yargı'yla Kara Sevda'yla, Aile gibi platformları var. Ondan sonra, dolayısıyla daha saymadığımız çok fazla yapımda emekleri olan, yapım dizileri hazırlayan bir platform.

Burada özellikle size söz vermeden önce maksadımız şu değerli arkadaşlar: Şimdi, bir problem var ve bu problem Türkiye'de son derece yaygın. Özellikle, bu, nihilizmle, aşırıcılıkla beraber çocukların bu işlerden etkilendiğini görüyoruz. Yani sizler bu anlamında ne düşünüyorsunuz sunumlarınızı yaparken, değerlendirirken? Özellikle mafya türü şeylerin rol model olarak gösterilmesi, suç işleyenlerin rol model olarak gösterilmesi, ondan sonra, bu konularla ilgili, yine, bazı, efendim, bir anlamda -bunu da uzun süre yayınlar da yapıldığı için Türkiye'de- tam da değerlendirmek istemediğim, psikolojik öğelere yer veren değişik şeyler var. Ondan sonra, cinsellikle ilgili, özellikle çocukların seyretmemesi gereken zamanlarda bunların yayınlanmasıyla beraber yoğun bir olgu var. Yine, özellikle eşcinsellikle ilgili bazı değerlendirmeler var. Bu konularda maksadımız, sizlerin sunumlarında bize yardımcı olmanız, bu konuda yapacağımız dosyada, raporda, çalışmalarda bu konudaki değerlendirmeleriniz.

Evet, Meltem Hanım, süreniz on dakika, önce size söz vereceğim, ondan sonra da Selen Hanım'a söz vereceğim.

Buyurun, söz sizde.

AY YAPIM OPERASYONLARDAN SORUMLU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MELTEM VARGI - Sayın Başkanım, Sayın Komisyon üyeleri; bizi davet ettiğiniz için teşekkür ederim öncelikle. Bu kadar büyük bir Komisyonda ben ilk defa bir konuşma yapıyorum dolayısıyla sürçülisan edersem kusura bakmayın.

Aslında biz bir sunum hazırladık ama sürem de kısıtlı olduğu için doğrudan sizin sorduğunuz konulara geçeyim ben.

"Hassas temaların ele alış biçimi" diye bir cümleliz vardı, bir sorunuz vardı, başlık vardı bize yolladığınız davet içinde. Biz bu konuda aslında birkaç tane unsuru çok önemsiyoruz: Bir tanesi, yüceltmeme ilkesi yani suç, şiddet ve madde kullanımını özendirici veya öğretici biçimde değil, sonuçlarıyla birlikte caydırıcı bir çerçevede ele almaya çalışıyoruz ki bu yönetmeliğin 8'inci maddesi (a) bendinde yer alıyor. İkincisi, sorunlu anlatım standardı. Burada da intihar ve kendine zarar verme temalarında yöntem ve ayrıntıların gösterilmemesi ile destek kaynaklarına atfı gibi uluslararası iyi uygulama ilkelerini gözetmeye çalışıyoruz. Tüm dizilerimizde

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 15

gerçekten bu unsurları dikkate alıyoruz. Zorbalık konusunda zorbalık sahneleri, mağduriyeti normalleştirme ve baş etme, başvuru yöntemlerini çok ciddiyetle senaryolarımız içine örtülü bir şekilde entegre etmeye çalışıyoruz. Yaşa uygunlukla ilgili kontrollerde, ilgili temaların işlendiği bölümlerde ilgili yaş sembollerini zaten kanallarla birlikte -kanallarda koyma yetkisi olmasına rağmen- senaryo içinde yer aldığı saatlere de dikkat etmek suretiyle aslında dizilerin senaryo aşamasında başlayan, ondan sonraki yapım aşamasında da devam eden, kendi içimizdeki çeşitli farklı gruplarda, hukuk departmanımız da dâhil olmak kaydıyla bir iç denetim, iç kontrol sürecinden geçiyoruz. Bunun dışında, çocuklarla ilgili hususlarda bütün senaryo ekiplerimizin hem psikolojik danışmanları var hem sette çocuk oyuncularımızın belli sahnelerdeki oyunculuklarıyla ve orada kaldıkları sürece, orada bulundukları sürece duygu ve durumlarına destek olmak üzere psikologlarımız yer alıyor. Dolayısıyla, biz yapımcı olarak mümkün olduğu kadar zaten tabi olduğumuz RTÜK kuralları ve zaten içinde bulunduğumuz toplum, kendi aile yapılarımızdan da kaynaklanan bütün bilgilerimiz ve araçlarla kendi yapılarımızı kontrol etmeye ve toplum yapımıza uygun yapılar üretmeye çalışıyoruz. Özellikle en son, maalesef, bu okul olaylarından sonra da bu konuda gerek yapımcı olarak gerek senaristlerimizle olan iletişimimizde çok daha kontrollü, daha doğrusu çok daha farkındalıkla ilerlemeye çalışıyoruz.

Bunun dışında, hızla belki ekleyebileceğimiz, notlarımızdan bir tanesinde içeriklerimizin gençler ve çocuklar üzerindeki etkileri konusunda birtakım notlarımız var. Öncelikle işin, içeriğin niteliği yani şiddet, korku ve uygunsuz temaların işleniş biçimi ve yoğunluğu konusunda bir hassasiyetimiz var. İzlenme süresi önemli. Tabii, bu çok fazla bizim yani genel olarak aslında konuya bakmak lazım sadece yapımcı olarak bizim sorumluluklarımızın dışında çocukların televizyon izleme süreleri ki açıkçası çok üzüldüm, RTÜK'ün sunumunda dört buçuk saatin bizim dışımızda, televizyon dışında, klasik televizyon dışında, kırk dakika, elli dakika kadar bizim sektörümüzün izlendiğini ve dört buçuk saatin başka mecralara kaydığını net olarak görmek de beni sektör temsilcisi olarak üzdü açıkçası ama önemli olan, tabii, yine izlenme süreleri burada ve tabii ki ebeveyn rehberliği yani ebeveynlerin de burada bir sorumluluğu var. Hep birlikte bu sorumlulukları üstlenip ilerleyebilirsek zannediyorum beklediğimiz sonuçlara yani arzu ettiğimiz yayıncılık politikalarına daha hızlı erişebiliriz. Tabii, biz içeriğin niteliğiyle ilgili sadece sorumlu olabiliriz yani yapımcı olarak sadece burada sorumluluğumuz var dediğim gibi ama bu konuda tabii ki azami özeni gösteriyoruz. Yaş grubuna göre sınıflandırılması ve sembolendirilmesi konusunda ise kanalların sorumluluğu olduğunu demin söylemiştim zaten. Dolayısıyla bunun dışında, nasıl ilerleyebileceğimiz konusunda zaten RTÜK'le devamlı iletişim hâlindeyiz. Yayıncılar Birliği üzerinden de tek tek kanallar üzerinden gelen iletişimle de ve aynı zamanda hem RTÜK kurul üyelerinin temsilcilerinin bizim ekibimizle olan doğrudan iletişimiyle de sürekli bu konuda doğru yolu ve doğruyu yapmaya çalışıyoruz.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyorum.

Evet, şimdi, soruları 3 yapım şirketini dinledikten sonra soracağız değerli arkadaşlar.

Şimdi de biz Miray Yapımla bağlantı kuracağız.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Bağlantıda sorun olduğu için Sayın Öztunç'a söz veriyorum.

Sayın Öztunç, buyurun.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Öncelikle, Meltem Hanım, teşekkür ederiz sunumunuz için.

Sayın Başkanım, şimdi, Ay Yapım bu sektörün iyilerinden birisi yani hani zaten "iyi" dediğimiz kaç tane var? "İyi" deyince Şenol Hanım bana baktı, İYİ Partiyi kastetmiyorum. Gerçekten iyi, temiz yayıncılık yapan dizi sektöründeki yapım firmalarından birisi. Keşke hani iyileri değil de sorunluları davet etseydik. PANA mı var, yanlış mı biliyorum? Bayağı bir vurdu kırdılı işler, filmler çeken. İşte, bahsedilen mafya dizilerinde...

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Çukur var.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Çukur var bir tek burada ama Çukur'un da hani ben 1-2 bölümüne bakmıştım. Öteki, Kurtlar Vadisi gibi falan değil arkadaşlar.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Az değil.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Öyle mi? Ben görmemişim o zaman.

YILMAZ HUN (İğdır) - Yakındır.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Doğrudur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Şimdi, değerli arkadaşlar, Köprü Film Yapımı alalım.

Köprü Film Gönül Dağı dizisini yapmış bir yapım şirketimiz. Bozkırda yaşayan 3 amca oğlunun hayallerini, imkânsızı başarma çabalarını ve Anadolu'daki sıcak aile ilişkilerini anlatan, TRT'de yayınlanan bir dizi.

Öncelikle, teşekkür ediyoruz çünkü Gönül Dağı bizim özlediğimiz aile sıcaklığını da içinde barındıran aynı zamanda gençlerin teknoloji arayışlarıyla ilgili de sıcak bir dizi olarak gösteriyor kendisini.

Evet, söz sizde buyurun.

KÖPRÜ FİLM YAPIMCISI FERHAT EŞSİZ - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Efendim, ben Köprü Film adına bu konu başlığına hatta konu başlığından ziyade bu yaraya bakış açımı kısaca ifade etmek isterim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 16

İçerik üretiminde çocuk haklarına olan yaklaşımımız benim öncelikle en birinci tercihim benim kendi evladımdan... Çünkü biz güne kendi ailemizden ilk adımı atıyoruz, güne başlıyoruz ve biz nereye, nasıl yol çizersek bizim içeriklerimiz milyonlara ulaştığı için o perspektiften biz işimizi ele alıyoruz. Dolayısıyla, bir yapımcı olarak ben şunu çok iyi biliyorum: Çocuklar sadece televizyon izlemiyor; karakteri izliyor, onların konuşmasını, davranışını, hatta öfkesini bile örnek alıyor. Bu yüzden, çocuk karakterleri hiçbir zaman hikâyeyi sürükleyen bir araç olarak ben görmüyorum ve görmek de istemiyorum. Onların onuru yani yavrularımızın onurunu, güvenliğini ve psikolojisini korumak, bizim en birinci yapmamız gereken şey yani reyting bizim burada ikinci seviyemizde kalıyor. Reytingi, evet, ticari bir müsabaka olarak adlandırabiliriz ama bizim, neslimizi yetiştirme gibi bir zorunluluğumuz var, sorumluluğumuz var. Bu perspektiften bakıyoruz efendim. Çocuğa yaşının gerektiği gibi davranışlar ve çocuğun gerçekten yaşına uygun kostümlerini, elbiselerini giydirmeye çalışıyoruz; bir erkek evladına erkek gibi, bir kız yavrumuzu bir kız çocuğu gibi yetiştirmeye çalışıyoruz ve öyle kostümlerle biz tasarlamaya çalışıyoruz. Bunda da zaten Gönül Dağı'na takdirlerinizi zaten aldım, çok teşekkür ederim efendim.

Yani her yapım şirketinin burada olmazsa olmaz, değişmez bir ilkesi olmalı diye düşünüyorum. Hiçbir sahne hiçbir çocuğa zarar verme ihtimali taşıyacak kadar değerli değildir yani olmaması gerekir. Dolayısıyla, biz şiddet, istismar, intihar, zorbalık gibi konuları işlerken bunları da işliyoruz çünkü hayatta böyle kötü örnekler var. Bunların hiçbirini anlatmamak değil belki bunlardan kaçmak konusu ama anlatış biçimi bizim için kıymetli burada en önemli husus. RTÜK Başkanımızın da beyan ettiği gibi, orada sanat devreye giriyor aslında çünkü evet, bir kağıda bunlar yazılabilir, basit olarak yazılabilirler ama bunları resmetme incelikleri bizim sorumluluğumuzda. Dolayısıyla, eğer biz kötülüğü ilgi çekici olarak gösterirsek zaten çocuğumuzu bir kenara bırakın, biz büyük ebeveynler olarak da zaten biz bu konuları merakla izliyoruz. Dolayısıyla, biz burada çocuğumuzun ruhunu beslemekle mükellefiz; gözüyle, kulağıyla onların ruhunu gelecek nesillere aktararak beslemekle mükellefiz. Dolayısıyla, ben burada üç şeye çok dikkat edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Birincisi, suçun nasıl işlendiğini öğretmemek. İkincisi, suç işleyeni kahramanlaştırmamak. Üçüncüsü, yapılan yanlışın mutlaka bir bedeli olduğunun altını çizmek. Yani yapılması taraftarı değiliz, eğer yapılıyor ise bunu kahramanlaştırmamak, daha sonra özenleştirmemek ve bunu yapanın yanına kâr kalmadığının da altını çizebilmek çünkü çocuk sonucu değil, davranışı kendine örnek alıyor bu işleri. Okulda şiddet ve akran zorbalığı, silahlı saldırılar gibi biz bu konuları Gönül Dağı'nda farklı bölümler içerisinde işlemiştik. İşte "zorbalık" başlığı adı altında 27'nci bölümümüzde, 57'nci bölümümüzde, 161, 184 ve 191'inci bölümlerimizde özellikle biz bu zorbalık konusunu işlemiştik ama biz bu zorbalığı sadece çocuğun diğer bir çocuğa uyguladığı böyle psikolojik baskı değil, zorbalığı işleyen çocuğun ailesini de işledik çünkü -az evvel de beyan ettiğim gibi- bizim bütün davranışlarımız, sokaktaki hâl ve hareketlerimiz evimizin içinden başlıyor. Dolayısıyla da biz, bir zorbalığı görüyorsak ya da bir hikâyeye görüyorsak onun okuldaki öğretmenini, o çocukların aile yapısını, mahalledeki etkenlerini de ele alarak görüyoruz ve burada insanlarla buluşturmaya çalışıyoruz.

Taklit riskini azaltma noktasındaki uygulamalarımız ise efendim; öğrenme süreci zaten bir taklitler silsilesidir yani biz bu sebeple çocukların elediği ya da yer aldığı işlerde failine akılı çıkaracak senaryo ve karakterlerden kaçınıyoruz, üretmiyoruz ya da üretmek zorunda kaldığımız noktada kendi üslubumuzca, kendi mizacımızca, meşrebimizce anlatıyoruz, Gönül Dağı meşrebince anlatıyoruz. Kötülüğün rol model olabileceği dünyalar zaten kurmuyoruz ama bir engel olarak biz onu kodladığımızda, bunu da ortak akıl ve dayanışmayla, aile birliği ve istişarelerle, ortak akılla atlatmaya çalışıyoruz. Dolayısıyla, yapımcı olarak en büyük sorumluluğumuz, rol modeli doğru seçmek yani eğer biz televizyon ve bu mecraların bir tehlike unsuru olduğunu görür isek onu biz avantaja çevirme noktasında gayret içerisindeyiz çünkü o ekranı izlemekten kimse alıkoyamayız ama o ekranı izlemekten kimseyi alıkoyamayız ama o ekranın içerisine neleri koymakla mükellefiz ve bunu tamir ede ede biz kendi meşrebimizce ilerlemeye çalışıyoruz. Dolayısıyla rol modeli doğru seçmek cesaret gösterilecekse de eğer bir karakterimiz az önce Vekilimizin de söylediği gibi yani Kurtlar Vadisi'nin hani hâlâ yansıması, işte, RTÜK Başkanımızın da beyan ettiği Kurtlar Vadisi'nin türbülansının hâlâ yansımaları burada devam ediyor. Dolayısıyla güç gösterilecekse biz gücü merhametten referans alıyoruz yani bizdeki gücün karşılığı ya da güçlü demek, merhametli olan kişi anlamına geliyor. Biz Gönül Dağı'nda bunları sergiliyoruz.

Efendim, RTÜK'ün yaş sınırlandırılması noktasında tabii ki tek başına yeterli, çok önemli bir kıstas ama eskiden çocuk akşam sekizde televizyonu açıyordu ama şimdi, az önce Başkanımızın da beyan ettiği gibi sadece artık tehdit ya da tehlike televizyon değil yani televizyon etki yapar, televizyondan çıkıyor işte, bizim de ellerinizden öper, evlatlarımız var. Hepimizin aynı yerde aslında biz görüyoruz bunu. Televizyondan uzaklaştırıyorsun, tablete meydediyor. Dolayısıyla bu tamamıyla hani bir televizyonu korurken telefonu boş bırakmamamızdan geçiyor. Aynı zamanda yaş sınırlandırılması değil, dijital platformlarda da birlikte bu ortak çocuk güvenliği standardına, çözümüne yönelik birlikte nelerin yapılacağına dair biraz mesai harcanması gerektiği noktasında düşünüyorum.

Yani bizlerin karşılaştığı etik ikilemler kısaca aslında şu: Açık konuşmak gerekirse bazen sektör bize "Seyirci bunu seviyor." diyoruz ve bunun da altına sığınıyoruz. Aslında seyircinin sevdiği şey aslında toplumun ihtiyacı olan bir şey mi? Yani seyirci ile toplumu burada ayırmak gerekiyor. Seyircinin bakış açısını biz belki şirketimizde bir proje hazırlarken kendi iç dünyamızda bunu hayal ediyor olabiliriz, belki kaygılarımızla, hedeflerimizle bağdaştırabiliriz ama sokaktaki, toplumdaki karşılık bununla aynı kıstasta değil. Dolayısıyla yani burada yolumu ilerlerken seyircinin ne istediğinden ziyade toplumun açıkçası burada ne istediği ve toplumun oradaki neye ihtiyacı olduğu, ihtiyacı olmasa da bizim neyi topluma sunmakla zorunlu ve mesul kıldığımız noktasında ele alıyorum.

Çocuklarımızın korunması yönündeki mevzuatlar da yani yasalar tabii ki görülmeli, konuşulmalı her daim...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 17

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Mevzuatları zaten biz değerlendiriyoruz da siz yapımcı olarak yani bunları kurallarınız içerisinde bunların...

KÖPRÜ FİLM YAPIMCISI FERHAT EŞSİZ - O perspektiften zaten efendim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Tamam, o cümleden söyleyin.

Buyurun.

?KÖPRÜ FİLM YAPIMCISI FERHAT EŞSİZ - Yani ben yani bu noktada efendim, her yapım şirketindeki senaryo aşamasında, az önce de belirttiğim gibi, hani etik danışma kurulunun az önce vekilimizin de beyan ettiği "Bir kırmızı çizgimiz var mı?" Projeler burada hazırlanmadan önce işte, bir tehlikeli bir alana giriyor mu ya da çocuklarımızın üzerinde tahribat bırakacak olan cümleler mi, fikirler mi? Yani burada yeni senaryolar çekime girmeden önce, belki böyle bir danışma kurulu gibi, hani RTÜK Başkanımızın da bu konuda gayretleri olduğunu biliyorum ve şahidim. Dolayısıyla da böyle bir projeler milletimizle buluşmadan evvel bir ön set olarak belki böyle bir değerlendirme yapılabilir efendim. Biz burada hikâyeye göre, hani biz böyle, biz bu konuda da hikâyeye göre zaten psikolojik destek de alıyoruz uzmanlarımızdan. Çocuklarımızı izlemek, çocukları, izleyicileri korumak amacıyla yani denetlenebilmesi tek başına yeterli olmadığını düşünüyorum. Bizlere de hani anne ve babalara da burada çok büyük pay düşüyor ve biz burada 12 Haziran tarihinde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı himayelerinde RTÜK ve İstanbul Aile Vakfı paydaşlığında düzenlenen Dijital Anafor Ekran Bağımsızlığı Zirvesi'nde de Aile ve Çocuk Dostu Yapımlar Ödülü'ne de layık görüldük. Yani bu noktada da Gönül Dağı burada kıymetli seçici kurulumuzun da takdirlerini aldı. Az evvel vekilimizin de beyan ettiği gibi, yani verilecek ödülün burada miktarının hiçbir önemi yok. Burada önemli olan kıymetin altı çizilmeli, değerinin altı çizilmeli. Dolayısıyla biz altı yıl, Allah nasip ederse yedinci seneye de burada Gönül Dağı'nda bu millî ve manevi değerleri merkezimize alarak bu Anadolu'muzun özel hikâyelerini anlatmaya devam edeceğiz. Dolayısıyla, burada o değer altını çizme noktasında layık görüldü ve bu da hepimizi çok mutlu etti.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyoruz.

KÖPRÜ FİLM YAPIMCISI FERHAT EŞSİZ - Çok teşekkür ederim efendim.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Millî ve manevi değerlerde mesela Anadolu'nun herhangi bir yerinde, Hacıbektaş'ta program yaptınız mı?

KÖPRÜ FİLM YAPIMCISI FERHAT EŞSİZ - Efendim?

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Mesela "millî ve manevi değerler" diyorsunuz ya, kime göre millî ve manevi, yani -gerçi demin çok güzel Suat Bey özetledi- mesela Hacıbektaş ilçesi Nevşehir'de ya da Mardin'de...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Deyrulzafaran gibi... Evet, onu soruları sorduğunuz zaman şey yapalım Ali Bey.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Hep aynı mantık, aynı kafa, o yüzden sıkıntı var zaten.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Evet, şimdi, canlı bağlantımızı yapıyoruz arkadaşlar. Ondan sonra soru soracağız, ondan sonra bir ara vereceğiz.

Eyüp Gökhan Özekin, Miray Yapımın Yapımcısı. Özellikle bu yapım değişik dizilere, son derece güzel dizelere yer verdi. Vefa Sultan, Milat, Onbeşliler, Fetihler Sultanı, en son zamanda da Asırlık Gece zannediyorum sizin yine yapım olarak değerlendirdiğiniz dizeler.

MİRAY YAPIM YAPIMCISI EYÜP GÖKHAN ÖZEKİN - Evet.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Şimdi, tabii, Eyüp Bey, biz bugün, burada özellikle bu çocuklarla ilgili konuyu konuşuyoruz, değerlendiriyoruz. Malumunuz, Kahramanmaraş'ta, Şanlıurfa'da, İstanbul'da ve Türkiye'nin değişik yerlerinde buna benzer örneklerle, hiç istemediğimiz, hiç beklemediğimiz, olmasını tasvip etmediğimiz... Özellikle Maraş'ta 9 yavrumuz, 1 öğretmenimiz, İstanbul'da 1 öğretmenimiz, bir şiddetin, bir nihilizmin, bir aşırıcılığın; özellikle bu tür yayınlardan etkilenecek veya kapalı devre sistemlerden etkilenecek bunlarla bir bulaş etkisi de oluşturarak ortak bir nokta görüyoruz. Bugün biz yapım şirketlerimizi de dinlemek istedik, değerlendirdik, teşekkür ediyoruz. Siz uzaktan katılıyorsunuz, bazı yapım şirketlerimiz "Soruları bize sorarsanız cevaplandırabiliriz, yetkili temsilcilerimiz Türkiye'de değil." dediler, onlara da bunları soracağız. Bir milletvekilimizin değerlendirmesi üzerine bunu söylüyorum. Özellikle kültüre, sanata, bütün bunlara değer verirken bu çocukları korumaya dönük olarak özellikle şiddeti göstermeden veya bunu cazip hâle getirmeden daha sıcak, daha sanatsal ilişkiler çünkü bu çocuklar bizim geleceğimiz bu anlamda bize nasıl yardımcı olabilirsiniz, neler söylersiniz?

Söz sizde, buyurun.

MİRAY YAPIM YAPIMCISI EYÜP GÖKHAN ÖZEKİN - Sayın Başkanım, öncelikle size ve kıymetli hazıruna selamlarımı, saygılarımı iletayım.

Şimdi, bir taraftan bizim ilk gençlik yıllarımızdan itibaren, hatta bizden önceki nesillerde televizyonun aileye girmesi, evlere girmesi negatif bir şey midir, hatta dinî anlamda caiz midir, toplumsal anlamda bir tahribata mı yol açar tartışmalarına hep şahit olmuştuk. Şimdi, biraz farklı düşünmeye başladık. Şöyle -şimdiye kadar muhakkak kıymetli konuşmacılar bu konuya temas etmiştir ama- asıl tehlikenin televizyon değil, telefon, bilgisayar gibi çocuklarımızın içeriye, odaya girdiklerinde, baş başa kaldıklarında, kontrolünü sağlayamadığımız enstrümanlar olduğunu düşünüyorum. Yani her birimizin çocukluğunda hatıralar vardır. İşte, ne bileyim hafta sonu ailecek birlikte TRT'de o filmi izliyoruzdur mesela çocukluğumuzda. İşte kimi zaman tiyatroya ailecek gitmişizdir anne, babalarımızla, ebeveynlerimizle. Kimi zaman sinemaya ailecek gitmişizdir. Şu anda da âdeta ailecek birlikte yapılabilecek bir aktivite

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 18

olarak televizyonlardaki filmler, diziler imdadımıza yetişmeye başladı. Yani, her birimizin çocukları var, içeriye giriyorlar ve telefonlarıyla TikTok'ta, şurada burada, birtakım platformlarda ne olduğunu bilmediğimiz ilişkiler içerisine ne olduğunu bilmediğimiz içeriklerin içerisine dalıyorlar. Dolayısıyla, televizyon bu anlamda ya pozitifdir veyahut ehvenişerdir diye düşünüyorum, bir kere onu ifade etmek isterim; negatif etkileri de var tabii ki ama pozitif etkileri de var.

Çok kıymetli yapımlar var ama biraz önce zikrettiğiniz yapımlardan örnek vermek isterim. Mesela, Vefa Sultan Türbesi'nde, tabiri caizse, in cin top oynuyorken şu anda, Vefa Sultan'da ciddi bir izdiham var, oraya bir teşvik olmuş bu prodüksiyondan sonra; bunun negatif örnekleri de vardır tabii ki. Efendime söyleyeyim, şimdi Asırlık Gece'yi yapıyoruz, Asırlık Gece haddizatında FETÖ meselesiyle alakalı söylenmemiş bir şey söylemiyor aslında. Yani, hepsi şimdiye kadar ehlinin, takipçilerinin vakıf olduğu konular ama bunları bir bütün hâlinde sunduğunuz zaman başka bir etki uyandırıyor. Dolayısıyla, ben televizyonların son dönemde, özellikle bu menfur, bu üzücü hadiselerden sonra günah keçisi yapılması konusunun biraz işin kolayına kaçmak olduğunu düşünüyorum, asıl televizyonlardan çok daha büyük risklerin olduğunu düşünüyorum.

Bir taraftan da bizim yapım şirketlerine ve kanallara çok iş düşüyor. Yani, işte, senaryo matematiği vardır. Biraz önce, kısmen Gönül Dağı'nın yapımcısı değerli arkadaşımızı da biraz dinleme fırsatım oldu. İşte, senaryo matematiği vardır, reyting matematiği vardır. Mesela, bir "dönem işi" diye tabir edilen tarihî işler yapıyorsanız, işte, harem entrikasına, vesaireye, o tür şeylere girmeniz mecburidir, böyle bir kural vardır tabiri caizse, aksi takdirde reyting alamazsınız. Biz, eleştirilecek kadar neredeyse hiç harem aksının, entrikanın, şunun bunun olmadığı bir dizide gün birincisi olabiliyoruz mesela Mehmet Fethiler Sultanı'nda. Dolayısıyla, ille de işin kolayına kaçıp da "İzleyici bunu istiyor." "Reyting buradan geliyor." gibi şeylere -eğer başka alanlarda da kaliteli ürünler ortaya koyabilirsiniz- o mecburiyetlere mahkûm değilsiniz. Burada da birazcık tabii kanalların yapımcıları teşvik etmesi de gerekiyor. Burada, işin açıkçası RTÜK ile yapımcının doğrudan bir muhataplığı olmadığı için RTÜK'ün yapımcı üzerinde nasıl bir etkisi olur, ben ondan emin değilim ama RTÜK'ün muhakkak kanallar üzerinde etkisi olur, kanalların da hiç kuşkusuz yapımcı üzerinde etkisi oluyor. Kanal, yapımcıya sipariş verirken ya da denetlerken ya da işte süreç içerisinde istişareler yaparken "Şunu istemiyoruz." ya da "Reyting getirse bile başımız belaya girer kardeşim RTÜK'le" ya da işte, ne bileyim "Buradan toplumsal bir linçe yeriz." her neyse, diyebilmeli ama çoğunlukla kanallar -burada tabii ki kamu kanallarını kastetmiyorum ama- daha reyting odaklı, kâr odaklı kanallar yapımcılara -şimdiye kadar ben şahit olmadım yani- çok ekstrem konular dışında eğer reyting getiriyorsa müdahale etmiyorlar. Dolayısıyla, yapımcılar da birazcık daha reyting odaklı bakabiliyorlar işe, o yüzden, yapımcının kendi karakterinden bağımsız, sipariş veren kanalin yapımcıya bazı şeyleri doğru tarif etmesi gerektiğini düşünüyorum.

Onun dışında, belki... Daha önce RTÜK yetkilileriyle de konuşmuştuk, o biraz önce bahsedilen RTÜK ile Aile Vakfının müşterek etkinliğinde de ben konuşmacıydım. Belki birazcık ödül-ceza mekanizmasının doğrudan doğruya, kapitalist düzendeki aktörler olan yapımcılara doğrudan doğruya temas etmesi gerekir. "Back to back" derler, belki müteselsil sorumluluk gereği RTÜK'ün kanala yazacağı cezanın yapımcıya da belli bir oranda sirayet etmesi yapımcıydı da tedirgin edecektir. Bu cezaların da böyle sözde cezalar değil, can acıtıcı cezalar olmasında da fayda görüyorum. Ama tekrar başa dönmek gerekirse asıl büyük riskin, çocuklarımızı, nesillerimizi tehlikeye atan asıl büyük riskin sosyal medya ve denetimsiz internet platformları olduğunu düşünüyorum; televizyon bu anlamda ya pozitifdir ya ehvenişerdir diye düşünüyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Evet, Eyüp Bey, çok teşekkür ediyorum.

MİRAY YAPIM YAPIMCISI EYÜP GÖKHAN ÖZEKİN - Rica ederim Başkanım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Şimdi, milletvekili arkadaşlarımızın bu yapım şirketlerine soruları olacak, onlara sırasıyla ben söz vereceğim. Kime soracaklarsa bütün soruları alacağız, siz de o anda not tutun, en sonunda cevaplandırmanızı rica edeceğim, ondan sonra da bir ara vereceğiz.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Çok kısa bir söz...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurun.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Eyüp Bey, Ali Öztunç Kahramanmaraş Milletvekili Cumhuriyet Halk Partisinin, eski RTÜK üyesiyim. Son öneriniz çok doğru ve mantıklı. 2014 yılında biz bunu düşündük, önerdik de, dedik ki: Bir programa ceza kesiliyor. Eğer iç yapımca kanal tamam, bunun şeyini çeker ama dış yapımca bir miktar da yapımcıya rücu etmeli bu, oraya gitmeli diye düşünmüştük ama o dönem bu kabul görmedi, kabul edilmedi. Ama doğru bir öneri. Komisyonumuzun bence bunu öneri olarak raporda sunmasında fayda vardır diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Yılmaz Bey, buyurun, sözü size veriyorum.

YILMAZ HUN (İğdır) - Teşekkür ediyorum.

Ali Bey, birçok konuyu tarif etti. Şimdi, genelde dizilerimiz de Sayın Başkan, çok tek tip kültür ve farklı kültürlerin... Daha çok tek tip işleniyor. Yani Türkiye, biliyorsunuz, çok kültürlü, çok kimlikli bir ülke. Buralarda daha çok tek tipleşme yapılıyor. Mesela, Türkçe'nin dışındaki diğer ana diller pek işlenmiyor, geliştirmeye yönelik eşit davranılmıyor. Platformlarda daha çok popüler kültür ticari içerikler ön planda tutuluyor. Anadolu'nun zengin kimliklerine, kültürlerine, inançlarına eşit yaklaşılmıyor, bu konuda eleştirimizi sunuyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 19

Bir de bir soru soracağım. Şiddetin yalnızca gösterilmesi değil, kahramanlaştırılması -yani şöyle, daha çok hayali kahramanlar da var tabii ki bu dizilerden çok platformlarda da var oluyor- sorun çözme yöntemi olarak sunulması da tartışma konusudur. Yani kişilere, kahramanlara çok büyük güç gösteriliyor ki bu da bir rol model olarak geçiyor. Film ya da dizi yapım süreçlerinde çocuk psikologları, pedagoglar veya çocuk hakları uzmanlarından görüş alıyor musunuz? Genel bir soru, hepinize sorayım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyorum.

Yıldız Konal Süslü Hanımefendi'ye söz veriyorum, İstanbul milletvekilimiz.

Buyurun Yıldız Hanım.

YILDIZ KONAL SÜSLÜ (İstanbul) - Teşekkür ediyorum bütün yapımcılara.

Ay Yapım'a bir soru sormak istiyorum. İçerikte özellikle çocuklara şiddetle ilgili diğer konularla ilgili sınırlarınız ve hassasiyetlerinizden bahsetmişsiniz. Yaptığınız filmleri değerlendirdiğim zaman, sadece bir milletvekili olarak değil, bir uzman olarak da değerlendirdim de örneğin, şöyle bir durumunuz var mı: Yani yaptığınız çalışmaya, filmlere dışarıdan baktığınızda "Bizim bu ülkeye, bu millete, bu insanlara, bu gençliğe ya da bu aileye nasıl bir katkı sağladık?" diye bir değerlendirmeniz var mı? Örneğin, diyelim ben karşıma çıkan şeyi söyleyeyim: Bir, Aşk-ı Memnu her ne kadar eski bir kitaptan esinlenmiş olsa da insanlar bir süre sonra yeğenleri ile eşlerinin yan yana bırakmaya cesaret edemediler, aile içi akraba ilişkilerindeki bu çarpık ilişkilerden dolayı. Bununla ilgili bir bilgi rica edeceğim.

İkinci olarak da Köprü'ye çok teşekkür ediyorum. Gönül Dağı, bizim aile dizimiz. Hakikaten tebrik ediyorum ekibinizi. Neden tebrik ediyorum? Çünkü bizim kendimize ait değerlerimiz var ve kodlarımız var. Bu kodları, değerleri ülkemizin veya hayatın güncel konularına entegre ederek her hafta bunu bilinçli bir şekilde, özellikle pedagojik ve iletişim diliyle motivasyon amaçlı... Evet, hayatta sorun vardır ama çözüm de vardır ve bunu da birazcık hüznle, biraz mizahla birleştirerek aktardığınız için teşekkür ediyorum. Bunlar önemli şeyler. Bizim çocuklarımız da bile bir Ciritçi Abdullah'ın bilgeliği bir iz bırakmıştır. Aynı zamanda Akran Zorbalığı Komisyon Başkanı olarak özel bir teşekkürde bulunmak istiyorum. Bu konuyu dizinin bir bölümünde ele alarak, başlı başına hakikaten izleyen herkeste "Akran zorbalığı nedir, neden olur ve nasıl çözülür?" kısmına gösterdiğiniz o bölüm için de hassaten teşekkür ediyorum.

Son olarak da şunu söylemek istiyorum: İyi bir Vefa Sultan izleyicisiyim, bu tür çalışmaların, bilimin, ilmin yan yana ilerlediği çalışmaların artmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Biz teşekkür ediyoruz.

Sayın İsa Mesih Şahin, buyurun.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Çok kısa bir değerlendirme yapıp ondan sonra hem ortak sorularım olacak hem de doğrudan sorularım olacak.

Tabii, yerli yapım şirketlerinin bu ülkenin toplumsal yapısını, aile hayatını ve çocukların karşı karşıya kaldığı riskleri küresel şirketlerden daha iyi bildiğini var sayıyoruz. Dolayısıyla toplumsal olarak sorumluluklarınızı da daha fazla görüyoruz, hukuki bir sorumluluktan ziyade bu topluma karşı sorumluluk olarak. Ancak buna rağmen şiddetin, cinayetin, zorbalığın, çeteleşmenin, uyuşturucu kullanımının veya farklı olumsuzlukların rating uğruna tekrar tekrar işlendiğini görüyoruz. Tabii, sonuçta sanatın yanında ticaret yapıyorsunuz, para kazanma motivasyonu var ancak kazancında ilkeleri, ahlaki sınırları ve toplumsal sorumluluğu vardır diye düşünüyoruz. "İzleyici bunu istiyor." diyerek sorumluluktan kurtulmak olmaz. İzleyici talebini yalnızca takip etmiyorsunuz tabii ki, bu talebi sizler de yönlendirebiliyorsunuz; işte yazılan senaryolar, kullanılan karakterler, seçilen görüntüler, haftalarca tekrarlanan sahnelerle bunu siz de yönlendirebiliyorsunuz. Öncelikle şunu ifade edeyim: Çocuklarımız, aile değerlerimiz, toplum yapımız kimsenin öyle rating malzemesi olmamalı, bunun altını özellikle çiziyorum, şiddetin daha fazlası izlendiği için her yeni yapımda dozunu artırmak "ticari rekabet" adı altında meşrulaştırılmamalı, bunu da özellikle belirtiyorum. Şimdi, soruyoruz: Mesela yapımlarınızı hazırlarken çocuk psikologlarından ve pedagoglardan düzenli görüş alıyor musunuz? Alıyorsanız bu şiddet sahneleriyle ilgili kanaatleri nedir? Bunu özellikle paylaşmanızı sizden istirham ediyorum. Şiddet sahnelerinin sadece sayısı değil, nasıl sunulduğunu da değerlendiriyor musunuz? Bunu da özellikle soruyorum. Şimdi, şu kolaycılığa kaçılmamalı: "Geçmişte de şiddet içerikli yapımlar vardı ama toplumda bugünkü ölçekte şiddet yoktu." kolaycılığına da kaçırılmamalı. Bu savunma meseleyi tek sebep üzerinden okumak olur. Bazı virüsler insanı doğrudan ve hemen hasta etmiyor, vücudun direncini aşındırıyor, başka etkenlerle birleşiyor, hastalığın ortaya çıkacağı zemini hazırlıyor; buna özellikle dikkat çekiyorum. Ekrandaki şiddet de her çocuğu ertesi gün hemen suç işlemeye yöneltmiyor, başka etkenlerle buluştuğunda şiddet ortaya çıkıyor. Fakat sürekli tekrarlandığında şiddet olağanlaşabiliyor, merhamet eşliğini düşürebiliyor, zorbalığı meşrulaştırabiliyor ve zaten risk altında bulunan çocuklarımızı işte burada tehlikeli bir davranış kalıbına sokabiliyor. "Bir diziyi izledi, suç işledi." biçiminde basit bir şekilde meseleyi ele almıyoruz, mesele çocuklarımızın hangi kültürel atmosfer içinde büyüdüğüdür. Burada "kültür" demişken de şunu ifade etmek isterim: Tabii, kültür toplumu, devleti ayakta tutan en önemli dinamiktir bence. Yani sizin de sanat dünyası olarak -başında da ifade ettim- bu topluma karşı sorumluluklarınız var. Mesela kültürümüzü yaşatma adına yapımlarınızda bir sorumluluk hissediyor musunuz? Ki hisseden yapımcılar olduğunu görüyoruz, bunu hepinize de ayrı ayrı tekrar ben sormuş olayım. Ya, bu sorumluluk bilinciyle ne yapıyorsunuz? Bunu özellikle sorayım. Şimdi, Ay Yapım'a doğrudan şunu soracağım: Şimdi ben Ay Yapımın kitapçığını inceledim. Duruşumuzla ilgili ilk sayfada "mevzuata tam uygunluk" diye bir giriş

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 20

var. Bu cümleden sonra konuşacak bir şey kalmaz normalde ama bu işin uygulamada böyle olmadığını görüyoruz. Maalesef, bazı reflekslerin, özellikle ticari reflekslerin bazı hassasiyetlerin önüne geçtiğini görüyoruz. Şöyle çok güzel bir ifade kullandınız: "Toplum yapımıza, aile yapımıza uygun yayıncılık anlayışı ortaya koymaya çalışıyoruz." dediniz. Mesela, ben şu soruyu sormak isterim size: Çukur dizisini yani tahlil etmiş biriyim. Çukur dizisi, Aşk-ı Memnu gibi dizileri, toplum yapımızla, bizim değerlerimizle bağdaştırabiliyor musunuz? O dediğiniz ilkeden hareketle, bunu doğrudan soruyorum.

Bir de şunu söyleyeceğim, mesela, dizilerde biz neyi öne çıkarmalıyız? Yani "Güçlü olmak nedir?" diye bir ifade kullandı, sanırım, Köprü filminin yapımcısıydı. Yani güçlü olmak her zaman kazanmak mıdır? İşte, bir mafya liderinin kazanması mıdır, her bölümde birkaç kişiyi vurması mıdır yoksa güçlü olmak yani merhameti mi öne çıkarmaktır? Yani güçlü olmak dizilerde nasıl işlenmeli?

Son olarak da şunu sormak isterim... Şimdi bunu çok önemsiyorum, ben sanat dünyamızın kültürel hayatımızdaki yerini çok önemsiyorum. Bununla ilgili sorumlu yayınlar yapıldığını görüyoruz ama bunun sayısının da artması gerektiğini düşünüyorum. Mesela, bu topraklarda Çanakkale ruhunun yaşıyor olması bence çok önemli bir şey. Bu topraklardaki bizim varlığımız adına önemli bir şey ki ben bu ruhun 15 Temmuzda da tezahür ettiğini düşünüyorum. Dolayısıyla, Çanakkale ruhunu... Az önce "Vefa Sultan dizisinden sonra Vefa Sultan daha fazla keşfedilmeye başlandı, daha fazla ziyaretler yapılmaya başlandı." denildi. Yani bu tür, bu coğrafyayı ayakta tutan, ülkemizi ayakta tutan kültürel hayatımızın önemli dinamiklerini yaşatma adına da farklı diziler, farklı yapımlar da yapmayı düşünür müsünüz Çanakkale ruhu gibi? Ali Bey az önce "Hacı Bektaş" dedi; Hacı Bektaş, Mevlâna bu ülkenin önemli direkleridir. Yani bu direkleri yaşatma adına da kültürel hayatımıza katkı adına da bu anlamda da farklı şeyler düşünür müsünüz, katkılar düşünür müsünüz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sayın Şahin, biz de teşekkür ediyoruz.

Sayın Lütfiye Selva Çam, buyurun efendim.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Ben de tüm yapım şirketlerimizin temsilcilerine ayrı ayrı teşekkür ediyorum sunumlarından dolayı.

Girişte şunu söylemek istiyorum: Meltem Hanım, şöyle bir ifade kullandınız; "Televizyonlardaki reyting, televizyonlardaki izlenme oranını görünce üzüldüm kendi adıma bir yapımcı olarak." diye. Bence üzülmenin çünkü YouTube ve Reels'ler olduğu sürece siz izlenmeye çok devam edeceksiniz. Bence kriter, açıkçası artık televizyonda izleme değil, biraz daha YouTube ve sosyal mecralardaki izlenmeyle de ölçülecek diye düşünüyorum.

Tabii, benim de aslında sorum hem tüm yapım şirketlerimize hem de özelinde de Ay Yapım'a birtakım sorularım olacak. Az önce İsa Vekilimiz geçmişteki dizilerden bahsederek size soru yöneltti, aynı şekilde Yıldız Vekilimiz de ama ben yakın zamanda, işte, Kıskanmak gibi, Sahtekarlar gibi, Leyla gibi diziler bence reytingde de ilk üçte, dördte, beşte olan yani televizyon şirketlerinin de çok hoşuna giden bir noktada güzel diziler olarak -tırnak içerisinde- değerlendirilen dizilerden de bahsetmek istiyorum. Aile değerleri ve toplumsal hassasiyete dikkat ettiğinizi söylüyorsunuz. Bu dizilerde bu hassasiyetin olduğuna inanıyor musunuz? Bunu yaparken bu hassasiyeti önemsediniz mi yoksa hani "Biz yaparız, diziler sonuçta insanların elindeki kumandayla alakalı, isteyen izler, isteyen izlemez, '+18' yazdığımız zaman 18 yaşın üzerindeki çocuklara uygundur, 18 yaşın altındaki çocuklarınıza siz izletmeyin." bu şekilde mi bir bakış açınız var, bunu öğrenmek istiyorum. Ve sadece çocukları değil, mesela, kadının ikincileştirildiği, şiddete maruz kaldığı, sadece fiziksel şiddet değil, psikolojik şiddet, inanılmaz bir şekilde psikolojik şiddete maruz kaldığı, çocukların mağduriyetlerinin olduğu yani adı üstünde, dizinin ismi "Sahtekar" yani pek çok sahtekarlıkla... Hani sürükleyici bir dizi belki ama neticede toplumsal değerlere ne kadar uyum sağlıyor, buna dikkat ediliyor mu ve dizinin başarısı dediğimizde reytingle mi ölçüyorsunuz yani "Ben başarılı bir dizi yaptım." dediğinizde izlenirlik oranı... Neticede bir şirket, yapım şirketi yani kâr-zararına bakıyor, yaptığınız işin iyi tutması önemli çünkü 2 diziden sonra, 2 izlenmeyen dizi, 3'üncü dizi de finalini yapabiliyor. Bu noktalardaki kâğıt üzerindeki, az önce sunumdaki hassasiyetinizi biz biliyoruz, bunu söylediniz ama neticede gördüğümüz, bu bahsettiğim dizilerde bu hassasiyetlerin olmadığı. En azından aralarda bile, başta kötüyü gösterip sonrasında daha pozitif bir yaklaşımın olduğuna, o davranışın yanlış olduğuna dair subliminal mesajlar verilebilir diye açıkçası kendi adıma düşünüyorum.

Çocukların gelişimi için pedagojik danışmanlardan görüş alıyor musunuz? Dediğim gibi yani siz "Biz yaparız, 18 yaş üstüdür ve izletmesinler." diyebilirsiniz, bunu da ben makul karşılayabilirim; bu soruları sormak istiyorum.

Tabii, tarihî diziler açıkçası -Eyüp Bey de sanırım şimdi bizi dinliyor- Muhteşem Yüzyıl'la başlayan bir furyaydı ve orada birtakım saray entrikalarının yoğunluklu olduğu ama buna rağmen çocukların, gençlerin işte tarihe merak saldığı, okumaya başladığı bir süreçti. Ama ben bugün geldiğimiz noktada, özellikle işte Fetihler Sultanı'nın bir tür entrikaları da işin içine almayacak şekilde bir yaklaşımda bulunmasına rağmen, reyting rekorları kırmasını da takdirle karşılıyorum. Pozitif dizilerin, olumlu dizilerin çocukları da etkilediğini ve izlenebilirlik oranının da yükseldiğini görüyorum. İnşallah, bu hassasiyetlerin devam ederek tüm yapım şirketlerimizde devam etmesini ümit ediyorum.

Sizi de yani makul görüyorum, neticede yapım şirketlerinin nihai amacı para kazanmak. Yani tamam, toplumsal hassasiyetleri bir tarafa atmadığınızı söylüyorsunuz ama biraz daha hassas davranılması, özellikle kadın ve çocuk konusunda sizlerden birinci yetkililer olarak ricamdır.

Teşekkür ediyorum katılımlarınız için.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 21

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Sayın Selvi, size söz vereceğim, yalnız biraz kısa kısa soruları sorarsanız cevapları alıp bir ara vermemiz gerekiyor çünkü.

Buyurun.

LATİF SELVİ (Konya) - Değerli arkadaşlar, ben de teşekkür ediyorum.

Meltem Hanım'a bir iki sorum var: Birincisi, yapımda yayıncılık kurallarına riayet ederek RTÜK'le yakın bir çalışma içerisinde sürdürdüğünüzü ifade ettiniz. RTÜK de iyi yayınları desteklediğini ifade etti. Sizin böyle bir desteklenen diziniz veya filminiz oldu mu?

Bir diğer konu da ebeveyn denetimi ve çocuğun korunmasına dair vurgu yapmıştınız. Bu hususta ne şekilde katkı verilebilir, bir öneriniz var mı?

Yine Köprü'ye de... Bir noktada "Seyirci değil, halkımız ne istiyor?" diye bir yaklaşımda bulundunuz, bu ayrımı ne şekilde yapmak mümkün; biraz açar mısınız?

Yine, Eyüp Bey'e de bir sorum var: "TV'ler değil, daha çok sosyal medya platformları ve denetimsiz internet." dedi. İnternetle ilgili bir düzenleme yapıldı. Bu konuda yapılan düzenleme yeterli değilse bir önerisi var mı? Ayrıca, bir noktada, RTÜK'ün yapımcılara da bir yaptırım uygulamasıyla alakalı bir değerlendirmesi oldu; bu konuda yapımcılar olarak nasıl değerlendirirsiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyorum.

Eyüp Gökhan Özekin Bey'in önemli bir programı var. Onun için önce Eyüp Bey'e söz vereceğim. Bizi duyabiliyor musunuz Eyüp Bey?

MİRAY YAPIM YAPIMCISI EYÜP GÖKHAN ÖZEKİN - Duyuyorum efendim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Ben de Başkan olarak hiç bu zamana kadar soru sormadım ama bir soru sormak istiyorum değerli milletvekillerimiz uygun görürlerse.

Çanakkale Savaş'ından, Çanakkale savunmasından bahsederek değerlendirirler... Siz "Onbeşliler" filmini yaparak zaten özellikle Çanakkale'yi en candan, en içten bir şekilde o filminizde bir anlamda gösterdiniz, değerlendirdiniz. Bir Tokat Milletvekili olarak da bu konuda hassaten teşekkür ediyorum.

Yine, Fetihler Sultanı'nın daha da özellikle Tokat'ın büyük alimlerinin, ilim adamlarının orada yansımada da çok büyük bir emek gösterdiniz. Onun için hassaten teşekkür etmek istiyorum.

Tabii, bütün yapımcı arkadaşlar açısından şunu demek istiyorum: Bizim Türkiye'mizin ortak değerleri var değerli arkadaşlar yani Balyan kardeşleri bizim incelememiz lazım, anlatmamız lazım, Deyrulzafaran'ı bizim değerlendirip bunları anlatmamız lazım, Hünkar Hacı Bektaş'ı, bunları vermemiz lazım, Mevlana'yı vermemiz lazım, Yunus Emreleri vermemiz lazım yani ortak o kadar çok değerlerimiz var ki yani Nizamülmülk'ten Ömer Hayyam'ına varıncaya kadar bir sürü değerlerimiz var, bir sürü alperenlerimiz var, bir sürü de dünyada önem salmış gerçekten büyük insanlarımız var. Bunlar anlatılabilir, değerlendirilebilir, bunların yaşanmış hikâyeleri verilebilir. Emeği geçenlere ben teşekkür ediyorum.

Siz soruları aldınız, bu sorulara cevap verip siz ayrılabilirsiniz.

Evet, buyurun Eyüp Bey.

MİRAY YAPIM YAPIMCISI EYÜP GÖKHAN ÖZEKİN - Başkanım, öncelikle marifet iltifata tabidir, güzel sözleriniz için çok teşekkür ediyorum, Allah razı olsun.

Efendim, hem son milletvekilimiz hem Ali Öztunç Bey bu RTÜK'le alakalı şeye değindi, bu müteselsil sorumluluk şeyine, son milletvekilimiz bunu soru olarak yöneltti bana.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Latif Bey, evet.

MİRAY YAPIM YAPIMCISI EYÜP GÖKHAN ÖZEKİN - Evet, Latif Bey yani belki şöyle olur, hukuki düzenlemelerin nasıl olacağına dair bir bilgi sahibi değilim ama belki kanalların böyle bir prensip kararı olur ve biz yapımcılara "Bakın, kardeşim, başımızı RTÜK'le belaya sokarsanız biz de bunun yüzde şu kadarını size sirayet ettiririz." gibi bir şey yapabilir.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) - O var zaten.

MİRAY YAPIM YAPIMCISI EYÜP GÖKHAN ÖZEKİN - Bizim muhatabımız doğrudan kanallar olduğu için artık onun hem siz değerli milletvekillerimiz, hukukçular ve kanallar daha doğrusunu bilirler, RTÜK daha doğrusunu bilir ama ben böyle bir şeyi bizim aleyhimize olmasına rağmen şahsen destekliyorum, zaten gündeme getirme sebebim de buydu.

Bir milletvekilimiz tek tip kültürün işlendiği, Anadolu'muzun çok zengin olduğu, başka kültürlerin çok işlenmediği kanaatini belirtti. Bana öyle gelmiyor yani ne bileyim, işte, Karadeniz dizileri de var, aşiret dizileri de var, efendime söyleyeyim, biz bile mesela Fetihler Sultanı'nda farklı kültürleri işlemeye çalışıyoruz yani bir taraftan kimliği belli olan Osmanlı'nın perspektifini ortaya koyuyoruz, öbür taraftan Bektaşî kültürünü sunmaya çalışıyoruz, öbür taraftan işte Molla Gürani diye bir karakterimiz var Fatih Sultan Mehmet'in hocası, Kürt'tür kendisi, onunkini şey yapıyoruz, öbür taraftan işte Hristiyan bir Osmanlı yurttaşının koskoca padişahın hakkını alabildiğini işlemeye çalışıyoruz ki başka değerli yapımcı şirketleri de başka kültürleri kendilerince takdim ediyor, dolayısıyla yanılıyor olabilir ama bana pek öyle gelmedi.

Yıldız Hanım'a çok teşekkür ediyorum Vefa Sultan'la alakalı yorumları için.

Lütfiye Selva Çam Hanım'a ufak bir düzeltme yapmak isterim. Hani biz gün 1'inci oluyoruz ama öyle reyting rekorları kırmıyoruz yani o Muhteşem Yüzyıl başka bir fenomendi tabii, onun reyting karşılığı çok başkaydı. Ama, söylediğine şöyle katılıyorum,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 22

diğer söylediğine: Şimdi, mesela La casa de papel diye bir iş vardı İspanya'da, haddizatında İspanya devletinin, İspanya İçişleri Bakanlığının, İspanya polisinin kötü olduğunu gösteriyordu ve oradaki işte daha anarşist olanların pozitif olduğunu gösteriyordu yani ideolojik olarak İspanya devletinin aleyhinde bir iş gibi bir işti bu La casa de Papel fakat günün sonunda dünyada İspanyolca kursları arttı, efendime söyleyeyim, bu, darphane demek La casa de papel, Madrid'deki darphane binası, La casa de papel binası İspanya'nın en çok ziyaret edilen destinasyonu hâline geldi, turistik destinasyonu hâline geldi. Yani toplama baktığınızda iş kaliteli olduğu için bu İspanya kültürüne ve İspanya popülaritesine yaradı, dolayısıyla bir işin kaliteli olması bazen muhtevasının ne olduğundan bağımsız o atmosfere, o medeniyete fayda sağlayabiliyor. Bu anlamda her ne kadar bizim zihnimizdeki Osmanlı ve şahsen benim ideolojik perspektifimle örtüşmese de Muhteşem Yüzyıl'ın da Türk kültürünün, Osmanlı kültürünün dünyadaki popülaritesini arttırdığını düşünüyorum. O anlamda size katılıyorum.

Şey vardı, bu, "Çocuk gelişimi eğitimi, pedagoji vesaireyle alakalı danışmanlar alıyor musunuz?" Benim annem -Lütfiye Hanım da tanır- çocuk gelişme eğitimi uzmanıdır. Dolayısıyla, bizim elinde terlikle bekleyen bir denetçimiz var. Bir de -birçok yapım şirketi böyle düşünüyor ama- biz de hep böyle düşünüyoruz: Bir sahneyi çekerken, hatta çektikten sonra kurgularken, ya, arkadaş, akşam benim kızlar da izleyecek bu sahneyi, akşam benim çocuklar da izleyecek bu sahneyi. Bu sahne biraz çocuklara uygun değil diye attığımız ya da senaryoda yazmasına rağmen çekmediğimiz sahneler oluyor. En büyük denetleyici, en büyük uzman aslında insanların biraz vicdanı. Biz vicdanımıza göre bir filtreden geçirdiğimiz zaman bazı şeyleri bütün denetimlerden daha etkili olabiliyor diye düşünüyorum.

Onun dışında, ben notlarımda kaçırmadıysam bu kadar.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Tamam, daha sonrasında eksik kalan olursa size ulaşır, sizden onların cevaplarını tutanaklara bakarak isteyebiliriz Eyüp Bey.

Size çok teşekkür ediyoruz.

Siz ayrılabilirsiniz.

MİRAY YAPIM YAPIMCISI EYÜP GÖKHAN ÖZEKİN - Ben çok teşekkür ediyorum.

Çok kıymetli bir çalışma yaptığınızı düşünüyorum.

İnşallah, Allah gayretlerinizi bereketlendirsin.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyorum.

Evet, Meltem Hanım...

AY YAPIM OPERASYONLARDAN SORUMLU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MELTEM VARGI - Ali Bey, RTÜK cezasıyla ilgili gelen sorularla ilgili cevap vereyim öncelikle.

Bütün kanallarla -en azından kendi yapım şirketim adına söyleyebilirim- yaptığımız anlaşmalarda kanal bize rücu ediyor bu konuda ama burada maddi olarak aldığımız cezadan öte herhangi bir cezaya muhatap olmak bizim hoşumuza gitmeyecek bir durum olduğu için genellikle bu konuda son derece hassas davranmaya çalışıyoruz ama bize rücu ediyor; doğrudan RTÜK olmasa da kanallar.

Çocuk psikolog ve pedagogları konusunda zaten zannediyorum bütün yapımcı arkadaşlarım da aynı şeyi söyleyecektir. Aslında senaryo aşamasında her zaman hukuk denetiminden geçtiği gibi, senaryonun niteliğine göre sadece hukuk ve çocuk alanında değil, farklı alanlarda, kadının konu olduğu, ana konu olduğu durumlarda da kadın konusunda çeşitli danışmanlarımız oluyor. Dolayısıyla, bu konuda da donanımlı olduğumuzu düşünüyorum.

Yıldız Hanım, sizin sorunuzdu galiba, değil mi; özellikle Çukur ve Aşk-ı Memnu'ya deyindiniz siz.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - İsa Beydi.

AY YAPIM OPERASYONLARDAN SORUMLU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MELTEM VARGI - Ama topluma katkılarıyla ilgili sizin de bu konuda bir eleştiriniz oldu aslında.

YILDIZ KONAL SÜSLÜ (İstanbul) - Evet.

AY YAPIM OPERASYONLARDAN SORUMLU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MELTEM VARGI - Bunlar çok önce yapılan diziler. Her 2 dizide de tabii ki iyiler de var, kötüler de var, artılar da var, eksiler de var ama dizinin bütününe baktığımızda, sonuçta bir sağduyunun kazandığını ve kötülerin kaybettiğini, olumsuz öğelerin de olumlu olarak lanse edilmediğini görebilirsiniz diye düşünüyorum. En azından ben kendi dizilerimizi izlediğimde o izlenime kapılıyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Meltem Hanım, o tür bir değerlendirme tekrar söz hakkı doğurur yani o arkadaşlarımızın, milletvekillerimizin o değerlendirmelerini siz dinlemiş oldunuz; dikkate alırsınız veya almazsınız. O şekilde değerlendirmeniz daha uygun olur.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Ama ben soracaktım Başkanım "Çukur dizisindeki Yamaç iyi bir karakter mi?" diye.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Ben onu fark ettim, o soruyu, sorulmadan.

AY YAPIM OPERASYONLARDAN SORUMLU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MELTEM VARGI - Bu zor sorulara girersek bugün bitmez diye düşünüyorum ben de.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Onun için siz bu değerlendirmeleri bir alarak yani bundan sonraki yapımlarda daha dikkatli olarak yapılmasında faydalı olur diye düşünerek cevaplandırılabilir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 23

AY YAPIM OPERASYONLARDAN SORUMLU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MELTEM VARGI - Kesinlikle katılıyorum. Komisyonunuzun görüşlerini de mutlaka gelecek olan notları da değerlendiriyor olacağız. Kadına şiddet konusunda, psikolojik şiddet konusunda da aynı reaksiyonları verdiğimizizi düşünüyorum. Bizim dizilerimizde kadınlar çok fazla şiddet görmüyor diye düşünüyorum en azından ama tabii ki arada benim gözümünden kaçan şeyler olabilir ama dediğim gibi, hepimizin içinde yaşadığı değerlere bizler de önem vererek dizilerimizi yapmaya çalışıyoruz.

Latif Bey, siz sormuştunuz galiba "RTÜK'ten bir destek alıyor musunuz?" diye.

LATİF SELVİ (Konya) - Ben sordum.

AY YAPIM OPERASYONLARDAN SORUMLU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MELTEM VARGI - Herhangi bir destek aldığımızı ben hatırlamıyorum. Selen, sende böyle bir...

AY YAPIM BAŞ HUKUK MÜŞAVİRİ ZATİYE SELEN İNANÇ - Yok, hayır.

LATİF SELVİ (Konya) - "İyi yapımları destekliyoruz." demişti, sizin de yakın çalışmalarınız var mı, onu sordum.

AY YAPIM OPERASYONLARDAN SORUMLU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MELTEM VARGI - Bir iletişimimiz olduğundan bahsetmiştim ben, o da zaman zaman izledikleri bazı yapımlarda "Ya, şöyle olmasa." ya da konjonktüre göre "Şunu betimleseniz." "Şu işareti -atıyorum- koysanız." veya vergi dönemlerinde işte verginin kutsal olduğuyla ilgili hem bakanlıklardan hem RTÜK'ten bize çeşitli mesajlar geliyor, biz de o mesajları dizilerimizin içine mümkün olduğu kadar halkın dikkatini çekecek şekilde koymaya çalışıyoruz. Bizim iletişimimiz yani bu şekilde oluyor.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyoruz.

Evet, Meltem Hanım, diğerlerini siz yazılı olarak da cevaplandırırsınız.

AY YAPIM OPERASYONLARDAN SORUMLU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MELTEM VARGI - Tamam.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Ferhat Bey, zaten size teşekkür geldi, bir eleştiri gelmedi.

Değerli arkadaşlar, şimdi toplantıyı kapatıyorum saat 14.30'da buluşmak üzere.

Kapanma Saati: 13.47

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.36

BAŞKAN: Yusuf BEYAZIT (Tokat)

BAŞKAN VEKİLİ: Lütfiye Selva ÇAM (Ankara)

SÖZCÜ: İsa Mesih ŞAHİN (İstanbul)

KÂTİP: İbrahim ÖZYAVUZ (Şanlıurfa)

----- 0 -----

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Değerli milletvekillerimiz, değerli katılımcılar; oturumumuzun bu safhasında önce The Walt Disney Company Türkiye Başhukuk Müşaviri Bürke Barış Şerbetçi Arabacı'ya sözü vereceğim ama ondan önce bir konudan bahsedeceğim.

Sabahtan beri izliyorsunuz, değerlendiriyorsunuz değerli arkadaşlar, maksadımız efendim... Bu olayın partneri, sadece sosyal medya veya dijital mecralar değil; okul var, aile var, çevre var, kültürlerimiz var, eğitimlerimiz var, yaşantılarımız var ama bir de dijital mecralarla ilgili olan boyutu var. Bunların sağlıklarını, huzurlarını, bunların mutluluklarını muhafaza etmek açısından örnekleme olarak sizi dinlemek istiyoruz, değerlendirmek istiyoruz. Maksadımız hiçbir zaman hiçbir yeri hedefe koymak veya şeye getirmek değil. Bu konuda sizler sunumunuzu yaparken bu problemi nasıl çözebiliriz, sizler bunun neresinde olabilirsiniz, ne yapabilirsiniz, bununla ilgili teklifleriniz, önerileriniz neler olabilir? Bunu en güzel şekilde nasıl sağlayabiliriz? Hangi tür etmenlerle değerlendiririz? Yani çocuğun üstün yararını düşünürken haberleşme özgürlüğünü de bilgi alma özgürlüğünü de haz duygusunu da oyun oynama isteklerini de eğitim ve öğretim alma hakkını da değerlendirerek, bütün bir profil çizerek, bir boyut çizerek anlamaya, algılamaya, yapmaya çalışıyoruz. Komisyonumuzun bu zamana kadarki çalışmalarında biz çok geniş bir program icra ettik. Önce sosyologlarımızı, psikologlarımızı, rehberlikle ilgili olan akademisyenlerimizi, sendikalarımızı, konfederasyonlarımızı, derneklerimizi, vakıflarımızı ve aynı zamanda ilgili konuyla ilgili olan kamu kurum ve kuruluşlarını, bunların hepsini dinledik. Son oturumumuzda da bugün sizinle bunu devam ettirmek istiyoruz.

Dolayısıyla, yani, sizler bu konuyla ilgili bu problemin çözüm noktasında neler yapılabilir... Maksadımız yasaklarla ilgili olan bir hadise değil, bu konudaki her paydaş, her kurum, her şahıs, her kuruluş kendine düşen özellikleri en ince noktasiyla değerlendirerek, kendi öz denetimlerini yaparak daha doğru sonuçlara ulaşsınlar istiyoruz.

Evet, Sayın Arabacı, söz sizde.

Buyurun.

THE WALT DISNEY COMPANY TÜRKİYE BAŞHUKUK MÜŞAVİRİ BÜRKE BARIŞ ŞERBETÇİ ARABACI - Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri ve değerli katılımcılar; öncelikle, ülkemizde yakın zamanda yaşanan olaylar sebebiyle kaybettiğimiz çocuklarımızı, öğretmenlerimizi rahmetle anıyoruz, yakınlarının acılarını biz de paylaşıyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 24

Başkanım, çok teşekkürler bu notla başladığınız için. Biz de bizim için şirketimizin kalbinde ve temelinde yer alan çocukların korunmasıyla ilgili aldığımız önlemleri ve uygulamalarımızı paylaşma fırsatı verdiğiniz için, bu konuda gösterdiğiniz hassasiyet için çok teşekkür ediyoruz.

Sunumumuzu yapmak üzere sözü The Walt Disney Company Türkiye Programlama ve İçerik Alımları Direktörü Fulya Tiryakioğlu Baykal Hanım'a bırakıyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurunuz Sayın Fulya Tiryakioğlu.

THE WALT DISNEY COMPANY TÜRKİYE PROGRAMLAMA VE İÇERİK ALIMLARI DİREKTÖRÜ FULYA TİRYAKİOĞLU BAYKAL - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben de öncelikle bizleri davet ettiğiniz için, görüşlerimizi paylaşma fırsatı sunduğunuz için çok teşekkür ederim. Çocukların dijital ortamda karşılaştıkları riskler ve bu risklerin azaltılmasına yönelik çözüm önerilerinin ele alındığı bu çalışmayı biz de çok değerli buluyoruz.

The Walt Disney Company olarak biz yüz üç yıldan bu yana dünyanın dört bir yanında çocuklar ve aileler için hikâyeler anlatıyoruz ve unutulmaz deneyimler sunuyoruz. Çocukların iyi oluşunu desteklemek hem anlattığımız hikâyeler hem de yürüttüğümüz sosyal etki çalışmaları aracılığıyla uzun yıllardır önem verdiğimiz konular arasında yer alıyor. Disney+ olarak da çocukların güvenliği, yaşlarına uygun içeriklere erişimi ve ebeveynlerin çocukların izleme deneyimleri hakkında bilinçli karar verebilmelerinin desteklemek bizim temel önceliklerimiz arasında.

Sunumdan da devam etmek istiyorum. Bugün sizlerle çocuk güvenliğine yaklaşımımızı, çocukların güvenli içeriklere ulaşması için olan uygulamalarımızı, ebeveyn kontrol araçlarımızı ve dijital platformların bu alandaki sorumluluğuna ilişkin bakış açımızı paylaşmak istiyoruz.

Öncelikli olarak, size Disney+'tan bahsetmek isterim: Disney+ The Walt Disney Company Türkiye'nin doğrudan tüketiciye yönelik dijital yayın platformudur. Platformumuzda Disney, Pixar, Marvel, Star Wars, National Geographic, Hulu, ve NOW markalarına ait 40 bin saatten fazla içerik yer alıyor. Burada farklı yaş gruplarına hitap eden 1.500'den fazla film, 30 binden fazla dizi bölümünden oluşan çok geniş bir içerik yelpazemiz var. Biz bunları sunarken çocuk güvenliği ve aile kontrolü konularını üyelik aşamasından izleyicinin içeriği oynattığı aşamaya kadar iş akışı süreçlerimizin ve platform tasarımıımızın ayrılmaz bir parçası olarak ele alıyoruz ve bu bütünsel bir yaklaşım, biraz size bundan bahsetmek istiyorum.

Şimdi, Disney+ olarak bu çocukların güvenliğini ve korunmasının merkezde tutan bir yaklaşımımız var. Bu, bahsettiğim gibi, izleyicilerimiz üye olmaya karar verdiği andan başlıyor ve ebeveynlerin ailelerinin Disney+ içinde ne izleyeceği konusunda bilinçli karar verebilmeleri için gereken tüm araçları sağlamaya kadar uzanan bir süreç tabii bu. Bu mekanizmaların birlikte çalışması sayesinde de çocukların yaşlarına uygun içeriklere erişebilmelerini operasyonumuzun merkezinde tutuyoruz. Bunu, tabii, mümkün kılan iki unsur var, bahsetmek istiyorum ikisinden de: Öncelikli olarak, içerik değerlendirme mekanizmamız. Bu, tabii, yayın öncesi. Şimdi, Disney+'ta yayınlanacak her içerik bizim uyum ekibimiz tarafından yayın öncesi dikkatlice bağlı olduğumuz RTÜK kuralları çerçevesinde inceleniyor. Bu ekip tamamı Disney Türkiye çalışanı olan, RTÜK kurallarına, aynı zamanda Disney'in içerik standartlarına son derece hâkim, son derece tecrübeli 8 kişiden oluşuyor ve bu 8 kişinin RTÜK çerçevesinde yaptığı tüm bu değerlendirmeler sonucunda platformda yer alan her içerik yaş gruplarına göre sınıflandırılıyor, gerekli akıllı işaretler ve koruyucu sembollerle kodlanıyor. Yani, biz, ebeveynlerin, ailelerin ne izleyeceği konusunda bilinçli karar vermesine önem verdiğimiz için ve açık ve şeffaf bir bilgi vermenin önemli olduğunu düşündüğümüz için RTÜK'e göre belirlenen tüm bu akıllı işaretler ve koruyucu semboller serviste her içeriğin başlığının altında çok açık bir şekilde, kullanıcıların kolayca görebileceği bir şekilde yer alıyor ve bu bilgi verilmiş oluyor izleyicilerimize. Bu yaş sınıflandırmaları ayrıca ikinci temel unsurumuz olan uygulama içindeki koruma mekanizmasının da temelini oluşturuyor. Bu mekanizmanın içinde ailelerin izleme deneyimini yönetmesine yardımcı olmak üzere tasarlanmış çeşitli ebeveyn kontrol araçları var. Biraz bunlardan daha detaylı bahsedeceğim önümüzdeki sayfalarda.

Bahsetmiştim, üyelik aşamasından izlemeye kadar bütün platform deneyiminin güvenli olmasını hedefliyoruz, bunu ebeveynlerin yönetebilmesini sağlamak istiyoruz. Dolayısıyla, platformumuz da bunu mümkün kılan çok yüksek teknolojik özelliklerle tasarlanmıştır. Bunların temelinde profillerin PIN koruması, yaş ayarı, daha küçük çocuklar için olan Junior mod gibi çok teknolojik ebeveyn kontrolleri bulunuyor. Bunlar sayesinde de zaten Disney'in aile odaklı olan hikâye anlatımı anlayışıyla oluşturulan içerikler güvenli bir izleme deneyimi çerçevesinde tüm izleyicilerimize sunuluyor.

Şimdi, size sonraki sayfalarda bu uygulama içi korumalardan birazcık bahsetmek istiyorum basamak basamak, adım adım. Böylece hem platforma giriş hem profil oluşturma, uygulama içerisinde nasıl çalışıyor bu ebeveyn kontrolleri, açıklayıcı olmaya çalışacağım.

Üyelik oluşturmaya başlıyoruz. Daha önce üyelik oluşturmaya, üye olmaya karar verdiği andan itibaren izleyicinin bilinçli bir karar vermesini istediğimizi söylemiştik, bunu önceliklendirdiğimizi söylemiştim. Bu yaklaşımı Disney+'ın üyelik sayfasında kullanıcı dostu ebeveyn kontrolleriyle üye olmak isteyen herkese çok net bir şekilde söyleyerek başlıyoruz. Ayrıca, altını da çizmek istediğim bir şey var: Bir Disney+ üyeliği alabilmeniz için 18 yaşından büyük ve geçerli bir ödeme sistemi sahibi olmanız gerekiyor. Bu üyelik işlemi tamamladıktan sonra, artık platforma giriş aşamasında izlemeye başlamadan önce yapmanız gereken ilk adım ana profilinizi tanımlamak. Bu ne demek? Bu ana profil aynı zamanda çocuklarınız da dâhil daha sonra tanımlanacak tüm yeni profiller

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 25

için bir kontrol merkezi görevi görüyor. Bu, ilk aşamada yapılan bir işlem, bunu yapmadan izlemeye başlayamıyorsunuz ve çok açık, çok basit bir şekilde, kullanıcı dostu bir arayüzle ilk alanda profilinizi tanımlıyorsunuz.

Şimdi, bu alanda çok temel bir özellik var: En temel özelliklerden biri profil oluşturma kısıtlamaları. Bir ebeveyn olarak bu özellik sayesinde -ana hesap sahibi bir ebeveyn olarak- yeni bir profil oluşturmak için parola girme özelliğini aktive ediyorsunuz ve çocuklar için oluşturulacak profiller üzerinde söz sahibi olmuş oluyorsunuz. Devam ediyorum, buradan sonra yine hâlâ kontrol merkezindeyiz yeni bir profil yaratmak isterseniz, mesela çocuklarınız yeni bir profil oluşturmak istediğinde çocuğunuzun doğum tarihini girebilirsiniz ve platform size bu çocuğunuzun yaşına uygun hangi ayarın önerildiğini otomatik olarak getiriyor. Bunu isterseniz manuel olarak da ayarlayabilirsiniz. Örneğin, bu örnekte 13 Haziran 2019 doğumlu benim oğlum için 7 yaş ve altı içerikleri veriyor ama oldu da ben bunu manuel olarak ayarlamak istersem ya da 13 yaşına ayarlamak istersem bunu istediğim takdirde Disney+ benden parolamı girmemi istiyor yani bu da yine bir çocuğun çok kolay bir şekilde kendi başına yapabileceği bir özellik değil. Şimdi, bu ne demek? Profil yaş ayarları nereleri etkiliyor? Bu ayar yapıldıktan sonra çocuğumuzun profilinde, onun için belirlenmiş yaş seviyesinin üzerinde hiçbir içeriği göremiyor ve sadece onun yaş grubu için belirlenmiş içerikleri görebiliyor. Bu yaş grupları -tekrar hatırlatıyorum- RTÜK'e göre belirlenen 7, 13 ve 18 yaş grupları ve ne aramada ne önerilerde ne izleyeceği içeriklerde çocuklar hiçbir şekilde kendi yaş gruplarının üstündeki içerikleri görmüyorlar. Eğer oldu da çocuğumuz kendi yaşından büyük içeriklere ulaşmak için profilinin yaşının değiştirmek isterse de sistem ondan ebeveyn kontrolü ayarlarını değiştirmek için hesap sahibinde olan parolayı girmesini istiyor. Aynı zamanda ebeveynler kendi profillerine şifre koruma özelliği de getirerek çocuklarının kendi hesaplarından çıkmasını ve yetişkin hesaplarına girmesini engelleyecek bir PIN kodu da oluşturabiliyorlar. Burada da gördüğünüz üzere anne profilindeki kilitten oraya bastığında çocuk orada belirlenen PIN'i girmeden asla büyük bir profile giremiyor.

Aynı zamanda, şöyle de bir özelliğimiz var: Profillerde yapılan ebeveyn kontrolleri, yetişkinlik düzeyi, PIN koruma gibi tüm değişiklikler ana hesap sahibinin üye olmak için kullandığı e-posta adresine bildirim olarak iletiliyor. Böylece ebeveynler hesap ve profiller üzerinde yapılan değişikliklerden sürekli haberdar olabiliyorlar.

Son olarak bir şeyden daha bahsetmek istiyorum: Junior modu. Eğer daha küçük yaşta bir çocuğunuz varsa, ebeveynler daha da güvenli bir izleme deneyimi sunan Junior modu aktive edebiliyorlar. Junior mod izleyicilerimize hem daha sadeleştirilmiş bir izleme deneyimi sunuyor hem de ebeveyn kontrollü çıkış gibi çocuk çıkmadan önce bir ebeveyn kontrolünde çıkmasını sağlayan birtakım teknolojik özelliklerle ebeveynlerin bu çocukların güvenliğini sağlamasına katkıda bulunuyor. Platformumuzun özellikleri bunlar.

Şimdi, tabii, biraz ortak sorumluluklarımızdan da bahsetmek istiyorum: Bizim Disney+ olarak ortak sorumluluğumuz, ebeveynlere ve ailelere kendileri ve aileleri için en uygun içerik seçimlerini yapabilmeleri konusunda onları güçlendirmeye yardımcı olacak bilgi ve araçları sunmakla başlıyor. Size bunları, bu araçları anlatmaya çalıştım, umarım açıklayıcı olmuştur. Ama tabii, önemli bir konuya daha parmak basmak istiyorum: Ebeveyn kontrol araçları aktif ebeveyn rehberliğinin ve bilinçli tercihlerin yerine almaz, bunları tamamlar. Bu unsurların her biri birlikte çocukların dijital deneyimlerinin güvenli bir şekilde yönetilmesinde kritik öneme sahiptir. Bu kapsamda, biz dijital platformlar olarak, Disney+ olarak ebeveynlerin, ailelerinin ve çocuklarının hangi içerikleri izlemesi gerektiği konusunda bilinçli kararlar vermelerine yardımcı olmak ve onları desteklemek için araçlar ve bilgiler sunarız. Ebeveynler de bizim sunduğumuz bu araçları, kaynakları ve kontrol mekanizmalarını kullanarak çocukların izleme deneyimlerini yönetmekte söz sahibi olurlar. Bunun yanında, tabii ki eğitim kurumları dijital okuryazarlığın ve farkındalığın geliştirilmesine yardımcı olur. Düzenleyici kurumlar daha geniş düzenleyici çerçevelerin oluşturulmasına ve gözetimine katkıda bulunur. Bunların da çok farkındayız ve çocukların çevrim içi güvenliğinin desteklenmesinde tüm bu paydaşların çok önemli bir rol üstlenmekte olduğunu düşünüyoruz. Biz de Disney+ olarak doğru yaş sınıflandırmaları, ebeveyn kontrolleri ve çocuk profilleri gibi araçlarla üzerimize düşen sorumluluğu yerine getirmeye gayret ediyoruz.

Son kısımda da biraz topluma katkıdan da bahsetmek istiyorum tabii ki. Kurumlar olarak sadece sorumluluğumuz içerik sunmakla sınırlı değil. Aynı zamanda, çocukların iyi oluşuna katkı sağlayacak çalışmalar yürütmeyi de kapsadığına inanıyoruz sorumluluğumuzun. Bu anlayışla sosyal etki yaratan projeleri geliştirmeye çok önem veriyoruz Disney olarak. Eşsiz hikâye anlatımımız, biliyorsunuz, yetenekli çalışanlarımız var, küresel erişimimiz aracılığıyla da çocukların iyi oluşunu desteklemeye, gençlerin potansiyellerini gerçekleştirmelerine yardımcı olmaya ve yaşadığımız ve faaliyet gösterdiğimiz toplulukları güçlendirmeye kararlıyız. Ciddi hastalıklar nedeniyle tedavi gören çocukların bulunduğu hastanelerde yürüttüğümüz projelerden Hatay'daki deprem bölgesinde çocuklara yönelik faaliyetlere kadar birçok çalışmada hikâye anlatım gücümüzü, yaratıcılığımızı ve erişimimizi bir araya getirerek yalnızca Disney'in yapabileceği bir şekilde, çocukların hayatlarında anlamlı bir fark yaratmayı amaçlıyoruz. Hastanenin duvarlarını dizine karakterleriyle tasarladık, film gösterimleri ve çocuk etkinlikleri düzenliyoruz. En çok ihtiyaç duydukları zamanlarda çocuklara ve ailelerine neşe, konfor ve birlikte olma duygusunu yaşatan deneyimler yaratmaya çalışıyoruz. Çocuklar için anlam taşıyan unutulmaz anlar yaratmanın önemine inanıyoruz, buna çocukların güvenliğini destekleme sorumluluğu da dâhil tabii ki.

Çok teşekkür etmek istiyorum bitirirken Sayın Başkana, Değerli Komisyon üyelerine. Disney+ olarak çocuk güvenliğini destekleyen sistemleri geliştirmeye, ebeveynlerin çocuklarının izleyecekleri içerikler konusunda söz sahibi olmalarını güçlendirmeye ve bu konudaki yapıcı diyaloglara katkı vermeye devam edeceğiz.

Teşekkür ederim bizi dinlediğiniz için.

Sağ olun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 26

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Fulya Hanım, biz de teşekkür ediyoruz. Şimdi, HBO Max İçerik ve Platformlardan Sorumlu Türkiye Yöneticisi Deniz Şaşmaz Oflaz Hanımefendi'ye söz vereceğim.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Toplu mu soru soralım?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Toplu soracağız, zaten bundan sonra bir de Netflix kalmış oluyor. On dakika içerisinde sunumları alıp hepsine beraber sorularımızı soracağız.

Buyurun Deniz Hanım.

HBO MAX İÇERİK VE PLATFORMLARDAN SORUMLU TÜRKİYE TEMSİLCİSİ DENİZ ŞAŞMAZ OFLAZ - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri ve RTÜK üyeleri; ben de davet için çok teşekkür ediyorum ve bu Komisyonu çok değerli buluyorum yine 2 çocuk annesi olarak. Herkes elini taşın altına koymalı ve hepimize burada bir görev düşüyor.

Aslında bütün global platformların üç aşağı beş yukarı aynı teknolojileri var. Muhtemelen Fulya'nın anlattığı gibi ben de aynı detaylara gireceğim çünkü yüzde 90 aslında aynı koruma şeylerini kullanıyoruz, hızlı da geçebilirim onun için teknik kısımlarını.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Hızlı geçelim onları, evet.

HBO MAX İÇERİK VE PLATFORMLARDAN SORUMLU TÜRKİYE TEMSİLCİSİ DENİZ ŞAŞMAZ OFLAZ - Muhtemelen çünkü Netflix'ten de aynı şeyleri duyacaksınız ama temelde şunu söylemek istiyorum aslında en başlangıçta: Evet, biz zaten RTÜK'e tabiyiz, RTÜK lisansımız var. Bir sene önce aslında 2025'te Türkiye pazarına girdi HBO Max ve o günden beri de çok sıkı bir iletişimimiz var zaten hâlihazırda RTÜK'le.

Bir de aslında şeyin başında bir soru gelmişti, idari cezalarla ilgili. Şunu da küçük bir dipnot olarak geçmek istiyorum: Eğer içerik cezayla birlikte kaldırılıyorsa bunun aslında yükü ceza kadar değil, bütün içeriğin maliyeti kadar. Dolayısıyla, hani, inanın, aslında çok daha büyük zarar da veriyor o anlamda RTÜK hani o kadar şey geçmiyor diyebilirim bizim onun içine aslında...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Deniz Hanım, daha konuşmanızın başında cezadan, içerik kaldırmadan, öyle girdiniz yani. RTÜK'e...

HBO MAX İÇERİK VE PLATFORMLARDAN SORUMLU TÜRKİYE TEMSİLCİSİ DENİZ ŞAŞMAZ OFLAZ - Yok, yok; şunun için söyledim...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - RTÜK'e ondan sonra söz hakkı doğuracak şekilde değerlendirdiniz.

HBO MAX İÇERİK VE PLATFORMLARDAN SORUMLU TÜRKİYE TEMSİLCİSİ DENİZ ŞAŞMAZ OFLAZ - Yok, yok; şunun için söyledim, aslında şunu demek istedim: Yani, içerikler açısından bizim zaten bu bilincin sahibi olmamız lazım ve bunlarla ilgili de aslında hâlihazırda çok dikkate alınmayacak bir şey değil anlamında söyledim.

Şimdi, aynen aslında Fulya Hanım'ın bahsettiği gibi, öncelikli olarak zaten bir isteğe bağlı yayın hizmet veriyor platformunuz. Dolayısıyla, biz de ücretli bir platformuz ve zaten abone olmak için de 18 yaşında olup bir kredi kartıyla, bir ödeme yoluyla ancak üye olabiliyorsunuz ve bununla birlikte evet, global bir platformuz ama yerli bir hukuk ekibimiz var ve aynı zamanda da yerli hukuk bürolarından da destek alıyoruz. Sadece aslında birçok konuda yani gizlilik, kişisel veriler, içerik uyumu, tüketicinin korunması gibi ve bununla birlikte bütün bu kapsamda her türlü konuya da dikkat ediyoruz.

Şimdi, teknik olarak geçtiğimizde de evet, bizim de tabii ki RTÜK'e tabi olduğumuz için ve ebeveynleri de herkesi de uyarmamız gerektiği için içeriklerle ilgili, akıllı işaret sınıflandırma sistemini uyguluyoruz yani her içeriğimizde sayfanın başında hem yaş sınıflandırmaları hem de içerik işaretleriyle şiddet, korku, cinsellik ve olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlar bakımından potansiyel olarak zararlı içerikleri gösteriyoruz ilk etapta. Bununla birlikte, ilk profili oluştururken hesap sahibi bir ana profil oluşturuyor ve onunla birlikte aslında sistemde bir tane de kendiliğinden bir çocuk profili de hâlihazırda oluşuyor fakat burada aslında yine abone olduğunuzda profilinizi oluştururken daha detaylı bir şekilde doğum tarihini girerek daha kısıtlamalara gidebiliyorsunuz. Yani, demin yine anlatıldığı üzere doğum tarihi girildikten sonra artı 7 yaş, 10 yaş, 16 yaş gibi farklı farklı doğum tarihlerine göre o arayüzde çıkan içerik tamamen o kontrolün altına girmiş oluyor.

Bunla birlikte, yine bizde de bir PIN kullanımı var. Dolayısıyla, ebeveyn profili oluşturduktan sonra çocuk profilinde herhangi bir değişiklik yapmak için ya da ondan çıkıp ebeveyn profiline girebilmek için tanımlı bir PIN var ve onu aile çocuğuyla paylaşmadığı sürece o PIN'i girmeden çocuk ebeveynin profiline zaten aslında giriş yapamıyor.

Demin söylediğim gibi, aslında, zaten hiçbir şey yapmadığında bile hâlihazırda biz bir çocuk profili oluşturuyoruz aboneliğin başında, bunu da kullanabilirler. Ebeveyn daha az kontrollü bir noktada çocuğunu oraya yönlendirebilir ya da daha sıkı bir şekilde doğum tarihini koyup o çocuk profilini çocuğun yaşına göre kişiselleştirilebilir, hatta birkaç çocuğu varsa da ona göre farklı çocuk profilleri de oluşturabilir. Özellikle de yaşı daha küçük çocuklarımız için de o arayüze girdiğinde, özellikle de çocuk daha yeni okuma yazma seviyesindeyse de aslında daha çok karakterler üzerinden, çok daha basitleştirilmiş bir arayüz üzerinden içeriklere ulaşıyor olur. Burada gördüğünüz üzere içerik sınıflandırmaları 7, 13, 16 ve 18 olarak ilerliyor ve yine dediğimiz gibi, bunun girişi, çıkışı tamamen ebeveynin kontrolünde oluyor. Biraz hızlı geçiyorum tekrarlamamak için, kusura bakmayın.

Bununla birlikte, aslında sadece yaşa göre içeriği kısıtlamak değil; örnek vermek gerekirse, bizim de platformumuzda birçok belgesel var mesela, genel izleyici sınıflandırması almış olabilir ancak bizim de ekiplerimiz izleyip hani bir çocuğun bunu anlayabilmesi zorsa mesela, bunu yine çocuk arayüzünde bulamıyor oluyor. Dolayısıyla aslında yine bir ekstra izleme kısmı da var yani sadece teknolojik, teknik bir şey yok.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 27

Bir de şunun aslında farklı olarak altını çizmek isterim, önemli olduğunu düşünüyorum: Biliyorsunuz, bu algoritmalarından bahsettik. Burada da en çok izlemeye göre aslında hedefli reklam vesaire gibi şeyler çıkarılabilir ve tabii, birazcık tehlikeli kısımları da olabiliyor bunun. Bizim, özellikle çocuk profilinden aldığımız verilerle kesinlikle buna yönelik bir reklam çıkmak, böyle bir yönlendirme yapmak gibi bir yaklaşımımız yok ancak ebeveyn profilinin içindeki çocuk içeriklerinin izlenmesinin datasına göre belirli çalışmalarımız oluyor. Dolayısıyla çocuk arayüzündeki bilgileri tamamen, hiçbir şekilde, ticari bir şekilde kullanmak gibi bir gayemiz kesinlikle yok.

Bir de şunu da söylemek isterim: Yeni bir platform da olduğumuz için biz de mümkün mertebe, bu sene düzenlenen Dijital Anaför Zirvesi'ne de dâhil olmak üzere, bu tip organizasyonlara katılıyoruz ve gittikçe de toplumumuz için bilinçlenip daha doğru yönlendirmek için hem global yetkililerimizle hem kendi çalışanlarımızla elimizden geldiğince bu etkinliklerin parçası olmaya çalışıyoruz.

Çok teşekkürler.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Biz de HBO temsilcisi Deniz Hanım'a teşekkür ediyoruz.

Şimdi Netflix Türkiye Kamu Politikaları Direktörü Sayın Pelin Mavili'ye söz vereceğim.

Netflix'ten hem Pelin Hanım burada hem de Türkiye Kıdemli İletişim Müdürü Özgür Artanç Savaş Bey buradalar. İkisine de hoş geldiniz diyorum.

Buyurun.

NETFLIX KAMU POLİTİKALARI DİREKTÖRÜ PELİN MAVİLİ - Sağ olun Sayın Başkanım.

Öncelikle, ben de bu Komisyonun toplanmasına vesile olan elim olaylardan hem duyduğumuz üzüntüyü paylaşmak isterim hem ailelere başsağlığı dilerim hem de bir anne olarak, 15 yaşında bir erkek çocuğu annesi olarak bugünlerde...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Allah başışlasın.

NETFLIX KAMU POLİTİKALARI DİREKTÖRÜ PELİN MAVİLİ - Eksik olmayın, Allah razı olsun.

...gerçekten canıgönülden bu Komisyonun çalışmalarının ehemmiyetini hissettiğim günlerdeyim. Her gün sokağa çıkarken çocuğuma yaptığım tembihleri ben biliyorum. O yüzden yapacağınız çalışmaları çok kıymetli buluyorum. İnşallah, bizim için de ışık tutacağını düşünüyorum.

Müsaadenizle, hızlıca örtüşen kısımları atlamak suretiyle bizim çalışmalarımızdan da bahsetmek isterim. Tabii, biz 2016 yılından beri Türkiye'de hizmet veriyoruz. Dolayısıyla on yılın birikmişliğiyle biraz daha etraflı hususlardan bahsediyor olacağız; hızlanmam gerekirse lütfen beni uyarın. Bu kısım geçeceğim.

Bildiğiniz gibi, hepimiz RTÜK lisansı ile faaliyet gösteriyoruz Türkiye'de. 80'den fazla yerli yapımı da tüm dünyaya açıyoruz. Bence, çok önemli olan ve biraz az konuştuğumuz kısım burası; bu, diğer arkadaşlar için de tabii geçerli. Bu servisler yani bizim gibi isteğe bağlı yayınların tamamı editöryal kontrollerden geçen içeriklerin reytinglerle ve akıllı işaretlerle işaretlenerek servise sunulduğu hizmetler. Dolayısıyla bir bireyin kendi çektiği bir şeyi hiçbir kontrolden geçmeden yüklediği sosyal medya servislerinden farklıdır bu anlamda. Yine, dijital pazar yerlerinden farklıdır çünkü uygulama içi satın alma yok. Bugün itibarıyla Netflix ayrıca Türkiye'de reklamsız da. Bu anlamda, tartıştığımız bir kısım riski de aslında dizaynı, tasarımı gereği bertaraf eden servislerden bahsediyoruz burada.

Burayı hızlıca geçiyorum. Bu yerli içeriklerimizin yurt dışındaki başarısı da ayrı bir konu, arzu edilirse soru-cevapta onu da konuşuruz.

Yaş derecelendirmelerinden, reyting diye bahsettiğimiz hususlardaki yaklaşımımızdan başlayarak ilerlemek isterim müsaadenizle. Burada bizim için önemli birkaç temel unsur var. Burada global bir yaklaşımımız var ama bunu yaparken de çok yerel farkındalıkla yapmaya çalışıyoruz. Niyetimiz şu: Abonelerin hem kendileri hem aileleri için temel olarak en doğru içeriği seçeceği bilgiyi ekranın başına geçtiğinde bulabilmesini arzu ediyoruz. Bunu yaparken de pek tabii ki ailelerin çocukları için doğru şeyleri seçmesini de sağlamak bizim için çok öncelikli bir kriter. Bunu da nasıl yapıyoruz? Bizim reyting felsefemizde birkaç unsur var. Bir tanesi, çok doğru olmalı ve belli bir bağlama oturuyor olmalı, içeriği doğru yansıtıyor olmalı ama bunu yaparken de yerele uygun olmalı. Bir içeriği Amerika'da, Avustralya'da, Hollanda'da ya da Türkiye'de farklı reytinglerle işaretlenmiş şekilde görebilirsiniz. Bu da yerele uygunlukla ve bağlamla ilgili bir unsur. Bunun yanı sıra da ebeveynler ve aileler için faydalı ve bilgilendirici nitelikte olması gerekiyor yaptığımız bu etiketlemelerin. Bunu yaparken de reyting için birkaç kriteri dikkate alıyoruz. Bunların bir kısmı hem çokluğu hem eş zamanlılığı hem derinliği bakımından dikkate alınıyor. Çok sayıda unsur var burada; cinsellik, çıplaklıktan şiddete, yaralanmaya, korku unsurlarına, rahatsız edici görüntülere kadar gidebilecek çok değişik unsurları dikkate alarak bu etiketlemeleri yapıyoruz ve bu reyting süreci çok nüanslı bir şey olduğu için gerçekten insan eliyle çok detaylı çalışılan ve global birikimlerin yerelle birleştiği bir nokta oluyor bizim açımızdan. Bir diğer unsur da akıllı işaretler diye sıklıkla konuştuğumuz husus. Bizim servisimizin kullanıcıysanız görüyorsunuzdur, biz akıllı işaretleri aslında yazılı bir şekilde veriyoruz ama bunun yanında, mevcudun ötesinde 21 farklı işaretle uyarıda bulunuyoruz izleyiciye. Burada da niyetimiz ne kadar çok detaylı bilgi verebilirsek o kadar doğru ve kendilerine uygun ve arzu ettikleri içeriği seçmelerini sağlayabiliriz diye inanıyoruz. Bu 21 içerik göstergesi bizim için gene şiddetten madde kullanımına, dilin nasıl kullanıldığına -argo, küfür- bir hayvana zarar verme, intihar eğilimi gibi çok nüanslı çok sayıda belirteci kullanıyoruz. Bunları da zaman zaman RTÜK'le de zaten işiştir ediyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 28

Bunu serviste nasıl görüyoruz? Bu, PDF versiyonu galiba; şimdi 2'nciyi görecek miyiz bakacağız hep birlikte ama iki şey bizim için de önemli, zaten diğer arkadaşlar da gösterdiler. İlk içeriğin sayfasına girdiğinizde... Çok bahse konu olduğu için "Squid Game"i gündeme almak istedim burada. Bu benim kendi servisimden çektiğim bir ekran fotoğrafı. "Squid Game" içinde şiddet öğeleri barındıran, cinsellik barındıran bir içerik olduğu için artı 18 olarak Türkiye'de ilk günden beri hizmete sunuldu, onun artı 18 olduğunu görüyorsunuz. Ayrıca, sinopsiste kısa bir özet de görüyorsunuz. Orada da zaten işte "Korkunç bir olay gerçekleşiyor." falan gibi de bir bilgilendirme yapılıyor. Dolayısıyla aslında başlarken bir bilgilendirme görüyorsunuz ama okudunuz bunu ve izlemeye karar verdiniz ve "play" tuşuna bastınız. Hâlâ, oynatmaya başladıktan sonra sizi bir kez daha uyarıyor servis. Aslında burada bir animasyonumuz var ama PDF versiyonu kaydedildiği için göremiyorsunuz. Sayfa size önce bu "N" işaretini gösteriyor, sonra da sadece sayfanın sol üst köşesinde reytingini yani 18 artı, yanında da az önce bahsettiğimiz bu 21 belirteçten uygun olanını; "Squid Game" için bu şiddet ve cinsellik uyarısını görüyorsunuz. Yani izleme başlamadan önce bir kez daha hareketli bir uyarı size bununla ilgili bilgi veriliyor. Bunun sonrasında artık servisi kullanmaya başlayabiliyorsunuz eğer hâlâ o içeriği izlemeyi arzu ediyorsanız. Buradaki bu nüanslılık ve farkındalığın kıymetli olduğu kanaatindeyiz.

Bir diğer unsur, ebeveyn kontrollerinden müsaadenizle biz de bahsedeceğiz. Sanıyorum, önlerinizde broşürler olsa gerek, bu broşürlerde etraflıca da görebileceksiniz. Gene, bizim de ebeveyn kontrollerimiz bir profil oluşturmayla başlayan hususlar. Netflix servisine abone olmak istediğinizde sizi ilk önce "Bu servise bir çocuğun erişimi var mı?" diye bir soru geliyor. Siz bu soruya "Evet." dediğiniz anda hemen bir PIN kodu oluşturmanızı istiyor. Bu PIN kodunun bizim için çok kıymetli bir yanı var, belki Deniz Bey de hatırlayacaktır. Biz Türkiye'de bu servisi başlatmak için lisans başvurularımızı yapmanın çok erken döneminde, eksik olmasınlar, RTÜK'ün bize kuvvetli bir tavsiyesiydi, PIN kodunu Türkiye'de ilk biz uyguladık ama daha önemlisi, PIN kodunu biz ilk Türkiye'de uyguladık. Dolayısıyla Türkiye'de bu ihtiyacı bizimle paylaştıkları için böyle bir yönlendirmeye hizmete aldığımız bir yöntemdi bu. PIN kodunu oluşturmuş olmanız, size bir serviste artık ebeveyn kontrol araçlarını daha doğru kullanmanızı sağlayacak unsurlar da getiriyor. İşte, az önce de bahsedildi, profil kilidi yapabiliyorsunuz. Benim yine çok önemli bulduğum bir şey -daha önceki tartışmalarınızda da belki konuşmuşsunuzdur- uzun uzun çocukların ekran başında kalması, sonsuz döngüler hâlinde bir şeyler izlemesi hiçbirimizin arzu ettiği bir unsur değil. Mesela, bir sonraki bölüme normalde birkaç saniye sonra geçiyor servis, eğer aboneyseniz tecrübe etmişsinizdir ama çocuk profillerinde bunu kilitleyebilirsiniz. Sadece bir bölüm izlesin ya da sadece bir saat izlesin gibi kilitler koyabilir, dolayısıyla çocuğunuzun süresini takip edebilirsiniz. İzleme sonrasında çocuğunuzun o gün, o ay, o hafta dönüp neleri izlemiş olduğunun, nelerle uzun süre angaje olduğunun kontrollerini yapabilirsiniz. Dolayısıyla çok sayıda kişiselleştirilmiş kontrol aracını da bu PIN kodu ve profil sayesinde yaratabilirsiniz; bunları da önemli buluyorum.

Bu sistemin benim gönlüme yakın olan, kıymetli bulduğum bir yanı da çok ciddi bir geri bildirim mekanizmasıyla çalışıyor olması. Birazdan bahsedeceğim bir kısım çalışmamız da bu geri bildirimin bir parçası ama tüm dünyada uzmanlarla yaptığımız görüşmeler, işte bu alanda yayınlanan makaleler, ebeveynlerle, abonelerle yaptığımız çalışmalar, "call center"a gelen şikâyetler, bunların hepsi bu sisteme bir geri bildirim sağlıyor ve sistem sürekli kendini yeniliyor. Dolayısıyla bu bir öğrenen organizasyon aslına bakarsanız ve her gün çağın yeniliklerini de bir şekilde yakalamaya çalışıyor.

NETFLIX KIDEMLİ İLETİŞİM MÜDÜRÜ ÖZGÜR ARTANÇ SAVAŞ - Bu noktada, Komisyonun kıymetli bulgularını ve raporun bulgularını da mutlaka paylaşmak isteriz global ekiplerimizle.

OTURUM BAŞKANI LÜTFİYE SELVA ÇAM - Size ayrıca söz vereceğim eğer isterseniz.

NETFLIX KIDEMLİ İLETİŞİM MÜDÜRÜ ÖZGÜR ARTANÇ SAVAŞ - Peki.

OTURUM BAŞKANI LÜTFİYE SELVA ÇAM - Bitirsin Pelin Hanım.

NETFLIX KAMU POLİTİKALARI DİREKTÖRÜ PELİN MAVİLİ - Bu anlamda, bir tane çok kıymetli projemiz var, ondan da bahsetmek isterim. Bu, bizim 2021 yılından beri yürüttüğümüz proje. Gene, RTÜK'ün bizi yüreklendirdiği ve "Ebeveyn kontrol araçları çok güzel ama farkındalığın daha yüksek olmasını arzu ederiz. Bu konuda bir şey yapabilir misiniz?" dediği, onlardan aldığımız motivasyonla başlattığımız bir proje. 2021 yılından bu yana Habitatla birlikte dijital medya okuryazarlığının gelişmesi için çok ciddi çalışmalar yapıyoruz. Bu anlamda şunun altını çizmek isterim: Bu, bir Netflix ebeveyn kontrolleri nasıl olur ya da Netflix nasıl verimli kullanılabilir eğitimi değil. Herhangi bir ekranın karşısında çocuğunuz bir dijital araç kullanıyor olabilir; eğitimle ilgili olabilir, bir sosyal medya mecrasını kullanıyor olabilir, dizi, film izliyor olabilir. Herhangi bir ekranın karşısında çocuğunuzun;

a) Yalnız başındayken,

b) Ailesiyle birlikteyken yaşadığı tecrübenin en sağlıklı şekilde dizayn edilmesi için yaptığımız eğitimler bunlar. Burada çok kıymetli konulara değiniyoruz; sizlerin de gündeminde olduğunu bildiğim ekran zorbalığı gibi hususlar, anne babaların dijitalde çocukları yakalayabilmeleri için edinmesi gereken yetkinlikler, dijitaldeki riskler, çocukların verilerinin korunması, çocuğun üstün yararı gibi tüm hususların ailelere, ebeveynlere ve öğretmenlere sunulduğu bir proje bu. Bizim yetişkinlerle konuşarak hem o donanımı onlara sunmamız hem de biz destek olarak, tabii ki de eğitimci değiliz ama hem eğitimcilerin hem de ailelerin bunları çocuklarına en doğru şekilde aktarabileceklerine inanıyoruz. Dolayısıyla bizim hedef kitlemiz bu şekilde tasarlandı.

Bu projenin de bugün geldiği noktada çok kıymetli destekleri olan kurumlardan da bahsetmek isterim. Zaten RTÜK'ün teşvikiyle başladık ve her sene bizimle birlikte zirvemizde de yer aldılar, meslek içi eğitimde de bize imkân verdiler, sağ olsunlar, sunumlarımızı da paylaştık. Bunun yanı sıra, Millî Eğitim Bakanımız bizzat zirvemize katıldı. Onun talimatıyla bu yıl artık MEB'le

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 29

birlikte iş birliğimizi devam ettiriyoruz. Bunun yanı sıra, depremde sonra başlattığımız projelerimiz kapsamında UNICEF ve Gençlik ve Spor Bakanlığıyla bazı genç alanlarda dijital medya okuryazarlığı eğitimimize de devam ettik.

Bir diğer unsur da bu projeyle ilgili bizi mutlu eden, çok ciddi bir uzman havuzuyla çalışıyoruz, hatta bir kısmını sizin de burada dinlediğiniz uzmanlarla da istişare etme ve çalışma şansımız oldu. Bu kapsamda çektiğimiz "podcast"lerimiz vardı velilerin ve öğretmenlerin hizmetine sunduğumuz. Millî Eğitim Bakanlığımız bu "podcast"lerin bir kısmını Velivizyon sayfasında kullanmak üzere bizimle iş birliğine girdi ve şu anda Velivizyon sayfasında bu "podcast"ler velilerimizin kullanımına sunulmuş durumda. Bunu da çok kıymetli buluyoruz ve daha da artarak devam etmesini çok arzu ediyoruz.

Gençlere dokunduğumuz, her ne kadar doğrudan bu dijital medya okuryazarlığıyla ilgili olmasa da gençlere dokunduğumuz birkaç husustan daha bahsedip hızlıca toparlamak isterim. Bunlardan bir tanesi Yetenek Haritası. Burada konuyla ilgisi bakımından şunun altını çizmek isterim: Artık, çocuklarımızın sağlıklı sosyalleşeceği alanları bulmaları, kariyer fırsatlarına eşit ulaşabilecekleriyle ilgili bir umutlarının olması, onları doğru yolda tutmak açısından çok kıymetli hususlar. Biz de o anlamda hem elimizi taşın altına koymak ama bunu da bildiğimiz bir yerden yapmak adına, sanatla ilgili, özellikle dizi ve film projeleri geliştirebilmeleri için yurdun dört bir yanında projeler yapıyoruz. Şimdiye kadar Çanakkale, Ankara, Mardin, Konya, Manisa ve Hatay'da bulunduk; umuyoruz ki bu yıl Eskişehir'de, Samsun'da ve Van'da olacağız. Buralarda rejî, yapım, senaryo, bir setin hikâyesi, burada nerede iş imkânı olabilir, kendilerini konumlayabilmeleri açısından böyle bir çalışma yürütüyoruz. Bunun ötesinde de gerek bu eğitimlerle gerek yaratıcılık alanında verdiğimiz tüm eğitimlerle çok sayıda yerel yönetimle, STK'yle, üniversiteyle, işte Hatay Mustafa Kemal Üniversitesinden Çanakkale 18 Marta ya da Bahçeşehir Üniversitesinden Ankara Bilime kadar çeşitli paydaşlarla çalışma fırsatımız oldu. Tüm bunlar bizim için neden kıymetli? Az önce bahsettiğim geri bildirim süreçleri de buralardan besleniyor. Oradaki tüm uzmanlar, tüm akademisyenler, kullanıcı deneyimleri bizim için bir nevi aslında geri bildirim imkânı da sağlıyor.

Son olarak, deprem sonrasındaki çalışmalardan da hızlıca bahsedeyim. Orada da yine az önce bahsettiğim gibi, depremde hemen sonra herkes gibi aynı ve nakdî yardımlar için elimizden geleni yapmaya çalıştık ama bunun ötesinde, biz yine sanatın iyileştirici gücünün çok kıymetli olduğunu düşünmüştük ve çocuklarımızın tekrar hem güvenli sosyalleşebilecekleri bir alan bulmaları hem de sanatla iyileşebilmeleri ve iyi oluşlarına katkı yapmak adına proje geliştirmeye çalışıyorduk. Bu anlamda, Tiyatro Kooperatifi ve UNICEF'le hızlıca iş birliği imkânımız oldu. UNICEF ile Gençlik ve Spor Bakanlığının müsaadeleri ve koordinasyonlarıyla Antep'te bir genç alan oluşturduk ve bu genç alanda hem kreatif eğitimler hem dijital medya eğitimleri hem de bunun ötesinde çocuklarımızın, özellikle gençlerimizin sağlıklı zaman geçirebilecekleri, işte müzikten okuma odalarına birçok aktivite alanları yarattık. Yine deprem sonrasında, özellikle Maraş ve Hatay'da küçük çocuklarımıza yönelik uzman destekli, uzmanların da orada bulunduğu, çocukların hem travmalarının iyileşmesi ama hem de onlara doğru yaklaşımın sunulabileceği, güvenli ortamın yaratılacağı Renkli Hayaller Sahnesi Projesi'ni de gerçekleştirdik. Az önce bahsettiğim tüm projelerimiz de aslında bakarsanız bu tecrübelerden süzülerek gelen bir on yıllık yolculuğun bir sonucu bizim açımızdan.

Burada Sayın Başkan en başta da varsa önerilerini de duymak istediğinden bahsettiği için müsaadeniz olursa hızlıca birkaç naçizane önerimizi arz etmek isterim, derseniz daha sonra soru-cevapta etraflica tartışırız. Çok yakın zamanda yaptırdığımız bir dijital medya okuryazarlığı araştırmamız var. Kendi projemizi daha doğru dizayn edebilmek için önce sahaya inip orayı bir dinlemek istedik, orada şöyle bir şey görüyoruz açıkçası: Ebeveynlerin en öncelikli kaygısı aslında dizi ve film izlediği yerler değil, diğer mecralardan biraz daha ürkütüklerini görüyoruz ama bu, bizim bir sorumluluğumuz olmadığı ve bir kenara çekilebileceğimiz anlamına da gelmiyor, bizim aldığımız mesaj o değil. Biz özellikle ebeveyn kontrol araçlarımızı kullanmayan kesimde ciddi bir bilgi eksiği ve nasıl kullanılabileceğine dair teknik yetkinlik eksikliği olduğunu fark ettik dolayısıyla bu yılki eğitimlerimizi dizayn ederken bunları da dikkate alacağız. Ebeveynlerin kaygılı oldukları alanlara da baktığınızda dijital bağımlılık, veri güvenliği, ve yaşa uygun içerik seçimi noktasında ihtiyaçları olduğunu görüyoruz dolayısıyla bu da bizim planlama sürecimizde önemli bir girdi teşkil ediyor.

Tüm bunlar ışığında birkaç hususu naçizane sunmak isterim değerlendirmelerinize. Çözümün katkısı olarak bizi buraya davet ettiğinin Sayın Başkan özellikle altını çizdi, bu da bizim için çok memnuniyet verici çünkü biz de kendimizi öyle konumlamayı arzu etmiştik. Dijital medya okuryazarlığı projelerimiz boyunca çok ciddi bir içerik havuzumuz, içerik derken eğitim içeriği havuzumuz -buna "podcast"ler de dâhil, sunuşlar da dâhil- ve eğitimci havuzumuz oluştu. Müsaadeniz olursa bunları herkesin de faydalanabileceği bir şekilde paylaşmaktan çok büyük memnuniyet duyarız. Bir diğeri de sizlerle de paylaştığımız broşürlerimiz. Aslında bu broşür geliştirilebilir, sektörün tamamını kapsayacak şekilde daha kapsamlı bir unsur hâline getirilebilir, bir şirket logolu olmak zorunda da değil ama bir eğitici materyal hâline getirilebilir. Bu anlamda, belki hepimizin de yakın çalıştığı İsteğe Bağlı Yayıncılar Derneğinden de bir yardım arzu edebiliriz; böyle bunu bir topyekûn proje hâline getirmekte faydalı olabilir kanaatindeyim.

Yine, diğer arkadaşlar da değindiler. Bu ne bizim ne kanun koyucunun ne RTÜK'ün ne de ebeveynlerin yalnız yürüyebileceği bir yol değil maalesef, hepimizin el ele yürümesi gereken ve hepimizin sorumluluğu olan bir yolculuk dolayısıyla buna bütüncül ve topyekûn bakmakta çok çok fayda görürüz, sizin de öyle baktığınızı buraya davet ettiğiniz paydaşların çeşitliliğinden görüyoruz. O yüzden, aynı bakış açısıyla elimizden gelen ne varsa arz etmeye her zaman hazır olduğumuzu da hatırlatmak isterim.

Çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI LÜTFİYE SELVA ÇAM - Evet, ben de Pelin Hanım'a çok teşekkür ediyorum.

Daha önce Dijital Mecralar Komisyonumuzda da dinlemiştik sizi.

NETFLIX KAMU POLİTİKALARI DİREKTÖRÜ PELİN MAVİLİ - Evet.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 30

OTURUM BAŞKANI LÜTFİYE SELVA ÇAM - Daha geliştirerek bir sunum olduğunu da fark ettim, onun için de ben hassaten teşekkür ederim.

Eğer eklemek istediğiniz bir şeyler varsa Özgür Bey, sizi de sözü bırakabilirim.

NETFLIX KIDEMLİ İLETİŞİM MÜDÜRÜ ÖZGÜR ARTANÇ SAVAŞ - Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI LÜTFİYE SELVA ÇAM - Netflix Türkiye Kıdemli İletişim Müdürü Özgür Artan Savaş...

NETFLIX KIDEMLİ İLETİŞİM MÜDÜRÜ ÖZGÜR ARTANÇ SAVAŞ - Teşekkür ederim.

Eklemek istediğim herhangi bir şey yok.

OTURUM BAŞKANI LÜTFİYE SELVA ÇAM - O zaman sorusu olan vekillerimize ben sözü bırakacağım.

İlk sözü Beritan Güneş Altın Vekilimize bırakıyorum.

Buyurun.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle, gelen platformlara bilgilendirici içerikleri için teşekkür ederek başlamak istiyorum. Aynı zamanda Komisyona da geniş bir yelpazede bugün kurumları buraya çağırdığı için teşekkür edeyim.

Şimdi, öncelikle hepinizi dinledik ama sanırım şu vurguyu yapmak gerekiyor: Bu platformları kullanan bütün çocuklar ve aileleri aslında belli bir ekonomik düzeye sahip çocuklar ve aileleri dolayısıyla 22 milyonu konuştuğumuz bir atmosferde zaten bu platformlar ve bu platformların kullanıcılarının tümü aslında hedeflediğimiz kitlenin tamamını oluşturmuyor çünkü belli bir sosyoekonomik düzey var görece yani sadece bunu buna indirgemek gerekmez ama belli bir bilinç düzeyi var. Dolayısıyla aslında, bence bu platformlarda işler daha kolay ilerliyor çünkü belli bir mekanizma var çünkü belli bir alım var, aynı zamanda, işte globalleşmiş, kapitalistleşmiş dünya düzeninin araçları bir yanıyla. Fakat bu platformların dışında bunlara erişemeyen, yoksulluk yaşayan pek çok çocuk var ve o çocukların da sosyal medyayla, dijital mecralarla kurduğu bir ilişki de var. Dolayısıyla ben bu taraftan ziyade işte erişemeyen, yoksullaştırılmış, yoksullaştığı için pek çok risk faktörüyle karşı karşıya olma riski artmış çocukların dijital mecralarda nasıl korunacağına ilişkin de sizlerden geri dönüş almak istiyorum. Çünkü çocuk deyince sanıyorum herkesin, sizin de yaptığınız sosyal yardımlaşmalar var, topluma katkılar var, belki de bugün bu platforma bir toplumsal katkı olarak sizin platformlarınıza giremeyen, bunun ücretini karşılamayan çocukların da diğer platformlarda kendilerini nasıl koruyacaklarının altını çizmek gerekiyor, önerilerinizi almayı çok isteriz.

Tabii, aslında biz en baştan beri... 2 yoldan bahsetti aslında bütün platformlar, 2 aynı yoldan bahsetti: Birincisi; bir editöryal düzenleme, işte, heyetlerin incelediği, içeriklerin incelendiği bir düzenleme ve içerik incelendikten sonra da platformun kendi filtrelemeleriyle, profil ayarlarıyla, RTÜK'le kurduğu ilkeler doğrultusunda bir yayın politikacılığı var, 2 esası var yani. İlk esas için şunu sormak isterim: Özellikle Disney'e sormak isterim çünkü Disney özelinde çocuklarla özdeşleşmiş yani bir marka olarak Netflix'ten ya da diğer platformlardan daha fazla çocuklukla özdeşleşmiş bir platform. Siz 8 kişilik bir heyetle bir editöryal düzenleme yaptığınızı söylediniz. Ben bu 8 kişilik ekip içerisinde çocuk gelişimi çalışan psikologların, çocuk gelişim uzmanlarının ya da ruh sağlığı uzmanlarının, ruh sağlığı emekçilerinin olup olmadığını merak ediyorum ve buradan gelecek cevaba göre de Sayın Komisyona, Vekillere ve Komisyon Divanına da önerimin özellikle editöryal kontrolün yapıldığı aşamada yani daha henüz içerik platforma yüklenmeden önce bu içeriğin çocuk dostu olup olmadığını bilimsel bir gözle taraması için psikologların, sosyal hizmet uzmanlarının, çocuk gelişim uzmanlarının bu editöryal heyet içerisinde yer almasının bir ölçüde zorunlu hâle getirilmesinin de bir sosyal hizmet ve sosyal koruma açısından önemli olacağını da önermek istiyorum. Editöryal düzenlemeyi yaptık, editöryal düzenleme sonrasında eğer gözümüzden kaçmış bir şey yoksa ve yeterince iyi analiz edilmişse bu bir platforma yükleniyor, platformun ardından aileler de eğer bilinçliyse, belli kriterlere uyum sağlıyorsa çocuklar bu platformlara erişiyorlar. Bütün bu sistemin içerisinde bana kalırsa daha önceden de vurguladığımız gibi, bütün çocuklar için en önemli çıkış yolu, dijital medya okuryazarlık meselesindeki o mecraı, dijital mecraı kullanan çocuklara bir rehber bırakmak. Bununla ilgili bir protokolden bahsetti Netflix, ben o protokolü merak ediyorum. O protokol kapsamında sadece "podcast" mi çekiyorsunuz? Bunun haricinde neler yapıyorsunuz? Çünkü biz Komisyonun ana odağının burası olması gerektiğini düşünüyoruz. Dijital okuryazarlık eğer Netflix'le yürütülüyorsa o zaman pek çok bakanlıkla da bir protokolle Türkiye'nin her tarafına dijital okuryazarlık eğitimleri verilebilerek işte o 22 milyonluk çocuk ağı bir noktada sağlanabilir.

Bir daha başka şeyden daha bahsetmek isterim. Şimdi sizin gibi platformların tümü aslında bir noktada bir ödeme yaptıktan sonra çocuğa bir alan açan bir imkâna sahip fakat bazen bazı durumlarda bir veli, bir aile ödemeyi yapsa dahi kendi ana dilinde -ve yerellikten de bahsettiniz- daha doğrusu ana dili Türkçe olmayan çocuklar için belli hizmetlere ulaşamıyorlar. Bunu siz bir ayrımcılık olarak okuyor musunuz? İlerleyen dönemlerde bununla ilgili nasıl çalışmalarınız var? Mesela, ana dili Türkçe olmayan çocuklar da sizin platformlarınızda kendi ana dillerinde içerik izleyebilsinler diye bir altyapı çalışması var mı? "Bununla ilgili ne düşünüyorsunuz?"un sorusunu sormak istiyorum çünkü dillerin, kültürlerin ve yerelliğin dahi bölgelere göre değiştiği bir mozaikte yaşıyoruz, Türkiye böyle bir mozaik ve bu mozaığa uygun düzenlemeler nasıl ilerliyor sorusunu hem size sormak hem de bu vesileyle Komisyonun gündemine çok dilli hizmetin çocuklar için ne kadar önemli olduğunun her fırsatta ve her alanda altının çizilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Şimdilik söyleyeceklerim bu kadar.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI LÜTFİYE SELVA ÇAM - Evet, teşekkür ediyoruz Beritan Hanım'a.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 31

Şimdi, Hasan Arslan Vekilimize bırakıyorum sözü.

HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, sunumlarınız için de teşekkür ederim. Aydınlanmış olduk birçok noktada.

Ben, tabii, globalleşen dünya, dijital evren -bu dil-ortak dile odaklanıyor, İngilizce ortak dillerin ana dilini oluşturuyor yani genelini fakat kültürlerimiz de globalleşiyor, belki burada kültürler için, topluluklar için tehlike sinyalleri veriyor, eğer devletler önlem alacaksa, toplumunu korumak için önlem alacaksa, kültürünü korumak için önlem alacaksa bu globalleşen kültürel evrende de bazı önlemler almalı diye düşünüyorum. Tabii, sizler, dijital ortamlar artık bunu kabul etmek lazım hani kaçınılmaz noktada isteğe bağlı da olsa birçok insanın, dünyada birçok insanın çok sayıda izlediği, çok sayıda kullandığı, kullanım oranı olduğu mecralarsınız. O yüzden, firmalarınız ve Türkiye temsilcilikleri kıymetli. Burada her ne kadar ticari kaygıyla da olsa bizim devlet olarak da ne yapabileceğimizi tartışmamız gerekiyor çünkü globalleşen dünyada dediğim gibi, kültürlerin de artık yassılaşması olumsuzluğa sebep olacak.

Ben, yaş değerlendirme kriterlerine... Tamam, siz isteğe bağlı platformdan olduğunuz için yaş değerlendirme kriterleri ve ebeveyn kontrollerini koyduktan sonra sorumluluk biraz daha ebeveynlere atılmış oluyor burada, sizin için daha rahat oluyor bu fakat yaş değerlendirme kriterleri ve hedeflerinin biraz daha standardize edilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu konuda RTÜK'e de bilmiyorum, öneride bulunmak istiyorum, eğer bir önlem alınacaksa ebeveyn kontrol mekanizmalarının, yaş değerlendirme standartlarının bizim toplumumuzu içerecek şekilde belirlenmesi gerekiyor. Siz, bir platform "13 yaş altı için uygundur." ya da "Üzeri için uygundur." diyor, diğer platform da aynı benzer içeriklere "18 yaş üzeri için" diyor ise bu kriterler sadece şirketlerin belirlediği standartlara bağlı olması, ülkenin biraz önce söylediğim gibi, kültürel geleceği için de önemlidir diye düşünüyorum.

Yine, bu standardizasyonun içerisinde zaman sınırlaması, çocuklar için -istatistikler onu gösteriyor- giderek artan kullanım oranı var dijital medyaların, dijital ortamların daha doğrusu sosyal medya dâhil. Biz çocuklara anne baba olarak... Ben şahsen yapamadım yani çocuklar biraz büyüdü ama öncesinde sınırlayamadım çocuklarımı. Bir şekilde bu da, Netflix de bahsetti ebeveyn kontrolünde saat, zaman sınırından bahsetti; bu, hoşuma gitti. Ben, bütün Türkiye'de yayın yapan dijital ortamların da bunun gibi ebeveynin zaman sınırlamasını koyabileceği bir sistem olması gerektiğini düşünüyorum. Bu mecralar RTÜK'ün kontrolünde olduğu için RTÜK'ü de bu konuda kendimce uyarmak isterim, raporumuzda geçer mi bilmiyorum.

Tabii, yine bir pedagojik açıdan HBO Max ile Disney Plus'ın yaş sınırı şeyleri farklı, 16 yaş var mesela HBO Max'da, Disney Plus'ta 13-18 var, arada beş yıl var. Çocuğun gelişiminde pedagojik olarak o beş yıl gerçekten çok fazla bir mesafe diye yorumluyorum. Burada, tabii, bilimsel olarak, verilere de dayanarak belki ara 13'ten sonra HBO Max'taki gibi 16 ya da 15 sınırı konulabilir diye düşünüyorum.

Yine, Netflix'in sunumunda yaş derecelendirme hedeflerinden bahsettiniz, yerele uygunluktan bahsettiniz ancak kriterlerinize baktığımda, 15 tane kriteriniz, 21 tane de Türkiye'deki içerik belirteçlerinden bahsettiniz. Ya, bunların hemen hemen hepsi ulusal belirteç ve kriterler, Türkiye'ye özgü bir kriter burada yok. Bunun içeriğinde, detayında derecesiyle alakalı mı Türkiye'ye özgülediğiniz yolaklar var bilmiyorum. Ama bunlar, cinsel şiddet uluslararasıdır yani bütün Hristiyanlar da yabancı memleketler de cinsel şiddeti çocuklar için önemser. Grafik şiddetini, şiddeti, cinselliği, dili küfrü herkes önemser, dünya önemser. Türkiye'ye uyarlanan kriterlerinizi -ben burada şey yapamadım yani- bunu merak ediyorum, bilemediğim yorum yapamadığım şey varsa... Yine, içerik belirteçlerinde de aynı şekilde, bunlar da global, Türkiye'ye özgü değil. Belki de burada vurgulamak istediğim, aslında Türkiye'ye özgü kültürümüzü sabitleştirecek ya da işte bozmayacak belirteçler geliştirmemiz gerekiyor ulusal düzeyde diye kastediyorum, bunu vurgulamak istedim. Yine, RTÜK burada bence yine koordinasyon olarak devreye girmeli diye düşünüyorum.

Sayın Başkanım, bu 1 Mayıs'ta çıkardığımız kanundaki sosyal medya 15 yaş altı ve ebeveyn kontrolü, 15-18 arasındaki kriterleri de -yönetmelik hâlâ çıkmadı, ekimde çıkacak muhtemelen ama- orada da ebeveyn kontrolündeki standartları -belki yani- bizim bütün mecralara yayılmasını sağlamamız lazım. Dijital platformlara ya da sosyal medyaya bırakmadan devletin bazı temel standartları belirlemesi gerekir diye düşünüyorum, bu da rapora işlenebilir diye yorum yapıyorum.

Zaman sınırını söylemiştim.

Evet teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI LÜTFİYE SELVA ÇAM - Evet, biz de teşekkür ediyoruz Hasan Vekilimize.

Şimdi, Komisyon Sözcümüz İsa Mesih Şahin'e bırakıyorum sözü.

Buyurun.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Değerli misafirlerimize sunumlarından dolayı teşekkür ediyorum, katkılarından dolayı teşekkür ediyoruz.

Tabii, biz ilk günden beri şöyle bir sorun yaşıyoruz, onu özellikle ifade etmek isterim: Şimdi bizim teoride sunduğumuz aktarımlarla uygulamada karşılaştığımız tablo birbirinden çok farklı yani bu bazen farklı kurumların sunumlarında da olabiliyor, şimdi burada da işte global platformların sunumlarında da benzer şeyler gördüm. Tabii, çocukların içine düştüğü şiddet sarmalının sebeplerini ve alınması gereken tedbirleri araştırırken yalnızca sokakta, okulda, aile içinde yaşanan olaylara bakamayız. Çocuğun odasına kadar giren ekranı, o ekrandaki yapımları, yayın politikasını, algoritmaları ve ticari tercihleri de incelemek zorundayız çünkü bu sektörde... Şunu da ifade edeyim: Yani biz burada buraya gelen hiçbir kuruma, hiçbir platforma tek başına bir sorumluluk yüklemiyoruz, şu anda ülkemizin ortak bir sorununa, bir çözüm bulmaya çalışıyoruz. Esasında bana göre bütün dünyanın sorunu,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 32

bütün dünya bu konuya çözüm arıyor dolayısıyla herkes üzerine düşen sorumluluğu almalı burada, siyaset kurumu da almalı, bürokrasi de almalı ama sizin gibi platformlar da almalı çünkü hepimiz aynı hayatın içerisinde birlikte yaşıyoruz.

Şimdi, burada, tabii, bu sektörde yalnızca dizi, film, program sunulmuyor, çocuklarımızın hangi görüntülerle karşılaşacağı, hangi karakterleri örnek alacağı, neyi olağan kabul edeceği gibi etkileşimler var bu mecrada ve bazı şeyler sadece etkilemekle de kalmıyor, empoze edildiğini de düşünüyorum ben. Bugün çocuklarımız bu platformlarda cinayetle, intiharla, yoğun cinsellikle, çeteleşmeyle, maalesef LGBT propagandasıyla ve uyuşturucu kullanımıyla karşı karşıya bırakılıyor. Cinsellik ve kimlik tartışmaları da yaşa uygunluk ve pedagojik sınırlar gözetilmeden, bilinçaltı metotlarla çocuk içeriklerine kadar maalesef taşınabiliyor. Hiç kimse bunların rastlantısal birkaç sahneden ibaret olduğunu söyleyemez. Bir yapımdaki tek bir sahneyi değil yani platformların bütününe hâkim olan bir dili, bir anlayışı sorgulamamız gerekir diye düşünüyorum ki onu konuşuyoruz. Mesela, bazı filmlerin, bazı dizilerin RTÜK tarafından yasaklandığını, bazı filmlerin, isim vermeyeyim şimdi burada... Mesela, bir dizinin RTÜK çekimine müsaade etmeyip İspanya'da gidilip çekildiği gibi notlar var önümüzde. Maalesef, bu tablolarla karşılaşabiliyoruz.

Şimdi, platform temsilcilerimiz güvenlik önlemlerinden söz ettiler. Evet, kâğıt üzerinde bu önlemler var ancak isteğe bağlı yayın platformlarındaki yaş ve içerik sınırlamaları çocuklar tarafından kolaylıkla aşılabiliyor. Bugün teknolojiyi birçok insan çocuklardan öğrenir hâle gelmiş durumda. O hâlde biz özellik listelerinizi ve faaliyet raporlarınızı, bu tür konuları konuşmuyor olmamız lazım. Ya, bu güvenlik tedbirlerin ne derecede işe yarıyor olduğunu da konuşmamız lazım. Mesela, bir oyundan bahsedildi, "Squid Game" oyunu. Bu okullara her ne kadar tedbirler alınsa da bütün okullara yayıldığı gibi bir gerçek var önümüzde. Şimdi, beklentimiz şudur: Çocuk hesaplarında güvenlik düzeyi en yüksek seviyede olmalı. "Otomatik oynatma kapatılabilir." dediniz. Profil geçişi yetişkin doğrulamasına bağlanmalı. Şikâyet mekanizması Türkçe, erişilebilir ve sonuçta denetle denetlenebilir olmalı. Türkiye'de gelir elde eden hiçbir dijital platform, çocuk güvenliği söz konusu olduğunda kendisini yalnızca küresel merkezinden yönetilen bir teknoloji gibi gösteremez. Bunun altını özellikle çiziyorum. Aile kurumu, toplumsal değerlerimiz, çocuk çocuğun üstün yararı gibi önemli hassasiyetler olduğunda yani normal bir teknolojik şirket veya bir ticari şirket gibi kimse kendisini gösteremez. Burada, tabii, az önce topluma katkıdan bahsettiniz. Yani "Topluma saygı." diye bir şey olmalı bence. "Toplumsal değerlerine saygı." diye bir şey olmalı. Tabii, evrensel değerler var, hepimizi bağlayan değerler var ama her toplumun da kendine göre farklı kültürel kodları var. Dolayısıyla, hani bu yayın içeriklerinde bu kültürel kodlara maalesef bir hassasiyet göremiyoruz. Var mı? Soru olarak da sorayım, varsa onu da bilmek isteriz. Şunu da ifade edelim: Türkiye'nin hukukuna -az önce bahsettiğim-toplumsal hassasiyetlerine, çocuklarımızın üstün yararı ilkesine herkes uygun hareket etmek zorundadır yani bunları gözetmek zorundadır. Bunu özellikle ifade edeyim. Notumda şu da var, bunu da paylaşayım: "Müslüman mahallesinde salyangoz satılmaz." diye bir not düşmüşüm buraya yani konuya özel paylaşıyorum, bunu da ifade edeyim. Yani burada bizim derdimiz çocuklarımızı korumak, gençlerimizi korumak, toplumu korumak, değerlerimizi korumak. Yani esasında devletimizi korumak, bu topraklarda ayakta kalmak, kültürel kodlarımızla ayakta kalmak ancak maalesef buna direnildiğini görüyoruz. Bunun aksine, yayın organlarından maalesef farklı yayınlar yapıldığını görebiliyoruz. Ama şunu ifade edeyim, ben daha önce sosyal medya platformlarında da ifade etmiştim: Yani biz burada Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak almamız gereken tedbirler varsa düzenlememiz gereken düzenlemeler varsa bunları da düzenlemekten geri kalmayız. Bunun da altını çiziyim çünkü bu dediğim değerleri biz korumak zorundayız, koruyamadığımızda bir gelecek tasavvuru inşa edemiyoruz diyorum.

Bu duygularla teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyorum.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Sayın Başkanım, çok özür dilerim. Sorularım vardı, konuşmaya odaklandık, onları...

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurun, alalım onları da.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Çok hızlıca sorularımı da paylaşayım, yazılı da gelebilir

Türkiye'de Türkiye'de platformumuzu kullanan kaç çocuk hesabı bulunmaktadır? Çocuk güvenliği tedbirleri kaç hesapta etkin durumdadır? Bununla ilgili bir bilinç sorununa dikkat çekmişsiniz. Çocuk güvenliği tedbirlerinin ne ölçüde işe yaradığını, hangi verilerle ölçüyorsunuz? Yaş doğrulamasını da yalnızca kullanıcının beyanım esas alıyorsunuz, bunun dışında hangi doğrulama yöntemleri kullanıyorsunuz? İçeriklerinizle ilgili Türkiye'den kaç şikâyet aldınız? Bu şikâyetler üzerine kaç içeriğin sınıflandırmasını yeniden değerlendirdiniz? Türkiye'deki yaş sınıflandırmalarında Türk uzmanlar, çocuk psikologları ve pedagoglar görev almakta mıdır? Çocuklara yönelik öneri algoritmalarınız bağımsız uzmanlar tarafından denetlenmekte midir? Türkiye'de çocuk güvenliğiyle ilgilenen ayrı bir biriminiz ve ulaşılabilir bir yetkiliniz bulunuyor mu? Çocuklara ilişkin şikâyetleri ortalama kaç gün içinde sonuçlandırıyorunuz? Az önce de topluma saygı çerçevesinde sorduğum soruyu da tekrarlıyorum. Yani Türkiye'de Türkiye'nin kültürel değerlerine göre bir içerik hassasiyetiniz var mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Tabii, bütün sorulara yazılı da cevap verebilme imkânınız var.

İsa Mesih Şahin Bey'e çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, Latif Selvi sözü veriyorum.

Buyurun.

LATİF SELVİ (Konya) - Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; sunumlarınızı dinledim. "Yerele uygunluk." denince hangi ülkede bunların bakış açılarına, bunun ortalamasına özen gösterdiğiniz anlamında değerlendirdim. Uzman ekiplerle çalışıldığını

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 33

hemen bütün sunucu arkadaşlar söylediler. Ekran sınırlandırılmasıyla alakalı da zaten buna göre birtakım çalışmalar yaptığınızı söylediniz. RTÜK'le hepinizin platformlarının uyumlu bir çalışma gözettiğini ifade ettiniz. Bunlar son derece kıymetli ancak benim hepinize sormak istediğim şöyle de bir soru var: Şimdi, özellikle yaş itibarıyla bu tür faaliyetleri fazlaca olmayan insanlar da olabilir, kullananlar da olabilir. Çocukların büyüklerin hesapları, profilleri üzerinden sisteme bir erişkin gibi girmelerini engelleyebilecek herhangi bir mekanizma var mı? Bu da söz konusu olabilir. Sormak istedim çünkü bunun da şöyle bir anlamı var: Çocuk bir erişkin gibi girdiği zaman sizin herhangi bir engelleyici çalışmanız da yoksa o çocuk o platformda dolanıyor. İkincisi, ifade etmek istediğim, Mili Eğitim Bakanlığı ile yakın bir çalışmanız var mı? Çünkü neticede konuştuğumuz gençler Millî Eğitim Bakanlığının bünyesinde zorunlu eğitim kapsamında olan temel eğitim ve ortaöğretim öğrencileri. Bu konuda bir açıklama yaparsanız memnun olurum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Biz teşekkür ediyoruz Sayın Selvi.

Evet, Başkan Vekilimiz Sayın Lütfiye Selva Çam Hanımefendiye söz veriyorum.

Buyurun Sayın Vekilim.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de platformu yetkililerimize teşekkür ediyorum sunumlarından dolayı.

Ben 3 platformun sunumundan da şöyle bir sonuç çıkarttım aslında: Sonuçta siz elinizden gelen bütün detaylı çalışmaları yapıyorsunuz. Çocukların girişlerini engellemek amacıyla pek çok bariyerler var. Aile sonuçta bunu gözetiminde ve dikkatli olduğu takdirde çocuklar daha rahat bir şekilde kendilerine uygun içerikleri alabilecekler. Bu âdeta şuna benziyor: Sonuçta bu platformların tamamı ücretli platformlar -az önce de ifade edildi- ben istediğim mağazaya girdiğimde istediğim şeyi kıyafeti almak gibi burada da istediğim ürüne ulaşıyorum ve onu izlemek de kendi inisiyatifime kalmış bir şey. Yani burada bu çerçeveyi çizdikten sonra neticede her biriniz, buradaki her bir yetkilimiz sonuçta platformların yetkilisi, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve hepimiz aynı noktadan bakıyoruz hem çocuklarımızın iyiliğini hem ülkemizdeki sosyal gelişime katkıda bulunmak ve neticede olumsuz öğeler varsa da olumsuz gösterirken, olumluydu bir taraftan göstererek doğru bir iş yapmak üzere hepimizi buradayız ve neticede de raporumuzda da sizlerin de işine yarayacak, vatandaşın da işine yarayacak doğru bir metodolojiyi çıkartmalıyız ki çocuklarımızı bu sıkıntılı ortamlardan uzak tutalım ve böyle bir olay bir daha yaşanmasın diye bir başlangıç yaptıktan sonra ben platformlara tek tek soru sormak isterim. Mesela, Disney Kanalı için özellikle çocukların değer dünyasını şekillendiren en etkili içerik üreticilerinden biri, çocukluğumuzdan beri bizim de izlediğimiz ve çocuklar hâlâ izlemeye devam ediyor. Hatta sizin içeriklerinizden ürünler çıkartılıyor, işte, onlar üzerlerine giyilebilen farklı sektörleri de etkileyen bir yapım şirketi sonuçta. İçeriklerinizin çocukların psikolojik ve sosyal gelişimi üzerindeki etkisini nasıl ölçüyorsunuz? Yayın politikanızı belirlerken çocuk koruma ilkelerinizde neleri esas alıyorsunuz? Yani ben içerik anlamında soruyorum, sonuçta erişim konusunda hemfikiriz, onları anlattınız.

HBO için bir sorum olacak. Biraz "En iyi suç dizisi" kategorisi var bildiğim kadarıyla. Burada, platformumuzda suç, mafya ve şiddet temalı çok sayıda yapım bulunuyor. Bu yapımlar da hukuk dışı yollarla adalet arayan karakterlerin zaman zaman kahramanlaştırıldığı yönünde eleştiriler var, bu içeriklerin çocuklar ve gençler üzerindeki etkisini değerlendiriyor musunuz? Şiddetin ve kanunsuz adalet anlayışının normalleşmesini önlemek için hangi editöryal ve koruyucu politikaları uyguluyorsunuz?

Netflix'e bir sorum olacak: Ebeveynler çocuk profili ve ebeveyn kontrolü uygulamaların tek başına yeterli olmadığını ifade ediyor çünkü intihar, şiddet ve benzeri içerikler yalnızca Netflix'te kalmıyor, kısa kısa video kesitleriyle sosyal medya üzerinden de çocukların karşısına çıkabiliyor. Bu durumda çocukları korumak amacıyla yayın politikalarınızda, içerik güvenliğinde ve riskli içeriklerinin yayılımını azaltmaya yönelik hangi somut adımlar atıyorsunuz? Bunu sormak isterim.

Tüm platformlara sorum, bir son soru: İçerik üretiminde izlenme ve etkileşim verilerinin belirleyici olduğu yönünde güçlü bir kanaat var. Toplumsal sorumluluk ilkeleri içerik kararlarınızda ne ölçüde etkili oluyor? Algoritmalarınızın benzer şiddet ve suç temalı içerikleri art arda önererek tek tip bir içerik döngüsü oluşturmasını önlemeyi düşünüyor musunuz?

Ben de teşekkür ediyorum. Sağ olun.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Çok teşekkür ediyorum.

Sorularımız bitti değerli arkadaşlar.

Şimdi, sırasıyla cevaplandırabilirsiniz soruları. Bugün cevaplandırmak istemediğiniz bazı sorunları da daha sonra bize yazılı olarak bildirebilirsiniz.

NETFLIX KAMU POLİTİKALARI DİREKTÖRÜ PELİN MAVİLİ - Müsaadenizle ben başlayayım mı Sayın Başkanım?

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurun.

NETFLIX KAMU POLİTİKALARI DİREKTÖRÜ PELİN MAVİLİ - Bize yönelen, bize doğrudan soruları bir de böyle genelde cevabını hâlihazırda biliyorsam memnuniyetle paylaşıcağım hususlara değineyim.

Sayın vekilim erişemeyen üyelerin yani abonemiz olmayan üyelerin bu araçları kullanıp kullanılmadığı, öğrenip öğrenemediğiyle ilgili haklı bir hassasiyeti dile getirdiler. Şunu söylemek isterim: Mesela geleceğin ekranı dediğimiz bu dijital medya okuryazarlığı projemizde katılımcı olmak için bir abonelik şartı yok. Orada hatta özel olarak bizim nasıl düşünerek bir süzgeçten geçirdiğimi söyleyeyim: Öğretmenlere ve ebeveynlere açtığımız -aynı zamanda proje kapsamında sormuştunuz, ikisinin eş anlı cevaplıyor olacağım- on-line eğitimlerimiz oldu, yüz yüze eğitimlerimiz oldu, ayrıca eğitimci eğitimlerimiz oldu.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Kimlere yönelik?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 34

NETFLIX KAMU POLİTİKALARI DİREKTÖRÜ PELİN MAVİLİ - Öğitmen eğitimleri öğretmenlere verildi. Öğretmenleri seçerken de tabii çok büyük bir havuzdan bahsediyoruz, tercihen mümkünse sınıf öğretmenleri, rehberlik öğretmenleri ve IT bilişim derslerine giren öğretmenleri önceliklendirmeye çalıştık.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Kaç öğretmen?

NETFLIX KAMU POLİTİKALARI DİREKTÖRÜ PELİN MAVİLİ - Tam sayı yanımızda mı, elimizin altında mı? 3.600 katılımcımız oldu ama bunların bir kısmı evin bir kısmı öğretmen, kırılımını paylaşayım bilahare sizinle müsaadenizle. Bu vesileyle de bunun umuyoruz ki aktarılan bir halka olduğunu diliyoruz. Dolayısıyla aslında 40 bine yakın çocuğa ulaşabilecek bir halkadan bahsediyoruz Bir yaptığımız husus da yine Gençlik ve Spor Bakanlığımızın genç alanlarında eğitimciler var zaten doğası gereği oralar öyle çalışıyorlar, o eğitimciler bu eğitimcileri verdik. Şimdi onlar bu eğitimcileri tekrar tekrar sunarak bir halka oluşturuyorlar. Aslında genç alanlar biraz da dezavantajlı gruplardan gençlerin faydalandığı merkezler. Dolayısıyla aslında erişim noktasında bizim abone olsun gibi bir tercihimiz yok. Pek tabii ki de bunu diyorum ama herkese ulaştık herkese ulaşabiliriz gibi bir iddiam yok. Çok haklı bir şey söylediniz, bunun kolektif bir şekilde büyütülmesi ve kurumların desteğiyle büyümesi belki hani, Latif Vekilim orada Milli Eğitim Bakanlığından da bahsetti, biz de çok değerli buluyoruz. Yeni formatımızda bu yıl yapacağımızı eğitimlerde mesela öğretmenlerin dönem öncesinde biliyorsunuz eğitimleri oluyor, o eğitimlerin bir parçası olarak dahil olmaya çalışıyoruz. Habitat'ın Milli Eğitim Bakanlığımızla imzaladığı protokol kapsamında o eğitimlerde bulunabilirsek öğretmenlerimiz bu donanımı edinirse sene içinde hem bunu öğrencilerine aktarabilmek noktasında çok kıymetli olacak hem de belki dijital zorbalığa uğrayan bir çocuğu fark etmekte daha donanımlı bir hâle gelebilecek o yüzden çok haklısınız bizim de arzumuz bunun aslında tüm yurda yayılabilmesi. Söylemesi kadar yapması da kolay olsa keşke, oldukça zor ama kurumların koordinasyonu ile hele Meclisin iradesi de söz konusu olursa aslında yapılamayacak bir şey değil muhakkak. Dolayısıyla şeyde çok haklısınız yani -sayın vekilim de söylediler- şimdi, ben bunu yaptım, ebeveyn kontrollerimi de koydum, reytinglerim de çok muhteşem doğru belki ama biz sorumlüğümüzün orada bitim düşünmüyoruz, tam da bu sebeple aslında bu bilinçlendirme eğitimlerinde de bulunmayı çok çok önemsiyoruz. Onu da artırmayı... Dediğim gibi, son önerilerimizde de sunduğum gibi bunu kolektif sahiplenebilirsek belki etkiyi de büyütmek mümkün olabilir. Bu bize dokunan konulardan biriydi.

Bir diğer doğrudan bize sorulmuş husus, yerele uygunlukla ilgili belki bir yanlış anlaşılma oldu, oraya bir açmak isterim. Evet, tabii ki de tüm globalde aynı kriterler üç aşağı beş yukarı tabii ki de şiddet her yerde kritik tabii ki de dil, argo her yerde kritik ama bunları derecelendirdiğinizde bazı ülkelerde +13'e uygun bulunabiliyor, bazı ülkelerde "18 olsun." diyor, bazı ülkelerde "7 olsun." diyor. Yani ülkedeki hassasiyet... Şöyle söyleyeyim: Ben bu örneği kendi adıma da öğrenirken çok çarpıcı bulmuştum. Mesela Yeni Zelanda intihar oranlarının çok yüksek olduğu bir ülke. Dolayısıyla, intiharla ilgili içerikler orada daha yüksek bir hassasiyet oluyor, daha farklı derecelendiriliyor. Kastım buydu, yerele uygunluk, yoksa kriterler ve çocuğun yüksek yararı için gözetmemiz gereken unsurlar haklısınız, çok doğru, aslında global kriterler ama bunları bir süzgeçten geçirdiğimizde ortaya çıkan reyting yansımaları nüanslı ve farklı olabiliyor. Onun altını çizmek istemişim. Bu da bir diğer konu.

Somut adımlarla ilgili sosyal medyadaki kesitler paylaşılması vesaire... Bu konuda çok haklısınız, bir kanayan yara da yani bugünün konusu değil ama aslına bakarsanız servisten bu içeriği izlemeyip korsandan izleyen bir kitle var ve korsandan izlediğinde ne bu ebeveyn kontrollerini görebiliyor, bir de sayfanın yanında bir sürü kumardır, bahisti, vesaireydi stresine maruz kalabiliyor. Dolayısıyla, orada da aslında bir kanayan yara var. Bunlar için de kolektif bir çalışma, hepimizin dâhil olacağı bir çalışma metodolojisi kesinlikle çok kıymetli olur, ona biz de katılırız.

Aslında bu tip şeyleri kolektif yaptığımızda ne kadar fark yaratabildiğinin altını çizmek açısından bir örnek paylaşmak isterim. Bilemiyorum, izleme imkânınız olmuş muydu "Adolescence" diye bir dizimiz vardı. Tam benim çocuğumun da yaşını çok yakın olduğu için, bir çocuğun okulda bir arkadaşına uyguladığı şiddet sonucu başlayan bir hikâye, bir anne babanın kendini sorgulayışı, "Ben çocuğumu doğru takip edebildim mi?" diye. Örneğin bu içerik İngiltere'de ve Hollanda'da ilgili ülkelerin bakanlıkları tarafından müfredat parçası hâline getirildi. Bu içeriği çocuklar bir uzman eşliğinde -çünkü normalde de zaten yaşı itibarıyla bireysel olarak izlemesinin uygun olduğu bir içerik değil. Bizde evde izlerken oğlumuza eşlik ederek ve ara ara keserek ve tartışarak izlemeyi tercih etmiştik- bir eğitimin parçası olarak belli değerler kriterleri, işte, belli sosyal medya kullanım alışkanlıkları, kriterleri bakımından eğitim parçası hâline de geldi. Faydalı olacağını düşündüğümüz bu tip içerikleri de aslında Millî Eğitimde de koordineli bir şekilde, belki aynı RTÜK'ün de bizi yönlendirmesiyle hizmete sunmayı da değerlendirebiliriz. Bizim mesela "Tall Girl, Uzun Kız." diye bir hikayemiz var, bu çok şu anda gençler arasında söylenen "Body shaming" vücuduyla ilgili çok dalga geçilen çocukların yaşadığı hezeyanlarla ilgili bir içerik. Mesela biz eğitimlerimizde hocalarımıza bunu bir örnek olarak aslında bunun nasıl aşabilir öğrenci... Buradan feyz alarak kullanılabileceği iyi örnekleri ya da dil eğitimi için kullanabilecekleri iyi örnekleri de zaman zaman paylaşıyoruz. Bu da kafamızın köşesinde hep faydalı olabilecek içerikleri nasıl toplumsal faydaya dönüştürebiliriz, bu da kafa yordduğumuz bir husus. Onun da altını çizmek isterim.

Sanırım bize gelenler bu kadar. Ben diğer arkadaşlara da müsaade edeyim, sonra kalan soru olursa hep birlikte belki onlara da cevap veririz.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Peki, teşekkür ediyoruz.

Başka söz isteyen var mı?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 35

HBO MAX İÇERİK VE PLATFORMLARDAN SORUMLU TÜRKİYE TEMSİLCİSİ DENİZ ŞAŞMAZ OFLAZ - Ben devam edebilirim.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurun.

HBO MAX İÇERİK VE PLATFORMLARDAN SORUMLU TÜRKİYE TEMSİLCİSİ DENİZ ŞAŞMAZ OFLAZ - Öncelikle şeyi belirtmiştim, nispeten yeni bir platform, 2025'te lanse edilmiş bir platform ve biz de platform olarak medya okuryazarlığı anlamında ne gerekiyorsa eğitimler, vesaire açısından destek vermeye hazırız. Onu belirtmekte fayda var.

Millî Eğitim Bakanlığıyla henüz yapmış olduğumuz bir çalışma yok. Keza onlarla da masaya oturup elimizden geldiğince ne yapabiliriz, bunları konuşmayı çok isteriz.

Bir sorunuz vardı aslında çocukların ebeveyn profiline girmesine engel kısmı aslında bizim sınırlarımızda vardı, arkadaşlar için aslında belirtiyim, içimizde de var çünkü. Bir PİN kodu belirlediğiniz noktada çocuk o şifreyi bilmiyorsa eğer annesi ve babası söylemedi ise aslında oraya giremiyor zaten hani tamamen o şekilde.

LATİF SELVİ (Konya) - Biliyorsa.

HBO MAX İÇERİK VE PLATFORMLARDAN SORUMLU TÜRKİYE TEMSİLCİSİ DENİZ ŞAŞMAZ OFLAZ - Tabii, biliyorsa o ebeveynle... Yani kredi kartının şifresi bilmek gibi bir şey aslında ama buna yüzde 100 katılıyorum bu arada. Yani bunları evet, bu önlemleri yapıyoruz ama hepimiz biliyoruz, hepimiz, işte, burada çok çocuk sahibi olan yani birazcık hani var olan ile gerçekte olanın arasındaki farklılıklara da hâkimiz. Biz tamamen teknolojik olarak ve uygulama olarak yapabildiğimiz noktada buradayız.

Ben kısa süre önce aslında İspanya ve İtalya'dan da içeriklerden sorumlu olarak atandım. "Farklılıklar var mı?" sorusuna açıkçası gerçekten içerik üretiminde bambaşka kültürel hassasiyetlere göre yaklaştığımızı da söyleyebilirim. Bu arada içeriği seçen taraftanım aslında. Gerçekten bugün bir projeyi Türkiye'de, İspanya'da ve İtalya'da farklı hassasiyetlere göre seçtiğimizi de söyleyebilirim.

Suç konusuna geleceğim. Özellikle yurt dışında ilk konuşmalara başladığımda içerideki -sizin de söylediğiniz gibi- analitik, bütün izleme datalarıyla ilgilenen ekipler bütün dünyada ne yazık ki en çok karşılık alan türün hep suç olduğunu ve hatta, işte, bundan dolayı en garanti, en risksiz suç üzerine gitmek gerektiğini ilk başta söylemişlerdi ve biz dedik ki yani bu Türkiye özelinde sadece buna -yani bence her ülke özelinde- odaklanmalıyız ve bunu çeşitlendirmeliyiz gibi bir şey sonucunda yeni yeni aslında sunduğumuz katalogta birazcık daha kapsamlı, daha farklı türlere gittiğimiz bir yere doğru gidiyoruz, yolun başındayız ama bu odakta olmayacağımızı en azından söyleyebilirim.

Onun dışında, çoklu dil konusunda hiç değinmedim bugün ama HBO Max, öncesin aslında biz bir yerel platform BluTv'den bir satın almayla aslında HBO Max'e evrildik ve o dönemden itibaren özellikle coğrafyamızda kullanılan çoklu dillerden içerik alımlarında -yapımda olmasa bile- mümkün olduğu kadar bunu göz önünde bulundurduk, bu tarz lisanslamalar yaptık ve orijinal dillerinde de yayınladık ama ben kendi adıma da not aldım en azından. Çocuk olunca, tabii, dublaj devreye giriyor çünkü altyazı yeterli olmuyor, "dublaj" deyince bir maliyet söz konusu oluyor, her zaman bu konu böyle eğrisi doğrusu tartışılır ama yüzde 100 haklısınız.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Alıcısı fazla olacağı için maliyeti karşılayacak.

HBO MAX İÇERİK VE PLATFORMLARDAN SORUMLU TÜRKİYE TEMSİLCİSİ DENİZ ŞAŞMAZ OFLAZ - Evet, yok, yüzde 100 haklısınız onu kendime ayrıca not aldım.

Başka bir şey kaldı mı diye çok hızlı bakıyorum.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Teşekkür ediyoruz.

Evet, başka söz isteyen var mı arkadaşlar?

THE WALT DISNEY COMPANY TÜRKİYE BAŞHUKUK MÜŞAVİRİ BÜRKE BARIŞ ŞERBETÇİ ARABACI - Başkanım, izninizle biz de bize yöneltilen sorulara cevap vermeye çalışalım.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Buyurun.

THE WALT DISNEY COMPANY TÜRKİYE BAŞHUKUK MÜŞAVİRİ BÜRKE BARIŞ ŞERBETÇİ ARABACI - Disney'e yöneltilen sorular arasında özellikle aile ve çocuğu merkezine almış olması dolayısıyla soruların ortak bir şeyi vardı, şablonunu fark ettim, not aldıktan sonra. Öncelikle bu bizi çok da mutlu eden bir konu çünkü 103 yıllık bir şirket olarak zaten başlangıç noktamız bu. Haklı olarak Sayın Vekillerimin sadece teknolojik olarak değil, içerikle ilgili de nasıl önlemler alındığı, burada psikolojik danışman veya bu konuda uzmanların kullanılıp kullanılmadığı yönündeki ortak soruları oldu. Şimdi, zaten çoğumuzun aşına olduğu içerikler de var. Örneğin, Ters Yüz buna örnek verebileceğimiz içeriklerden bir tanesi, bu ve bu gibi binlerce saatlik içeriğin üretilmesinde zaten çok katmanlı bir sistem kullanılıyor, öncelikle üretim aşamasından başlıyor bu. Disney zaman zaman bu yapımları üçüncü kişi yapımcılardan lisanslıyor. Ayrıca, kendi sahip olduğu stüdyolar kanalıyla da globalde de bu üretimleri yapıyor. Özellikle kendi yaptığımız üretimlerle ilgili olarak da birçok filmin hani sonunda beklemeyiz son "and credit" dediğimiz kısımlar akar ama oralarda çok değerli isimler vardır yani bu uzmanların isimlerini zaten bu binlerce saatin içinde oralardan da görürsünüz. Daha sonra bu yayın aşamasına geldiğimizde de ayrıca -Fulya Hanım'ın bahsettiği gibi sunumunda- ayrıca bir incelememiz oluyor. Burada da yani ruh sağlığı danışmanlarının önemi tabii ki yadsınamaz fakat burada multidisipliner bir konu olduğu için bu hem bu konuyu hem RTÜK'ü hem diğer teknik konulara, RTÜK mevzuatına ve diğer teknik konulara hâkim uzmanlardan oluşan bir kadroyla çalışıyoruz; bunu da burada belirtmek isterim. Dolayısıyla, yani üretim aşamasından yayın aşamasına gelene kadar çok katmanlı elemelerden geçip

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 36

gerektiğinde de gerekli içeriklerde de tabii ki, mutlaka ilgili konunun uzmanına -sadece ruh sağlığı uzmanları da değil, bu arada hani farklı farklı uzmanlık alanları gerekiyorsa onlara da danışılarak gidilmekte; bunu belirtmiş olayım.

Bu platformlara erişemeyen belli sosyoekonomik sınıftaki çocukların nasıl bunlara erişebileceği konusuyla ilgili olarak da biz bu konuda bir toplumsal sorumluluk zaten hissediyoruz. Burada farklı sorumluluklarımızı bir araya getirmek için de yine -sunumumuz da değindiğimiz- depremden sonra, örneğin Hatay'da, Hatay bölgesinde ve çevresinde yaptığımız çalışmalarda çocuklara, özellikle bu sosyoekonomik sınıftaki çocuklara ve depremden dolayı da bundan daha da fazla etkilenmiş çocuklarımıza, belki hayatında ilk defa bir sinema filmi izlemiş çocuklara bu gösterimleri yaptık. Bu arada bunları kendi gönüllülerimizle yapıyoruz yani çalışan gönüllülerimizle ve ortak olduğumuz sivil toplum kuruluşlarıyla, akredite sivil toplum kuruluşlarımızla yapıyoruz. Buralarda da bu çocuklarımıza erişmeye çalışıyoruz kendimizce.

Burada başka soruları tekrar bakıyorum. Hastanelerde yaptığımız çalışmaları zaten söylemiştik. Özellikle ağır hastalıklı çocuklarla ilgili çalışmalarımız var. Çocuklarımızın dileklerini yerine getirdiğimiz aslında çalışmalarımız var, "Make a Wish Project" adlı global bir çalışmamız var.

Sanırım benim notlarım, benim kısmımda bunlar var.

THE WALT DISNEY COMPANY TÜRKİYE PROGRAMLAMA VE İÇERİK ALIMLARI DİREKTÖRÜ FULYA TIRYAKIOĞLU BAYKAL - Teşekkür ediyoruz, bizim için de bu Komisyon çıktıları çok önemli. Notlarımızı da aldık. Bürke Hanım'ın da bahsettiği gibi yüz yıllık bir şirketiz Disney olarak. Burada çok ciddi bir bilgi birikimimiz var. Burada Türkiye'deki tüm çalışanların da bu bilgi birikimine erişimi var. Bizde tüm değerlendirmelerimizi zaten bu çerçevede yapıyoruz. Yerel standartlar konusunda da Disney içinde olduğu her pazarda mutlaka yerel, kültürel hassasiyetleri, düzenlemeleri göz önünde bulunduruyor. Burada, tabii, RTÜK'le çok yakın çalışıyoruz. Onların çizdiği çerçeve bizim için çok değerli, önemli ve bir rehber niteliğinde yol gösterici.

Çok teşekkür ediyoruz. Biz de Komisyonun sonuçlarını bekliyoruz ve çok mutluyuz burada olduğumuz için, sağ olun.

BAŞKAN YUSUF BEYAZIT - Evet, değerli arkadaşlar, bugünkü saat 11.00'de başlayan çalışmamızın sonuna geldik.

Öncelikle, katılımlarıyla gerçekten Komisyonumuza değer üreten, emek veren RTÜK Başkanımız başta olmak üzere, Başkan Yardımcımıza teşekkür ediyorum. Yine, film ve dizi yapım şirketlerinden Miray Yapım'a, Ay Yapım'a, Köprü Film'e, değerli temsilcilerine çok teşekkür ediyorum. The Walt Disney Company'e, HBO'ya, Netflix'e ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Buna benzer olaylardaki, bizim değerlendirmelerimizle ilgili önereceğiniz, çözüm üreteceğiniz alanlar varsa bunlarla ilgili çalışmalarımıza katkı sağlamak amacıyla desteklerinizi de bir taraftan bekliyoruz

Ama bu toplantımızın son aşamasında sizinle -değerli arkadaşlar, değerli milletvekillerimiz- bir konuyu da paylaşmak istiyorum. Komisyonumuzun 3'üncü toplantısında sunum yapan Profesör Doktor Hilmi Demir Hocamız, biliyorsunuz, entübe edilmişti, şu anda son saniyeleri, inşallah, hayata döner. Bizler için çok değerli bir dost, büyük bir ilim adamı. Benim de çok yakinen tanıdığım, iyi bir baba, 100 yaşındaki annesine iyi bir evlat olmuş bir kardeşimiz. Memleketi, milleti için, gençlik için, öğrencileri için hep mücadele etmiş, çalışmış bir kardeşimiz. Allah'ım son anlarında rahmetiyle muamele etsin, inşallah, şifa versin diyorum, toplantıyı kapatıyorum, hepinize teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 16.09